

ZIELONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

PODRĘCZNIK

dr Mariusz Filipek (red.)
Klaudia Mańka

 MAŁOPOLSKA

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. ZAGADNIENIA OGÓLNE.....	9
III. PRAWNE ASPEKTY ZIELONYCH ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	23
1. AKTY PRAWA KRAJOWEGO I WSPÓLNOTOWEGO POWIĄZANE Z ZIELONYMI ZAMÓWIENIAMI PUBLICZNYMI.....	24
A. <i>Wprowadzenie</i>	24
B. <i>Akty prawa krajowego.....</i>	25
C. <i>Akty prawa wspólnotowego.....</i>	41
2. AKTY WEWNĘTRZNE URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO.....	48
IV. ASPEKTY ŚRODOWISKOWE W PRAWIE KRAJOWYM.....	49
1. ANALIZA POTRZEB I WYMAGAŃ	50
2. OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA	54
A. <i>Zielone standardy techniczne i ekologiczne etykiet.....</i>	56
B. <i>Wydajność i funkcjonalność</i>	60
C. <i>Metoda i proces produkcji.....</i>	62
3. ŚRODOWISKOWE KRYTERIA OCENY OFERT	63
4. WARUNKI UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU	67
5. PODSTAWY WYKLUCZENIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA	69
6. SPOSÓB REALIZACJI ZAMÓWIENIA.....	70
7. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	72
8. ELEKTROMOBILNOŚĆ	78
V. ZGLEDNIENIEM ANALIZY KATALOGU PLANOWANYCH ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	86
1. UWAGI OGÓLNE.....	87
2. KRYTERIA I WYMAGANIA ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH GRUP PRODUKTOWYCH	93
A. <i>Materiały biurowe, papier kserograficzny, materiały promocyjne, sporządzanie ekspertyz, opinii i analiz.....</i>	93
B. <i>Organizacja imprez, szkoleń, kursów.....</i>	109
C. <i>Biurowy sprzęt komputerowy i urządzenia peryferyjne oraz inny sprzęt elektryczny i elektroniczny.....</i>	111
D. <i>Środki czyszczące i usługi sprzątkania.....</i>	118
E. <i>Żywność i usługi gastronomiczne.....</i>	122
F. <i>Wyroby włókiennicze i usługi tekstylne.....</i>	134
G. <i>Produkty i usługi ogrodnicze.....</i>	136
H. <i>Energia elektryczna.....</i>	139
I. <i>Usługi transportowe, zakup samochodów, zakup opon.....</i>	141
VI. STRATEGIE I REKOMENDACJE PRZY WDRAŻANIU ZIELONYCH ZAMÓWIEŃ	151

1. WYTYCZNE W ZAKRESIE UWZGLĘDNIANIA ASPEKTÓW ŚRODOWISKOWYCH W AKTACH WENĘTRZNYCH URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO	152
2. WYTYCZNE WDRAŻANIA ZIELONYCH ZAMÓWIEŃ NA INNYCH PŁASZCZYZNACH	156
3. POTENCJALNE BARIERY I TRUDNOŚCI PRZY UWZGLĘDNIANIU ASPEKTÓW ŚRODOWISKOWYCH W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH	159
VII. ZAKOŃCZENIE	163

I. WSTĘP

Podstawowym celem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego jest nabycie przez zamawiającego odpowiadających jego uzasadnionym potrzebom usług, dostaw lub robót budowlanych. Należy jednak pamiętać, że zamawiający jako uczestnik rynku zamówień publicznych, przy wydatkowaniu środków publicznych zobowiązany jest przede wszystkim do działania zgodnie z szeroko rozumianym interesem publicznym. Chodzi zatem nie tylko o dokonywanie zakupów, których rolą jest umożliwienie mu bieżącej działalności i realizacji wyznaczonych prawem zadań, ale i o takie dysponowanie powierzonymi środkami, które będzie pozytywnie wpływać na gospodarkę, sytuację społeczną oraz środowisko naturalne.

Jakkolwiek obowiązek ochrony środowiska wynika już z samej treści Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.¹, to na gruncie systemu zamówień publicznych urzeczywistnia się on poprzez dokonywanie zakupów zgodnie z założeniami polityki określonej jako „zielone zamówienia publiczne” (ang. *green public procurement*). Pojęcie to definiuje się najczęściej jako proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku². Zielone zamówienia publiczne to zapewnienie organom publicznym oszczędności finansowych – szczególnie przy uwzględnieniu kosztów zamawianych dostaw, usług lub robót budowlanych. Dla przykładu, zakup produktów o niskim zużyciu energii lub wody na pewno pomoże znacząco obniżyć rachunki za media. Zmniejszenie ilości substancji niebezpiecznych w zakupionych produktach może ograniczyć koszty ich unieszkodliwienia. Organy, które

¹ Zgodnie z art. 74 ust. 2 ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Norma ta jest bezpośrednio powiązana z treścią zawartego w rozdziale I Konstytucji art. 5, który stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 16 lipca 2008 r.: „Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska” (KOM(2008) 400 wersja ostateczna), https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0022/26518/KOM-2008-400_Zamowienia-publiczne-na-rzecz-poprawy-stanu-srodowiska.pdf [data dostępu: 6.11.2022 r.].

realizują zielone zamówienia publiczne, będą lepiej przygotowane do sprostania zmieniającym się wyzwaniom w dziedzinie środowiska, jak również do osiągnięcia wiążących celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i zwiększenia efektywności energetycznej oraz w innych dziedzinach polityki środowiskowej. Zielone zamówienia publiczne, to polityka, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ wyrobów czy usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych.

Celem zielonych zamówień publicznych jest osiągnięcie w możliwie jak najszerszym zakresie uwzględnienia kwestii środowiskowych. W aktualnym stanie prawnym istnieją – co prawda - rozwiązania, które wprowadzają do procedury udzielania zamówień publicznych koncepcję zielonych zamówień. Jednakże żaden z tych przepisów nie pozwala Zamawiającemu na wyróżnienie kryteriów środowiskowych jako warunkujących samo postępowanie, czynniki odnoszące się do zielonych zamówień zawsze są stosowane jedynie pomocniczo. Najważniejszym przepisem w materii zielonych zamówień jest art. 17 ust. 1 PZP³, który charakteryzuje zasady udzielania zamówień. Zgodnie z nim, zamawiający udziela zamówień w sposób zapewniający uzyskanie najlepszych efektów zamówienia, w tym efektów społecznych, środowiskowych oraz gospodarczych, o ile którykolwiek z tych efektów jest możliwy do uzyskania w danym zamówieniu w stosunku do poniesionych nakładów. Kolejno, zgodnie z art. 83 ust. 3 pkt 4 PZP zamawiający publiczny przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia dokonuje analizy potrzeb i wymagań, uwzględniając rodzaj i wartość zamówienia, a analiza ta wskazuje możliwość uwzględnienia aspektów społecznych, środowiskowych lub innowacyjnych zamówienia. Następnym kluczowym przepisem jest art. 242 ust. 1 pkt 1 PZP w zw. z ust. 2 pkt 3 PZP, odnoszący się do materii wyboru najkorzystniejszej oferty. Mianowicie, najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana na podstawie kryteriów jakościowych oraz ceny lub kosztu, bądź też na podstawie ceny lub kosztu. Kryteriami jakościowymi mogą być w szczególności kryteria

³ Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.) – dalej: PZP.

odnoszące się do aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia. Wskazane regulacje, co prawda, dotyczące czynników środowiskowych znajdują się w systemie prawa, ich wykorzystanie w praktyce jest niestety marginalne, na co składa się kilka czynników. Przede wszystkim, należy spojrzeć na pozycję czynników środowiskowych. W ramach reguł udzielania zamówień zostały one połączone z efektami społecznymi oraz gospodarczymi, które muszą być możliwe do uzyskania w danym zamówieniu w stosunku do poniesionych nakładów⁴, a w praktyce dla instytucji zamawiających, najistotniejszy zawsze jest efekt gospodarczy. Taka sama sytuacja dotyczy uregulowań odnoszących się do analizy potrzeb i wymagań zamawiającego oraz kryteriów wyboru najkorzystniejszej oferty. W praktyce, kryteria jakościowe, a zwłaszcza kryteria środowiskowe w przeważającej większości przypadków nie stanowią głównego, przeważającego kryterium wyrażonego w wartości procentowej. Zawsze kryterium środowiskowe pełni drugorzędną rolę w stosunku do powszechnie najczęściej występującego najważniejszego kryterium ceny. Wydaje się, iż taki stan rzeczy powstał na gruncie następujących okoliczności. Po pierwsze, przepisy nie wyrażają żadnego obowiązku, czy też rekomendacji w stosunku do skorzystania z kryteriów środowiskowych. Nie istnieje również żaden akt wykonawczy, który rekomendował by zamawiającym określone rozwiązania. Dodatkowo, świadomość ekologiczna, w tym wiedza o zamówieniach zielonych jest jeszcze na tę chwilę niewielka, co skutkuje brakiem zrozumienia możliwości uwzględniania oraz potencjalnych oszczędności związanych z takimi zamówieniami. Najważniejszy jednak jest brak wyraźnych wskazań i rekomendacji, które w sposób klarowny określałyby zamawiającym możliwość oraz korzyści wiążące się z zastosowaniem czynników środowiskowych. W związku z powyższym w praktyce rynku zamówień publicznych prawie zawsze decydującym czynnikiem wyboru najkorzystniejszej oferty jest cena, a czynniki środowiskowe pełnią podrzędną rolę. Dlatego w perspektywie dbania o środowisko naturalne, a tym samym przyszłość następnych pokoleń tak cena wydaje się inicjatywa oddolna, czyli samorządowa. Trzeba bowiem pamiętać, iż właśnie jednostki samorządu terytorialnego realizują (wydatkują) ogromną

⁴ *Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska*, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów, KOM (2008), s. 7.

wartość środków publicznych. Zielone zamówienia publiczne, winny tedy stanowić mechanizm alokacji środków publicznych charakterystyczny dla implementacyjnej funkcji polityki gospodarczej tych podmiotów, umożliwiający realizację funkcji inwestycyjnej, utrzymaniowej czy też usługowej. Zielone zamówienia publiczne, wpływając na zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych i ilości zanieczyszczeń powstających w wyniku inwestycji realizowanych w oparciu o przetargi publiczne, pozytywnie oddziałują na poprawę stanu środowiska przyrodniczego i jakość życia społeczeństwa, a tym samym stanowią istotny wkład w realizację zrównoważonego rozwoju. Stosowanie zielonych zamówień publicznych przez samorzady terytorialne odgrywa zasadniczą rolę w kreowaniu rynku przyjaznych środowisku dóbr i usług przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju regionów.

II. ZAGADNIENIA OGÓLNE

W ostatnich latach zaczęto zauważać problem kryzysu klimatycznego, a co za tym idzie – ten fakt postawił nowe wyzwania w postaci transformacji ekologicznej przed prawodawstwem unijnym, jak i krajowym. Zauważając fakt, iż głównymi konsumentami w Unii Europejskiej są organy władzy publicznej, stworzono narzędzia dążące do zredukowania negatywnego wpływu na środowisko w postaci zielonych zamówień publicznych. Rozpowszechnianie oraz informowanie o możliwościach ich przeprowadzania stanowi również realizację celów unijnych, a konkretnie jednego z nich w postaci osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Unia Europejska zaczęła postrzegać zamówienia publiczne za strategiczne narzędzie do kreowania nowego rynku oraz wspierania innowacyjności już w 2003 roku, kiedy to Komisja Europejska opublikowała Komunikat w sprawie Zintegrowanej Polityki Produktowej⁵. Dążyła ona do zachęcenia państw członkowskich do „zazieleniania” swoich procedur zamówień publicznych. Koncepcja oparta na roli zamówień publicznych nazywana jest zamówieniami strategicznymi, gdyż odwołują się one do ich pozycji oraz wpływu na rozwijające się sektory, a także rynek, o czym szerzej w dalszej części rozdziału. Jednak, najważniejszym impulsem ostatnich lat, który poruszył temat transformacji środowiskowej, stało się Porozumienie paryskie z 2015 roku, inaczej zwane paryskim porozumieniem klimatycznym, kończące 21. Konferencję ONZ w sprawie zmian klimatu. Dokument został ratyfikowany przez wszystkie państwa Unii Europejskiej, a nawet zadeklarowano, iż UE do 2050 r. jako pierwsza na świecie gospodarka i pierwsze na świecie społeczeństwo stanie się neutralna klimatycznie. Podstawą działań unijnych jest obecny Europejski Zielony Ład, czyli nowa europejska agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju, której celem jest przejście europejskiej gospodarki na obieg zamknięty. Stanowi to jeden z kroków do osiągnięcia jednego z postanowień paryskiego porozumienia klimatycznego oraz zatrzymania utraty różnorodności biologicznej. W konsekwencji takiego działania, zmniejszony zostanie nacisk na korzystanie z surowców naturalnych, a tym samym Unia Europejska zapewni

⁵ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Integrated Product Policy. 18.06.2003, COM (2003) 302 final.

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0302:FIN:en:PDF> [data dostępu: 08.11.2022].

zrównoważony rozwój. Obieg zamknięty ma na celu, aby zasoby wykorzystywane w unijnej gospodarce pozostawały w niej najdłużej jak jest to możliwe, a przy tym ograniczenie powstawania odpadów.

Definicja zielonych zamówień publicznych

Zamówienie publiczne to nic innego niż umowa odpłatna zawierana między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług.⁶ Według Komisji Europejskiej jest to proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku. Zatem akcent przy formułowaniu postępowania o zamówienie publiczne kładziony jest na aspekt środowiskowy, a nie na cenę przedmiotu zamówienia. W tym miejscu należy wskazać, że organ zobowiązany do stosowania ustawy powinien kierować się nie tylko najkorzystniejszą ceną, ale także innymi kryteriami, aby działalność organów mogła stać się aktywnym narzędziem w kształtowaniu polityki publicznej, jednocześnie zapewniając zamawiającym dostęp do nowoczesnej technologii lub przedmiotów przyjaznych środowisku. Jednak, w celu zastosowania kryteriów jakościowych w postaci aspektów środowiskowych trzeba zauważyć, iż przedmiotowa analiza kosztów nie może opierać się na nabyciu, a należy skupić się na całokształcie w postaci rachunku kosztów cyklu życia. Według polskiego ustawodawcy, rachunek kosztów cyklu życia to wszelkie możliwe kolejne lub powiązane fazy istnienia przedmiotu dostawy, usługi lub roboty budowlanej, w szczególności badanie, rozwój, projektowanie przemysłowe, testowanie, produkcję, transport, używanie, naprawę, modernizację, zmianę, utrzymanie przez okres istnienia, logistykę, szkolenie, zużycie, wyburzenie, wycofanie i usuwanie. W konsekwencji zastosowanie takich kalkulacji oznacza, że oszczędność przychodzi dopiero z czasem i mogą wynikać np. ze zmniejszenia zużycia

⁶ Art. 7 pkt 32 ustawy z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.) – dalej: PZP.

energii, czy też wody.

Zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.), najkorzystniejsza oferta to oferta przedstawiająca najkorzystniejszy stosunek jakości do ceny lub kosztu lub oferta z najniższą ceną lub kosztem⁷. Jednak, ustawodawca określił także, iż zamawiający może wybrać najkorzystniejszą ofertę na podstawie metody efektywności kosztowej, czyli rachunku kosztów cyklu życia, obejmujące koszty w czasie eksploatacji produktu, usługi lub robót budowlanych. Do tego rodzaju kosztów należą:

- koszty poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników, związane z:
 - nabyciem
 - użytkowaniem, w szczególności zużyciem energii i innych zasobów,
 - utrzymaniem,
 - wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty rozbiórki i recyklingu
- koszty przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym, związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w okresie ich cyklu życia, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować, w szczególności koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu.

W przypadku zastosowania takiej metody, należy w dokumencie zamówienia określić dane, które mają przedstawić wykonawcy oraz metodę, którą stosuje zamawiający do oszacowania kosztów cyklu życia na podstawie tych danych⁸.

Ponadto, art. 242 ust. 2 pkt 3 PZP uwzględnił także aspekt środowiskowy jako rodzaj kryterium jakościowego, które dopuszcza na gruncie polskim stosowanie zielonych zamówień publicznych. Jest to pewien rodzaj zamówień publicznych, w których zamawiający skupia się

⁷ art. 239 ust. 2 PZP.

⁸ art. 245 PZP; w tym artykule zawarte są również warunki metody szacowania kosztów, wskazanie na uprawnienie Ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa do uszczegółowienia kwestii metody kalkulacji. Wynikiem tego upoważnienia jest Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach (Dz. U. poz. 2276).

na konkretnym aspekcie tj. środowiskowym, a zatem podstawową kwestią, jaką należy poruszyć jest ich definicja.

Co za tym idzie, dąży się do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko poprzez zwrócenie uwagi na sposób projektowania oraz tworzenia produktów, a także świadczenia usług, czego przykładem może być stosowanie technologii powodujących zmniejszenie energii. Działania proekologiczne tym samym mają zapewniać korzyść organom władzy publicznej oraz lokalnej społeczności (np. w zakresie ograniczenia smogu), a nawet kształtować odpowiedzialne postawy społeczne. Przykłady korzyści wynikających z udzielania zielonych zamówień publicznych, ale są to m.in.:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych – np. poprzez zakup produktów i usług o niższym śladzie węglowym w całym cyklu życia;
- ograniczenie zużycia wody – np. poprzez zakup urządzeń o zmniejszonym zapotrzebowaniu na wodę;
- ograniczenia zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby – np. poprzez zakup pojazdów elektrycznych do realizacji usługi transportu publicznego;
- oszczędność energii – np. poprzez zakup urządzeń energooszczędnych⁹.

Rola zamówień publicznych w prawie ochrony środowiska

W całym procesie zamówienia publiczne odgrywają szczególną rolę z dwóch względów. Po pierwsze, stanowią one ok. 7,04% produktu krajowego brutto (PKB) według danych za 2021 r., a wskazując bardziej obrazowo – w 2021 r. udzielono 129 662 zamówień, a wartość udzielonych zamówień publicznych z zastosowaniem przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych, w 2021 r. wyniosła 184,6 mld zł (w 2020 r. – 183,5 mld zł)¹⁰. Po drugie, jednym z zadań prowadzenia postępowań w zakresie zamówień publicznych stało się wspieranie rozwoju oraz innowacji. Z tego względu, zamówienia mogą stać się instrumentem wpływającym bezpośrednio na rynek poprzez kreowanie popytu na ekologiczne rozwiązania

⁹ Uchwała nr 6 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Polityki zakupowej państwa, Warszawa 2022.

¹⁰ Sprawozdanie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2021 r, Warszawa 2022.

przy zastosowaniu kryteriów środowiskowych. Oprócz tego, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Komisję Europejską – „*Podmioty sektora publicznego, w tym instytucje Unii, powinny stanowić wzór do naśladowania i zapewnić ekologiczność swoich zamówień publicznych*”¹¹. Szczególnie można zauważyć oddziaływanie tych procesów w obszarach, gdzie zamówienia publiczne realizowane przez podmioty sektora publicznego stanowią zdecydowaną większość np. transport, usługi medyczne, budownictwo. Stosowanie kryteriów środowiskowych w zamówieniach publicznych pozwala na promowanie ekologicznych usług i produktów, dzięki czemu władze mają wpływ na kształtowanie tego obszaru rynku. Dzięki temu, zamówienia publiczne mogą stanowić instrument pobudzania rozwoju gospodarczego, gdyż wysoki popyt na ekoinnowacyjne rozwiązania jest dla przedsiębiorców, a co za tym idzie – dla potencjalnych wykonawców, sygnałem do inwestowania w tworzenie nowych technologii w zakresie ochrony środowiska.

Jak wskazuje podręcznik „*Buying green!*” opublikowany przez Komisję Europejską w 2016 r.¹², realizacja zielonych zamówień publicznych jest nie tylko korzystna dla całego sektora publicznego, ale także dla poszczególnych jego jednostek. Dzięki inwestowaniu w bardziej ekologiczne rozwiązania można skupić się na zmniejszeniu kosztów zużycia w całym cyklu życia przedmiotów zamówienia zamiast kierować się jedynie kryterium ceny nabycia w chwili prowadzonego postępowania o zamówienie publiczne. Jak wskazuje Komisja Europejska, organy wdrażające zielone zamówienia publiczne będą lepiej wyposażone, aby sprostać zmieniającym się wyzwaniom środowiskowym, na przykład w celu zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych lub przejścia w kierunku gospodarki o bardziej zamkniętym obiegu.

Możliwe jest zastosowanie zielonych zamówień publicznych zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, chociażby poprzez realizowanie zadań publicznych w zakresie transportu, czy też dostawy energii. Ze względu na ilość zadań własnych oraz zleconych,

¹¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład, COM (2019) 640 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-PL/TXT/?from=PL&uri=CELEX%3A52020DC0102> [data dostępu: 04.11.2022].

¹² *Buying Green! - A Handbook on green public procurement 2016*, <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf> [data dostępu: 08.11.2022].

szczególne możliwości w tym zakresie posiadają jednostki samorządu terytorialnego, które stanowią głównych zamawiających. Oprócz tego, możliwe jest ich stosowanie bez względu na wysokość wartości zamówienia. Jednak, jak wskazują badania przeprowadzone przez Urząd Zamówień Publicznych - „Jedynie co piąty zamawiający wskazał, że przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego bada i analizuje możliwość zastosowania instrumentów o charakterze środowiskowym, np. poprzez rozeznanie rynku. W pojedynczych przypadkach zamawiający konsultują możliwość odwołania się do aspektów środowiskowych z ekspertami zewnętrznymi. Pomimo że zamawiający stosunkowo rzadko prowadzą analizy możliwości wdrożenia w postępowaniu instrumentów proekologicznych, dostrzegają ich istotne znaczenie. Powyższe pozwala stwierdzić, że problem tkwić może w niedostatecznym rozpoznaniu możliwości w tym zakresie, względnie braku wzorców, praktyk i schematów wskazujących, w jaki sposób należy w tym kontekście rozeznąć rynek, czy prowadzić konsultacje.”¹³ Istotą działań proekologicznych jest skoordynowanie działań zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, aby w konsekwencji doprowadzić do wzajemnego uzupełniania się i osiągnięcia korzyści dla ochrony środowiska naturalnego. Z tego względu konieczne stało się znalezienie rozwiązań, dzięki którym możliwe będzie promowanie i wdrażanie rozwiązań eko-innowacyjnych, a taką rolę mogą spełniać właśnie zamówienia publiczne.

Odpowiedzią na obecne rozważania na temat zielonych zamówień publicznych przejawia się także w nowej Polityce zakupowej państwa, przyjętej przez Radę Ministrów z dnia 11 stycznia 2022 r.¹⁴. W uchwale podkreśla się, fakt, iż zwiększenie liczby zielonych zamówień publicznych wymaga przede wszystkim większej otwartości zamawiających na kwestie środowiskowe, w tym gotowości odejścia od wyboru standardowych rozwiązań. Określa się także, iż organy władzy publicznej powinny dążyć do uwzględniania aspektów środowiskowych w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia, ale

¹³ Badanie jakościowe w zakresie zrównoważonych (społecznych i zielonych) zamówień publicznych udzielonych w Polsce w 2020 r – Raport końcowy, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa marzec 2020 r. https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0017/54206/Raport-koncowy_Zrownowazone-zamowienia-publiczne.pdf [data dostępu: 06.11.2022].

¹⁴ Uchwała nr 6 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Polityki zakupowej państwa, Warszawa 2022.

jednocześnie mając na uwadze przy tym swoje potrzeby oraz interesy.

Kryteria środowiskowe

Mówiąc o kryteriach możliwych do zastosowania przez organy, należy podkreślić, iż przez kryteria środowiskowe można rozumieć jako m.in. określenie wymogów przewidzianych dla wykonawców i podwykonawców w zakresie przestrzegania prawa ochrony środowiska, stosowanie kalkulacji kosztów cyklu życia, czy też określenie specyfikacji zrównoważonych procesów produkcyjnych.

Stosowanie zielonych zamówień publicznych, zwanych także GPP (*ang. green procedure procurement*) umożliwia organom, prowadzącym postępowania o zamówienia publiczne, stosowania kryteriów ekologicznych, które mają być włączane bezpośrednio do dokumentacji przetargowej i zawierać informację dla wykonawców na temat metod weryfikacji. Z reguły stosowanie zielonych zamówień publicznych stanowi dobrowolną decyzję zamawiających. Oznacza to, że państwa członkowskie, jak i jednostki sektora publicznego samodzielnie określają w jakim stopniu wdrażają stosowanie kryteriów ekologicznych w swoich zamówieniach. W tym zakresie Komisja Europejska podjęła działania do opracowania wspólnych kryteriów dla grup produktowych, które uznano za najbardziej odpowiednie do wdrożenia ze względu na wartość zamówień oraz wpływu na środowisko. Mają one znaleźć zastosowanie w państwach członkowskich przy kryteriach dotyczących m.in.:

- komputerów, monitorów, tabletów i smartfonów;
- urządzeń do przetwarzania obrazu, materiałów zużywalnych i usług drukowania;
- ośrodków przetwarzania danych, serwerowni i usług w chmurze;
- konserwacji przestrzeni publicznej;
- żywności, usług gastronomicznych i automatów sprzedających;
- transportu drogowego;
- usług sprzątanania pomieszczeń;
- wyrobów włókienniczych i usług tekstylnych;
- projektowania i budowy budynków biurowych oraz zarządzania nimi;
- projektowania, budowy i utrzymania dróg;

- sprzętu elektrycznego i elektronicznego wykorzystywanego w sektorze opieki zdrowotnej (sprzęt elektryczny i elektroniczny na potrzeby opieki zdrowotnej);
- infrastruktury wodno-ściekowej;
- energii elektrycznej.

Ze względu na nakład pracy oraz poziom uwzględniający efektywność środowiskową, dzielimy kryteria na dwa rodzaje tj. podstawowe i kompleksowe.

Zgodnie z definicjami zawartymi w dokumentach Komisji Europejskiej, kryteria podstawowe mają na celu ułatwienie stosowania zielonych zamówień publicznych ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych obszarów efektywności środowiskowej produktu oraz utrzymanie kosztów administracyjnych przedsiębiorstw na minimalnym poziomie, co oznacza, że każda instytucja dążąca do zastosowania wyżej wspomnianych kryteriów będzie mogła z nich skorzystać nie narażając się jednocześnie na dodatkowe koszty weryfikacji oraz zwiększony nakład pracy. Z kolei kryteria kompleksowe uwzględniają więcej aspektów lub wyższe poziomy efektywności środowiskowej oraz są przeznaczone do wykorzystania przez organy, które chcą osiągnąć wyższy poziom we wspieraniu realizacji celów środowiskowych i innowacyjnych.

Jednak, w pewnych sektorach przepisy unijne przewidują obowiązkowe normy dla poszczególnych zamówień publicznych dla organów władzy publicznej poprzez określenie minimalnej efektywności energetycznej, która musi zostać dostosowana. Tymi sektorami są:

- wyposażenie informatyczne – zakupione przez organy władzy publicznej muszą spełniać najnowsze minimalne wymogi zakresie efektywności energetycznej, określone w unijnym rozporządzeniu w sprawie Energy Star (rozporządzenie nr 106/2008 w sprawie wspólnotowego programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych), co dotyczy zamówień na dostawy wycenianych powyżej progu stosowania dyrektyw w sprawie zamówień publicznych;
- środki transportu – organy władzy publicznej muszą uwzględniać czynniki energetyczne i oddziaływanie pojazdów na środowisko, co uwzględniono w metodyce obliczania kosztów operacyjnych w całym cyklu życia pojazdu

(dyrektywa 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego);

- dostosowanie budynków – wymogi unijne określają, iż budynki zajmowane przez organy władzy publicznej muszą mieć jak najmniejsze zużycie energii (bliskie zeru), a także normy efektywności energetycznej regulują kwestię renowacji budynków, umów sprzedaży lub nowych umów najmu w celu spełnienia przynajmniej ich minimum¹⁵.

W zakresie tworzenia dokumentacji przetargowej, wprowadzono narzędzia pomocne do określania odpowiednich parametrów przyjaznych dla środowiska, czego przykładami są etykiety, systemy zarządzania środowiskiem oraz wytyczne Komisji Europejskiej.

Rozwiązanie unijne znajduje swoje odzwierciedlenie w polskim porządku prawnym. Ustawodawca polski stwierdził, że etykieta stanowi przedmiotowy środek dowodowy, który określono jako środki służące potwierdzeniu zgodności oferowanych dostaw, usług lub robót budowlanych z wymaganiami, cechami lub kryteriami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia lub opisie kryteriów oceny ofert, lub wymaganiami związanymi z realizacją zamówienia.¹⁶

Etykiety mogą oparte być na:

- szerokim zestawie kryteriów (gdzie zawierają informację o wpływie produktu lub usługi na środowisko w ciągu całego cyklu życia tj. od momentu pozyskania surowców, aż do ich trwałego unieszkodliwienia) – EKO, EU Ecolabel

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 153, str. 13 z późn. zm.). [https://sip.lex.pl/#/act/67956691/2583341/dyrektywa-2010-31-ue-w-sprawie-charakterystyki-energetycznej-budynkow?keyword=Dyrektywa%202010~2F31~2FUE%20w%20sprawie%20charakterystyki%20energetycznej%20budynk%C3%B3w%20\(wersja%20przekszta%C5%82cona\)%20&cm=SFIRST](https://sip.lex.pl/#/act/67956691/2583341/dyrektywa-2010-31-ue-w-sprawie-charakterystyki-energetycznej-budynkow?keyword=Dyrektywa%202010~2F31~2FUE%20w%20sprawie%20charakterystyki%20energetycznej%20budynk%C3%B3w%20(wersja%20przekszta%C5%82cona)%20&cm=SFIRST) [data dostępu: 08.11.2022] oraz Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz. U. UE. L. z 2012 r. Nr 315, str. 1 z późn. zm.). <https://sip.lex.pl/#/act/68255236/2587089/dyrektywa-2012-27-ue-w-sprawie-efektywnosci-energetycznej-zmiany-dyrektyw-2009-125-we-i-2010-30...?keyword=Dyrektywa%202012~2F27~2FUE%20w%20sprawie%20efektywno%C5%9Bci%20energetycznej&cm=SFIRST> [data dostępu: 08.11.2022].

¹⁶ art. 7 pkt 20 PZP.

- wąskim zestawie kryteriów (np. tylko na efektywności energetycznej) – Energy Star

Mogą być też etykiety stosowane w konkretnych sektorach (np. przeznaczone do certyfikacji zrównoważonej gospodarki leśnej – PEFC, FSC), a także dotyczące oceny produktów według ich efektywności środowiskowej związanej z pewnym aspektem (np. etykieta dla opon).

Innym narzędziem służącym tworzenia opisu zamówienia publicznego są systemy zarządzania środowiskiem, czyli zarządzania aspektami środowiskowymi danej organizacji. Taki podmiot realizuje w sposób kontrolowany procesy związane z aspektami środowiskowymi oraz zadania zmierzające do osiągnięcia określonych celów środowiskowych, a także zobowiązać się do utrzymywania zgodności z prawem środowiskowym. Weryfikuje się ten aspekt poprzez uzyskanie takich certyfikatów jak EMAS, ISO 14001, POEMS. Procedura uzyskania każdego z tych certyfikatów sprowadza się do wykazania kluczowych obszarów negatywnego wpływu na środowisko, a następnie wdrożyć programy zarządzania środowiskiem, po czym weryfikowane jest to przez audytora. Podmiot, który uzyska taki certyfikat może się posługiwać nim w dokumentach oraz kontaktach handlowych.¹⁷

Wytyczne Komisji Europejskiej mogą także stanowić narzędzie wsparcia przy tworzeniu dokumentacji przetargowej, a konkretnie europejskie organizacje normalizacji tj. CEN (European Committee for Standardisation), CENELEC (Euroepan Committee for Electrotechnical Standardisation) i ETSI (European Telecommunication Standardisation Institute).

Ponadto, poszczególne państwa członkowskie określają normy szczegółowe wiążące organy publiczne, przeznaczone dla konkretnych sektorów lub typów umów w celu spełnienia kryteriów GPP. Przykładem polskiego wdrożenia zielonych zamówień publicznych jest ustawa o efektywności energetycznej z 20 maja 2016 r., określająca jakie parametry

¹⁷ Zielone zamówienia publiczne. Praktyczny poradnik dla beneficjentów funduszy europejskich, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008, http://www.siskom.waw.pl/nauka/literatura/POPT_Podrecznik_ZZP_071108.pdf [data dostępu: 08.11.2022].

techniczne mają spełniać zamawiane w ramach zamówień publicznych produkty oraz jakim warunkom technicznym muszą odpowiadać nabywane, wynajmowane lub użytkowane przez sektor publiczny budynki.

Zastosowanie kryteriów GPP może przejawiać się w:

- opisie przedmiotu zamówienia – np. w wymaganiach określających poziomy oddziaływania na środowisko;
- warunkach udziału w postępowaniu lub w fakultatywnych podstawach wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia – np. dodanie obowiązku spełnienia wymogów systemów lub norm zarządzania środowiskowego;
- kryteriach oceny ofert – np. kryteria odnoszące się do efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia;
- wymaganiach związanych z realizacją zamówienia – np. wymagania dotyczące określonych środków zarządzania środowiskowego.¹⁸

Podstawową kwestią przy stosowaniu kryteriów GPP jest decyzja zamawiającego. Do tego celu należy jednak odpowiednio zaplanować np. stosując wytyczne Komisji Europejskiej przeznaczone dla każdego organu publicznego, który zamierza realizować zielone zamówienia publiczne. Przy planowaniu działań konieczne jest dostosowanie strategii i działań do zamówień publicznych organizowanych przez konkretny podmiot, a także przygotowanie merytoryczne pracowników zamawiającego w zakresie możliwości na gruncie prawa polskiego oraz europejskiego, a także zapoznanie z dostępnymi technologiami, czy też procesami o charakterze ekologicznym. W tym zakresie zamawiający mogą korzystać także z usług doradztwa zewnętrznego. Jak zostało wskazane, w polityce wdrażania stosowania zielonych zamówień publicznych należy:

- ująć wyraźne cele, priorytety i ramy czasowe;
- wskazać zakres działań;

¹⁸Uchwała nr 6 Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia Polityki zakupowej państwa, Warszawa 2022.

- wyznaczyć osobę odpowiedzialną za wdrażanie polityki;
- uwzględnić mechanizm odpowiedniego monitorowania wykonania zamówienia.

Po określeniu polityki, okazać się może, że wdrożenie zielonych zamówień publicznych wymaga zaangażowania i współpracy między działami oraz pracownikami w ramach jednostki zamawiającego. Z tego względu Komisja Europejska proponuje tworzenie grup roboczych łączących przedstawicieli różnych, specjalistycznych działów – budownictwa, finansów, informatyki etc., dzięki czemu możliwe będzie horyzontalne podejście do tematu oraz wypełnienie polityki wdrażania.

Podczas ustalania priorytetów, zwraca się uwagę na wprowadzanie stopniowe, czyli wybraniu niewielkiej liczby grup produktów lub/i usług, które będzie stosunkowo prosto wprowadzić do użycia np. energooszczędne komputery, czy też papier pozyskany w wyniku recyklingu.

Komisja Europejska wskazuje także, iż podczas określania sektorów produktów, usług i robót budowanych należy pamiętać o podstawowych czynnikach w postaci:

- wpływu na środowisko – powinno wybierać się przedmioty zamówień publicznych, które w swoim cyklu życia wywierają znaczący wpływ na środowisko;
- wpływu na budżet – powinno się skoncentrować na obszarach mających znaczące wpływy na wydatki organu;
- potencjalnego wpływu na rynek – powinno się koncentrować na obszarach, w których istnieje największy potencjał wpływania na rynek np. roboty budowlane.

W dalszej kolejności wskazuje się takie czynniki jak:

- priorytety polityczne;
- dostępność na rynku rozwiązań alternatywnych przyjaznych dla środowiska;
- kwestie kosztów w całym cyklu życia (cena nabycia, koszty użytkowania, koszty unieszkodliwiania);
- dostępność kryteriów;
- widoczność oraz kreowanie pozytywnego wizerunku;
- kwestie praktyczne.

Kolejną kwestią, która pozwala oceniać i weryfikować przeprowadzane działania jest wyznaczenie celów w zakresie zielonych zamówień publicznych, które mogą obejmować:

- ogólne cele dotyczące zamówień – np. określenie progu minimalnego zamówień, w których zostaną zastosowane zielone zamówienia publiczne w ciągu 5 lat;
- cele dotyczące konkretnych produktów/usług – np. określenie progu minimalnego stosowanych produktów/usług spełniających normy ekologiczne w ciągu 5 lat;
- cele operacyjne – np. zaplanowanie i przeprowadzenie szkoleń dla pracowników zamawiającego zajmujących się zamówieniami publicznymi w zakresie zielonych zamówień publicznych.

Komisja Europejska rekomenduje także używanie systemów elektronicznych zamówień publicznych oraz wprowadzanie rejestrów ofert lub udzielonych zamówień, w których ujęto kryteria dotyczące zielonych zamówień publicznych, również przeglądy jakościowe, w celu weryfikacji napotykanym barier, działań naprawczych. Dzięki temu, możliwe jest dalsze usprawnienie systemu oraz ocena prowadzonych postępowań z zastosowaniem kryteriów GPP.

**III. PRAWNE ASPEKTY
ZIELONYCH ZAMÓWIEŃ
PUBLICZNYCH**

1. Akty prawa krajowego i wspólnotowego powiązane z zielonymi zamówieniami publicznymi

A. Wprowadzenie

Zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym dochodzi aktualnie do intensywnych działań mających na celu opracowanie strategii, które mają przyczynić się do jak najskuteczniejszego dostosowania rozwoju gospodarki do wyzwań współczesności. Jednym z takich wyzwań są kwestie środowiskowe. Komisja Europejska opracowała nowe polityki publiczne zmierzające do określenia miejsca Unii Europejskiej w dynamicznie zmieniającym się układzie globalnym¹⁹. Kierunki rozwoju gospodarki UE opisane zostały w dwóch zasadniczych aktach: w Nowym europejskim zielonym ładzie²⁰ oraz Nowej strategii przemysłowej Unii Europejskiej²¹. Polski ustawodawca natomiast przyjął w dniu 11 września 2019 r. nową ustawę Prawo zamówień publicznych, która weszła w życie 1 stycznia 2021 r.²². Nie ulega wątpliwości fakt, że w nowej ustawie pojawiło się kilka bardzo istotnych konstrukcji prawnych, które prawdopodobnie będą sprzyjać implementacji rozwiązań prośrodowiskowych na rynku krajowym.²³

W niniejszym rozdziale zostały scharakteryzowane wszystkie akty prawne zarówno krajowe jak i wspólnotowe regulujące kwestie zielonych zamówień publicznych. Charakterystyka dokonana jest w kolejności zgodnej z hierarchią aktów prawnych oraz chronologią. Wyjątek stanowi Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień

¹⁹ M. Kania, Rola zamówień publicznych w tzw. zielonej transformacji, *Studia Prawnoustrojowe*, 53, 2021, UWM, s.272.

²⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 11 grudnia 2019 r. – Nowy zielony ład, COM (2019) 640 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN> [data dostępu: 2.11.2022r.].

²¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów z dnia 10 marca 2020 r. – Nowa strategia przemysłowa dla Europy, COM (2020) 102 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52022DC0230> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

²² Zob. więcej: M. Filipek, K. Mańka, M. Gabryel, A. Szczepaniak, M. Wróblewski (red.) Prawo zamówień publicznych po 1 stycznia 2021 roku. Poradnik praktyczny, Warszawa 2021.

²³ M. Kania, Rola zamówień publicznych w tzw. zielonej transformacji, op. cit. s. 272.

publicznych, która została omówiona na samym początku ze względu na fakt bycia podstawowym aktem prawnym w kontekście prawa zamówień publicznych.

B. Akty prawa krajowego

Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1710 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 11 września 2019 r.- Prawo zamówień publicznych jest podstawowym aktem prawnym, który reguluje problematykę bezpośrednio związaną ze sposobem przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Ustawa ta wraz z innymi aktami prawnymi kształtuje procedurę zakupu dóbr, usług oraz robót budowlanych.

W związku z problematyką kwestii środowiskowych oraz bezpośrednio z tym związanych zielonych zamówień publicznych omawiana ustawa odnosi się do następujących obszarów: analizy potrzeb i wymagań, opisu przedmiotu zamówienia, wymagań związanych z realizacją zamówienia, kryteriów oceny ofert, zastosowań etykiety z zamówieniami, warunków udziału w postępowaniu, podstaw wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia oraz obszaru dotyczącego rażąco niskiej ceny lub kosztu.

W odniesieniu do pierwszego z wymienionych obszarów jakim jest analiza potrzeb i wymagań zgodnie z art. 83 PZP Zamawiający publiczny, przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne²⁴, dokonuje analizy potrzeb i wymagań, uwzględniając przy tym rodzaj i wartość zamówienia. Na wspomnianą analizę składa się w szczególności: badanie możliwości zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb z wykorzystaniem zasobów własnych, rozeznanie rynku (w aspekcie alternatywnych środków zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb, w aspekcie możliwych wariantów realizacji zamówienia lub wskazania jednej możliwości wykonania zamówienia), analizę możliwości uwzględnienia m.in. aspektów środowiskowych

²⁴ Aktualne progi po zmianach zob. M. Gabryel, Nowa ustawa P.Z.P. [w:] M. Filipek, K. Mańka, M. Gabryel, A. Szczepaniak, M. Wróblewski (red.) Prawo zamówień publicznych po 1 stycznia 2021 roku. Poradnik praktyczny, Warszawa 2021, s. 18.

zamówienia²⁵.

Zamawiający przygotowujący zamówienie musi mieć świadomość swoich potrzeb, które mogą być traktowane jako pewnego rodzaju odzwierciedlenie braków w zdolności podmiotu sektora publicznego do samodzielnego zrealizowania jego zadań²⁶. Warto podkreślić, że potrzeba ta powinna być utożsamiana z funkcją, jaką ma on spełnić, aby osiągnąć cel w zgodzie z tym, co wynikać będzie z analizy przeprowadzonej z poszanowaniem zasady efektywności, nie natomiast z samym przedmiotem zamówienia. Analiza powinna być przygotowywana każdorazowo co zagwarantuje racjonalne i efektywne ekonomicznie wydatkowanie środków publicznych²⁷.

„Analizy potrzeb i wymagań dokonywać należy przed udzieleniem zamówienia. Ustawodawca nie wskazał jednak, w jaki sposób powinno zostać to udokumentowane, choć Komisja Europejska zaleca, aby nastąpiło to w sposób „właściwy”. W ustawie brak też wytycznych co do osób, które powinny odpowiadać za jej przygotowanie. Praktycy wskazują, że analizę przeprowadzać będzie zasadniczo zespół, w którego skład wejdą osoby posiadające niezbędne kompetencje w obszarze merytorycznym, finansowym i prawnym”²⁸.

Opis przedmiotu zamówienia jest drugim obszarem uwzględnionym w ustawie, który w oparciu o art. 101 ust. 1 PZP, opisywany jest, z uwzględnieniem odrębnych przepisów, w jeden z następujących sposobów:

„1) określenie wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, w tym wymagań środowiskowych, pod warunkiem, że podane parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie przedmiotu zamówienia, a zamawiającemu udzielenie zamówienia;

²⁵ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/regulacje-prawne/prawo-krajowe> [data dostępu 2.11.2022 r.].

²⁶ P. Nowicki, Analiza potrzeb zamawiającego, https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0025/44773/Analiza-potrzeb-zamawiajacego.pdf [data dostępu: 2.11.2022 r.].

²⁷ Wytyczne dla osób odpowiedzialnych za udzielanie zamówień publicznych dotyczących unikania najczęstszych błędów popełnianych w projektach finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Bruksela 2018 zob. M. Filipek, K. Mańka, M. Gabryel, A. Szczepaniak, M. Wróblewski (red.) Prawo zamówień publicznych po 1 stycznia 2021 roku. Poradnik praktyczny, Warszawa 2021, s. 25.

²⁸ Ibidem, s. 25.

2) odniesienie się do wymaganych cech materiału, produktu lub usługi, o których mowa w art. 102, oraz w kolejności preferencji do:

a) Polskich Norm przenoszących normy europejskie,

b) norm innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego przenoszących normy europejskie,

c) europejskich ocen technicznych, rozumianych jako udokumentowane oceny działania wyrobu budowlanego względem jego podstawowych cech, zgodnie z odpowiednim europejskim dokumentem oceny, w rozumieniu art. 2 pkt 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającego dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.Urz. UE L 88 z 04.04.2011, str. 5, z późn. zm.),

d) wspólnych specyfikacji technicznych, rozumianych jako specyfikacje techniczne w dziedzinie produktów teleinformatycznych określone zgodnie z art. 13 i art. 14 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniającego dyrektywę Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylającego decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz.Urz. UE L 316 z 14.11.2012, str. 12, z późn. zm.),

e) norm międzynarodowych,

f) specyfikacji technicznych, których przestrzeganie nie jest obowiązkowe, przyjętych przez instytucję normalizacyjną, wyspecjalizowaną w opracowywaniu specyfikacji technicznych w celu powtarzalnego i stałego stosowania,

g) innych systemów referencji technicznych ustanowionych przez europejskie organizacje normalizacyjne;

3) odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, o których mowa w pkt 2, oraz przez odniesienie do wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, o których mowa w pkt 1, w zakresie wybranych cech;

4) odniesienie do kategorii wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, o

których mowa w pkt 1, i przez odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, o których mowa w pkt 2, stanowiących środek domniemania zgodności z tego rodzaju wymaganiami dotyczącymi wydajności lub funkcjonalności”²⁹.

Ponadto w art. 102 PZP wskazano wymagane cechy (materiału), produktu lub usługi określone w ramach OPZ, które mogą dotyczyć m.in.:

- określonych poziomów oddziaływania na środowisko i klimat;
- określonego opakowania i oznakowania;
- określonej etykiety;
- procesów i metod produkcji na każdym etapie cyklu życia obiektów budowlanych/ dostawy lub usługi oraz procedury oceny zgodności;
- określonych poziomów jakości (w odniesieniu do dostaw i usług);
- określonej wydajności, przeznaczenia produktu, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym wymagań odnoszących się do produktu w zakresie nazwy, pod jaką produkt jest sprzedawany (w odniesieniu do dostaw i usług);
- określonej wydajności, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym procedur dotyczących zapewnienia jakości (w odniesieniu do robót budowlanych);
- warunków testowania, kontroli i odbioru obiektów budowlanych;
- metod i technik budowy (w odniesieniu do robót budowlanych)³⁰.

W kolejnym obszarze określone zostały wymagania związane z realizacją zamówienia. Zamawiający może uwzględnić w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia omawiane wymagania, które mogą obejmować m.in. aspekty środowiskowe, a w szczególności zastosowania określonych środków zarządzania środowiskowego³¹.

Kryteria oceny ofert są kolejnym obszarem umówionym w Ustawie Prawo zamówień publicznych. Zgodnie z art. 239 PZP, Zamawiający wybiera najkorzystniejszą ofertę na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w dokumentach zamówienia. Jako

²⁹ art. 101 ust. 1 PZP.

³⁰ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/regulacje-prawne/prawo-krajowe> [data dostępu: 2.11.2022].

³¹ art. 96 PZP.

najkorzystniejszą ofertę przyjmuje się ofertę posiadającą najkorzystniejszy stosunek jakości do ceny lub kosztu lub ofertę z najniższą ceną lub kosztem³².

Istotnymi w kontekście zielonych zamówień publicznych są jakościowe kryteria o charakterze środowiskowym odnoszące się przede wszystkim do: jakości, w tym do parametrów technicznych, aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia, organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą one mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia, warunków dostawy, w tym sposobu lub czasu dostawy.

Kryterium kosztu może być oparte na metodzie efektywności kosztowej, jaką jest rachunek kosztów cyklu życia. Rachunek kosztów cyklu życia może obejmować w odpowiednim zakresie niektóre lub wszystkie koszty ponoszone w czasie cyklu życia produktu, usługi lub robót budowlanych³³.

Do kosztów takich należy zaliczyć w szczególności:

- koszty poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników, związane z: nabyciem, użytkowaniem, w szczególności zużyciem energii i innych zasobów, utrzymaniem, wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty rozbiórki i recyklingu;
- koszty przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym, które związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w okresie ich cyklu życia, pod warunkiem, że ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować.

Odnosi się to w szczególności koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz innych kosztów związane z łagodzeniem zmian klimatu³⁴.

Zastosowanie etykiety w zamówieniach jest bardzo ważnym obszarem omawianej ustawy. Etykieta definiowana jest jako każdy dokument, w tym zaświadczenie lub poświadczenie, który potwierdza, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają

³² art. 239 PZP.

³³ art. 245 PZP.

³⁴ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/regulacje-prawne/prawo-krajowe> [data dostępu: 2.11.2022].

wymagania konieczne do uzyskania etykiety³⁵.

Zgodnie z art. 104 PZP „w przypadku zamówień o szczególnych cechach środowiskowych, społecznych lub innych, zamawiający, w celu potwierdzenia zgodności oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z wymaganymi cechami, może w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia żądać od wykonawcy określonej etykiety, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- wymagania etykiety dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia;
- wymagania etykiety są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach;
- wymagania etykiety są opracowywane i przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;
- etykiety oraz wymagania etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron;
- wymagania etykiety są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o etykietę nie może wywierać decydującego wpływu”³⁶.

Kolejnym obszarem są warunki udziału w postępowaniu, które zostały uregulowane w art. 112 ust. 1 PZP. Zamawiający określa je w sposób proporcjonalny do przedmiotu zamówienia oraz umożliwiający ocenę zdolności wykonawcy do należytego wykonania zamówienia, w szczególności wyrażając je jako minimalne poziomy zdolności. Warunki udziału w postępowaniu mogą dotyczyć m.in. zdolności technicznej lub zawodowej.

W świetle art. 116 ust. 1 PZP, w odniesieniu do ww. zdolności zamawiający może wskazać warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego wykonawcy lub osób skierowanych przez

³⁵ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/przydatne-informacje/etykiety> [data dostępu: 2.11.2022].

³⁶ art. 104 PZP.

wykonawcę do realizacji zamówienia, umożliwiające realizację zamówienia na odpowiednim poziomie jakości. Ponadto w szczególnych przypadkach zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich systemów lub norm zarządzania środowiskowego, wskazanych przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia.

Podstawy wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia są kolejnym obszarem związanym z omawianą problematyką. Z postępowania o udzielenie zamówienia zamawiający może wykluczyć wykonawcę, który naruszył obowiązki w dziedzinie ochrony środowiska:

- będącego osobą fizyczną skazanego prawomocnie za przestępstwo przeciwko środowisku, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego lub za przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o którym mowa lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,
- będącego osobą fizyczną prawomocnie skazanego ukaranego za wykroczenie przeciwko środowisku, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny,
- wobec którego wydano ostateczną decyzję administracyjną o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska, wymierzono tą decyzją karę pieniężną;
- jeżeli urzędującego członka jego organu zarządzającego lub nadzorczego, wspólnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta prawomocnie skazano za przestępstwo lub ukarano za wykroczenie wskazane powyżej³⁷.

Ostatni obszar dotyczy rażąco niskiej ceny lub kosztu. Zgodnie z art. 224 PZP, jeżeli zaoferowana cena lub koszt, lub ich istotne części składowe, wydają się rażąco niskie w stosunku do przedmiotu zamówienia lub budzą wątpliwości zamawiającego co do możliwości wykonania przedmiotu zamówienia zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumentach zamówienia lub wynikającymi z odrębnych przepisów, zamawiający żąda od wykonawcy wyjaśnień, w tym złożenia dowodów w zakresie wyliczenia ceny lub kosztu, lub ich istotnych

³⁷ art. 109 ust.1 PZP.

części składowych. Wyjaśnienia mogą dotyczyć w szczególności zgodności z przepisami dotyczącymi z zakresu ochrony środowiska³⁸.

Warto w tym miejscu podkreślić, że zamawiający powinni zwracać uwagę na szereg innych aktów prawnych, które nakładają na nich określone obowiązki pomimo tego, że nie regulują one bezpośrednio problematyki zamówień publicznych.

Dodatkowo, należy wyszczególnić fakt występowania aktów prawnych zarówno krajowych jak i unijnych wprowadzających instrumenty ułatwiające uwzględnianie aspektów środowiskowych w oparciu o zasadę fakultatywności w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego. W kwestii problematyki związanej z zielonymi zamówieniami publicznymi nie ulega wątpliwości fakt, że niemożliwe jest, aby omówiona Ustawa prawo zamówień publicznych całościowo pokrywała materię obejmującą taki rodzaj zamówień.

Ustawodawca odnosi się co prawda do elementów zamówień „ekologicznych” takich jak etykiety, wymagania dotyczące kwestii efektywności energetycznej czy oznaczeń ekologicznych natomiast ze względu na złożoność zagadnień związanych z zielonymi zamówieniami publicznymi bardzo często wymagane są osobne przepisy a to prowadzi nie tylko do ich regulowania, ale także pozwala odnieść się do innych obszarów prawa i obowiązujących norm prawnych. Zbiór aktów powiązanych z zielonymi zamówieniami publicznymi tworzy związek treściowy, który gwarantuje zachowanie porządku prawnego wraz z przejrzystą organizacją systemu prawnego, który umożliwia tworzenie więzi pomiędzy poszczególnymi normami prawnymi³⁹.

Ustawa z dnia 14 września 2012 r. o etykietowaniu energetycznym produktów związanych z energią (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 378 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 14 września 2012 r. o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię (dawna nazwa ustawy) transponowała na gruncie krajowym przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie wskazania poprzez etykietowanie oraz standardowe informacje o

³⁸ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/regulacje-prawne/prawo-krajowe> [data dostępu: 2.11.2022].

³⁹ <http://foruminfr.com.pl/czym-sa-zielone-zamowienia-publiczne/> [data dostępu: 3.11.2022].

produkcje, zużycia energii oraz innych zasobów przez produkty związane z energią, która to ustanowiła ramy dla harmonizacji krajowych przepisów dot. obowiązku zapewnienia informacji dla użytkownika końcowego.

Ustawa reguluje system kontroli etykietowania energetycznego produktów związanych z energią. Ma to na celu przeciwdziałanie wprowadzaniu do obrotu lub też przekazywanie do użytku produktów związanych z energią niespełniających wymagań określonych w Rozporządzeniu UE 2017/1369 lub aktach delegowanych. Regulacje prawne zawarte w ustawie stosuje się do produktów związanych z energią dla których wymagania dotyczące opracowywania dokumentacji technicznej oraz stosowania etykiet i kart informacyjnych produktów określają akty delegowane komisji europejskiej⁴⁰. Wykaz aktów delegowanych jest ogłaszany w drodze obwieszczenia przez Ministra klimatu i środowiska w dzienniki urzędowym RP „Monitor Polski”.

Lista aktów delegowanych związanych z Ustawą dnia 14 września 2012 r. o etykietowaniu energetycznym produktów związanych z energią⁴¹:

- 1) *Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 626/2011 z dnia 4 maja 2011 r. uzupełniające dyrektywę 2010/30/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla klimatyzatorów (Dz. Urz. UE L 178 z 06.07.2011, str. 1, z późn. zm.);*
- 2) *Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 392/2012 z dnia 1 marca 2012 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykietowania energetycznego suszarek bębnowych dla gospodarstw domowych (Dz. Urz. UE L 123 z 09.05.2012, str. 1, z późn. zm.);*
- 3) *Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 811/2013 z dnia 18 lutego 2013 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla ogrzewaczy pomieszczeń, ogrzewaczy*

⁴⁰ https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0015/53421/Przewodnik_po_obowiazujacych_przepisach_w_ob_szarze-zielonych_zamowien_publicznych_I.2022.pdf [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁴¹ Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 lipca 2021 r. w sprawie wykazu aktów delegowanych (poz. 749).

wielofunkcyjnych, zestawów zawierających ogrzewacz pomieszczeń, regulator temperatury i urządzenie słoneczne oraz zestawów zawierających ogrzewacz wielofunkcyjny, regulator temperatury i urządzenie słoneczne (Dz. Urz. UE L 239 z 06.09.2013, str. 1, z późn. zm.);

4) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 812/2013 z dnia 18 lutego 2013 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności

energetycznej dla podgrzewaczy wody, zasobników ciepłej wody użytkowej i zestawów zawierających podgrzewacz wody i urządzenie słoneczne (Dz. Urz. UE L 239 z 06.09.2013, str. 83, z późn. zm.);

5) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 65/2014 z dnia 1 października 2013 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla domowych piekarników i okapów nad kuchennych (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2014, str. 1, z późn. zm.);

6) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 518/2014 z dnia 5 marca 2014 r. zmieniające rozporządzenia delegowane Komisji (UE) nr 1059/2010, (UE) nr 1060/2010, (UE) nr 1061/2010, (UE) nr 1062/2010, (UE) nr 626/2011, (UE) nr 392/2012, (UE) nr 874/2012, (UE) nr 665/2013, (UE) nr 811/2013 i (UE) nr 812/2013 w odniesieniu do etykietowania produktów związanych z energią w internecie (Dz. Urz. UE L 147 z 17.05.2014, str. 1, z późn. zm.);

7) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1254/2014 z dnia 11 lipca 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej systemów wentylacyjnych przeznaczonych do budynków mieszkalnych (Dz. Urz. UE L 337 z 25.11.2014, str. 27, z późn. zm.);

8) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2015/1094 z dnia 5 maja 2015 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykietowania energetycznego szaf chłodniczych lub mroźniczych (Dz. Urz. UE L 177 z 08.07.2015, str. 2, z późn. zm.);

9) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2015/1186 z dnia 24 kwietnia 2015 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykietowania energetycznego miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń (Dz. Urz. UE L 193 z

21.07.2015, str. 20, z późn. zm.);

10) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 2015/1187 z dnia 27 kwietnia 2015 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla kotłów na paliwo stałe i zestawów zawierających kocioł na paliwa stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne (Dz. Urz. UE L 193 z 21.07.2015, str. 43, z późn. zm.);

11) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2013 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego wyświetlaczy elektronicznych i uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1062/2010 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 1, z późn. zm.);

12) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2014 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego pralek i pralko-suszarek dla gospodarstw domowych oraz uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1061/2010 i dyrektywę Komisji 96/60/WE (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 29, z późn. zm.);

13) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2015 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego źródeł światła oraz uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 874/2012 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 68, z późn. zm.);

14) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2016 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego urządzeń chłodniczych i uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1060/2010 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 102, z późn. zm.);

15) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2017 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego zmywarek do naczyń dla gospodarstw domowych oraz uchylające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1059/2010 (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 134, z

późn. zm.);

16) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/2018 z dnia 11 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego urządzeń chłodniczych z funkcją sprzedaży bezpośredniej (Dz. Urz. UE L 315 z 05.12.2019, str. 155, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 699 z późn. zm.)

Niniejsza ustawa implementowała przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy.

Biorąc pod uwagę regulacje niniejszej ustawy jednostki sektora finansów publicznych mają obowiązek stosowania kryteriów ponownego użycia lub przygotowania do ponownego użycia odpadów przy udzielaniu zamówień publicznych o ile jest to możliwe. Załącznik nr 5 Ustawy wymienia przykładowe środki mające na celu zapobieganie powstawania odpadów.

Wśród środków mogących mieć wpływ na fazę konsumpcji i użytkowania w kontekście zamówień publicznych i zaopatrzenia przedsiębiorstw wymienia się włączanie kryteriów związanych z ochroną środowiska i zapobieganiem powstawaniu odpadów do zaproszeń do składania ofert i kontraktów, zgodnie z Podręcznikiem na temat ekologicznych zamówień publicznych, opublikowanym przez Komisję Europejską 29 października 2004 r.⁴².

W ramach postępowania na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych zamawiający są zobowiązani do ustanowienia w ramach opisu przedmiotu zamówienia wymogów względem poziomów odzysku odpadów poszczególnych frakcji. Wymogi te szczegółowo określa Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴³. Z kolei w ramach kryterium oceny ofert zamawiający mogą dodatkowo punktować osiągnięcie wyższych poziomów odzysku odpadów od tych ustanowionych przepisami prawa.

⁴² Zob. więcej: https://ec.europa.eu/environment/archives/gpp/buying_green_handbook_pl.pdf [data dostępu: 3.11.2021 r.].

⁴³ Art. 3aa, 3b i 3c Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2021 r., poz. 888).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 497 z późn. zm.).

Ustawa transponowała do prawa krajowego przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Regulacje dotyczą m.in. sposób opracowania krajowego planu działań mającego na celu zwiększenie liczby budynków o niskim zużyciu energii.

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2166 z późn. zm.)

W świetle omawianych aspektów środowiskowych istotną problematykę stanowi efektywność energetyczna. Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej reguluje parametry techniczne, które mają być spełnione przez zamawiane w ramach zamówień publicznych produkty oraz warunki techniczne jakim muszą odpowiadać nabywane, wynajmowane lub użytkowane przez sektor publiczny budynki. Ustawa ta implementowała do polskiego ustawodawstwa przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.

Regulacje krajowe zawarte w omawianej ustawie wprowadziły rozszerzenie przepisów UE do obowiązku nabywania produktów, usług i budynków o bardzo dobrej charakterystyce energetycznej na ograny władzy publicznej takie jak organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały. Zobowiązanie obejmuje nabywanie efektywnych energetycznie produktów lub zlecenia usług, których wykonanie związane jest ze zużyciem energii, nabywanie lub wynajmowanie efektywnych energetycznie budynków lub ich części, które spełniają co najmniej wymagania minimalne w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej określone w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane⁴⁴ lub w użytkowanych

⁴⁴ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t. jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 2351 z późn. zm.).

budynkach należących do Skarbu Państwa poddawanych przebudowie, zapewniania wypełniania zaleceń o których mowa w art. 10 pkt 3 Ustawy o charakterystyce energetycznej budynków⁴⁵ lub realizowania innych środków poprawy efektywności energetycznej w zakresie charakterystyki energetycznej budynków⁴⁶.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że zobowiązanie organów władzy publicznej do podjęcia konkretnych działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej stosowne jest do zamówień publicznych na dostawy, usługi lub roboty budowlane, których wartość jest równa lub przewyższa unijne kwoty progowe określone w *Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2021/1952 z dnia 10 listopada 2021 r. zmieniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE w odniesieniu do progów dotyczących zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów*⁴⁷.

Ustawa normuje wymogi, które muszą być spełnione przez produkty i usługi zamawiane przez organy władzy publicznej. Konkretnie parametry określone są dla produktów związanych z energią, produktów związanych z energią nieobjętych etykietami energetycznymi, sprzętu biurowego oraz opon. Wymogi te muszą być wskazane przez zamawiającego w ramach opisu przedmiotu zamówienia. Zamawiający fakultatywnie mogą podjąć decyzję o przypisaniu produktom spełniającym wymogi efektywności energetycznej⁴⁸ odpowiednio wysokiej wagi w ramach kryteriów oceny ofert.

Omawiana ustawa nakłada na jednostki sektora publicznego obowiązek stosowania co najmniej jednego z następujących środków poprawy efektywności energetycznej: realizacji i finansowania przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej; nabycia

⁴⁵ Ustawa z 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (t. jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 497 z późn. zm.).

⁴⁶ https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0015/53421/Przewodnik_po_obowiazujacych_przepisach_w_ob_szarze-zielonych_zamowien_publicznych_I.2022.pdf [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁴⁷ Dz. Urz. UE L 398/23 z 11.11.2021.

⁴⁸ Zob. art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 14 września 2012 r. o etykietowaniu energetycznym produktów związanych z energią ((Dz.U. z 2020 r. poz. 378); Rozporządzenia Komisji UE w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz. Urz. UE L 285 z 31.10.2009, str. 10, z późn. zm.) w których określono wymogi dotyczące ekoprojektu na mocy dyrektywy 2009/125/WE; umowie między rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki a Unią Europejską w sprawie koordynacji programów znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych (Dz. Urz. UE L 63 z 06.03.2013 r., str. 7).

urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji albo ich wymianę lub modernizacji oraz realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego⁴⁹, wdrażania systemu zarządzania środowiskowego zgodnie z unijnym rozporządzeniem nr 1221/2009, realizacji przedsięwzięć niskoemisyjnych⁵⁰.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1083 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. implementowała przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego.

Zgodnie z ustawą naczelne i centralne organy administracji państwowej mają obowiązek zapewnienia od dnia 1 stycznia 2022 r. 10 % udziału pojazdów elektrycznych⁵¹ we flocie użytkowanych pojazdów samochodowych w obsługującym je urzędzie lub instytucji gospodarki budżetowej lub innym podmiocie zapewniającym obsługę w zakresie transportu osób. W ustawie zawarte wyjątki od tego obowiązku m.in. względem Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, Komendanta Głównego Policji, Głównego Inspektora Transportu Drogowego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendanta Głównego Straży Granicznej i Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, Służby Ochrony Państwa, Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, w zakresie pojazdów innych niż wykorzystywane wyłącznie do przewozu osób.

⁴⁹ Zob. Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz.U. z 2022 r. poz. 438).

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Ustawa z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw art. 34 w brzmieniu nadanym przez art. 68 ust. 1. Poziom ten wyniesie 20 % - od dnia 1 stycznia 2023 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1093).

JST zostały również zobowiązane do wykonywania, zlecenia lub powierzania wykonywania zadań publicznych przy wykorzystaniu pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym na odpowiednim poziomie. Od dnia 1 stycznia 2022 r. jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 000 wykonuje zadanie publiczne, z wyłączeniem publicznego transportu zbiorowego, przy wykorzystaniu co najmniej 10% pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym lub zleca lub powierza wykonywanie zadań publicznego podmiotom, których łączny udział pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym we flocie pojazdów samochodowych używanych przy wykonywaniu tego zadania wynosi co najmniej 10%⁵².

Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy (Poz. 2415)

W oparciu o art. 128 ust. 6 ustawy PZP Rozporządzenie określa rodzaje podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, okres ich ważności oraz formy, w jakich mogą być one składane⁵³.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 23 listopada 2021 r w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach (Poz. 2276)

Niniejsze rozporządzenie reguluje kwestię sposobu obliczania kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu w jaki dane te mają być przedstawiane. Rozporządzenie wydane jest stosownie do art. 245 ust. 7 ustawy PZP⁵⁴.

⁵² Ibidem, art. 35 ust. 1 w brzmieniu nadanym przez art. 68 ust. 3.

⁵³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200002415/O/D20202415.pdf> [data dostępu 2.11.2022 r.].

⁵⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210002276/O/D20212276.pdf> (data dostępu: 3.11.2022 r.).

C. Akty prawa wspólnotowego

Rozporządzenia

Rozporządzenie jest aktem prawa wtórego UE o zasięgu ogólnym, który nie wymaga transpozycji do krajowego ustawodawstwa. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich⁵⁵.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 106/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie unijnego programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych (Dz. Urz. UE L 39/1 z 13.02.2008 r.)

Rozporządzenie ustala zasady wspólnotowego programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych zwanego „programem Energy Star”. Rozporządzenie stanowiło uzupełnienie zawartej pomiędzy rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki a Unią Europejską umowy w sprawie koordynacji programów znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych, która to w załączniku C określiła specyfikacje techniczne dla wybranych grup produktów z kategorii biurowego sprzętu komputerowego⁵⁶.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie unijnego oznakowania ekologicznego (Dz. Urz. UE L 27/1 z 30.01.2010 r.)

Niniejsze rozporządzenie określa zasady ustanawiania i stosowania dobrowolnego programu oznakowania ekologicznego UE⁵⁷.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji

⁵⁵ Art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Dz. Urz. UE C 326/47 z 26.10.2012 r.

⁵⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0106> [data dostępu 2.11.2022 r.].

⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010R0066&from=PL> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

2001/681/WE i 2006/193/WE (Dz. Urz. UE L 342/1 z 22.12.2009 r.)

Celem niniejszego rozporządzenia jest ustanowienie systemu ekozarządzania i audytu we Wspólnocie, zwany dalej „EMAS”, dopuszczającego dobrowolny udział organizacji znajdujących się we Wspólnocie lub poza nią.

Celem EMAS, jako ważnego instrumentu planu działania na rzecz zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej, jest wspieranie ciągłej poprawy efektów działalności środowiskowej organizacji przez ustanowienie i wdrażanie przez organizacje systemów zarządzania środowiskowego, systematyczną, obiektywną i okresową ocenę efektywności takich systemów, dostarczanie informacji o efektach działalności środowiskowej, prowadzenie otwartego dialogu ze społeczeństwem i innymi zainteresowanymi stronami oraz aktywne zaangażowanie pracowników organizacji oraz odpowiednie szkolenia⁵⁸.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE oraz implementująca postanowienia dyrektywy 2010/30/UE (Dz. Urz. UE L 198/2 z 28.07.2017 r.)

Niniejsze rozporządzenie określa ramy, które mają zastosowanie do produktów związanych z energią („produktów”) wprowadzanych do obrotu lub oddanych do użytku.

Zapewnia ono etykietowanie tych produktów i zapewnienie standardowych informacji o produkcie dotyczących efektywności energetycznej, zużycia energii i innych zasobów przez produkty podczas użytkowania oraz podawanie informacji dodatkowych o produktach, umożliwiając tym samym klientom wybór efektywniejszych produktów, tak aby zmniejszyć ich zużycie energii.

Warto zaznaczyć, że rozporządzenie nie ma zastosowania do: a) produktów używanych, z wyjątkiem produktów importowanych z kraju trzeciego; b) środków transportu osób lub towarów⁵⁹.

⁵⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1221&from=pl> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁵⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R1369&from=PL> [data dostępu

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007

Niniejsze rozporządzenie odnosi się bezpośrednio do pojęcia unijnego logo produkcji ekologicznej. Logo to jest potwierdzeniem zgodności produktu z zasadami rolnictwa ekologicznego, które uregulowane jest przez niniejszy akt prawny⁶⁰. Pełna lista produktów wchodzących w produkcję ekologiczną określona w Załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/848.

Aby produkt mógł być uznany za zgodny z wymogami produktami ekologicznymi przy jego produkcji muszą być przestrzegane określone zasady m.in. zakaz stosowania GMO, produktów wytworzonych z GMO i produktów wytworzonych przy użyciu GMO, innych niż lecznicze produkty weterynaryjne, wykluczenie klonowania zwierząt, stosowanie nasion i zwierząt charakteryzujących się dużą różnorodnością genetyczną oraz odpornością na choroby i długowiecznością, zapewnienie wysokiego poziomu dobrostanu zwierząt dostosowanego do określonego gatunku, korzystanie w odpowiedzialny sposób z energii i zasobów naturalnych.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że Rozporządzenie (UE) 2018/848 wraz z procedowaną nową ustawą o rolnictwie ekologicznym, nie zawierają w swoich przepisach odniesień do zamówień publicznych. Występuje natomiast możliwość scharakteryzowania produktów żywnościowych poprzez odwołanie się do wymogów produkcji ekologicznej albo bezpośrednio wskazanie unijnej etykiety produkcji ekologicznej w ramach opisu przedmiotu zamówienia, kryteriów oceny ofert albo wymagań związanych z realizacją zamówienia.

Zamawiający może ustanowić w ramach opisu przedmiotu zamówienia wymóg, aby dostarczane, czy też wykorzystywane na potrzeby usługi cateringowej produkty były wytworzone zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu (UE) 2018/848. W przypadku braku ustanowienia ww. wymogu w ramach OPZ, zamawiający

2.11.2022 r.]

⁶⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007(Dz. Urz. UE L 150 z 14.6.2018).

ma możliwość określenia kryterium oceny ofert przyznającego dodatkowe punkty tym ofertom, w których wykonawca zadeklaruje dostawę albo wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi cateringowej produktów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej.

Ustanawiając wymogi w zakresie produkcji ekologicznej w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia, zamawiający musi pamiętać o ciężącym na nim obowiązku określenia w dokumentach zamówienia sposobu dokumentowania spełniania przez wykonawcę tych wymagań, ustanowieniu uprawnień w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę tych wymagań oraz uprawnień do nałożenia sankcji w przypadku ich niespełnienia.

Za dowód spełniania ww. wymagań może zostać uznana przez zamawiającego etykieta produkcji ekologicznej umieszczona na opakowaniu dostarczonych przez wykonawcę produktów albo produktów wykorzystywanych do świadczenia usługi cateringowej. W odniesieniu do produktów sprzedawanych bez opakowań takim środkiem dowodowym będzie certyfikat wydany przez jednostkę oceniającą zgodność procesu produkcji z wymaganiami rozporządzenia (UE) 2018/84875. Produkty wytworzone zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 834/2007 przed 1 stycznia 2022 r będą również akceptowane⁶¹.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/740 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych parametrów, zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1369 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1222/2009 (Dz. Urz. UE L 177/1 z 5.06.2020 r.)

Rozporządzenie reguluje ramy udzielania zharmonizowanych informacji na temat parametrów opon za pomocą etykietowania, aby umożliwić użytkownikom końcowym dokonanie świadomego wyboru przy zakupie opon, mając na celu zwiększenie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia oraz efektywności ekonomicznej i środowiskowej transportu drogowego poprzez promowanie trwałych, bezpiecznych i charakteryzujących się niskim poziomem hałasu opon pozwalających na obniżenie zużycia paliwa⁶².

⁶¹ https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0015/53421/Przewodnik_po_obowiazujacych_przepisach_w_ob_szarze-zielonych_zamowien_publicznych_I.2022.pdf [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁶² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0740&from=PL> [data dostępu:

Dyrektywy

Dyrektywa wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków⁶³.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz. Urz. UE L 312/3 z 22.11.2008 r.)

Dyrektywa ustanawia środki służące ochronie środowiska i zdrowia ludzkiego poprzez zapobieganie i zmniejszanie negatywnego wpływu wynikającego z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz przez zmniejszenie ogólnych skutków użytkowania zasobów i poprawę efektywności takiego użytkowania⁶⁴.

Przepisy Dyrektywy zostały implementowane do krajowego systemu prawa ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/33/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych pojazdów transportu drogowego w celu wsparcia mobilności niskoemisyjnej (Dz. Urz. UE L 120/5 z 15.05.2009 r.)

Dyrektywa „nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby instytucje zamawiające i podmioty zamawiające uwzględniały przy udzielaniu zamówień na niektóre pojazdy transportu drogowego czynnik energetyczny i oddziaływanie na środowisko podczas całego cyklu użytkowania pojazdu, w tym zużycie energii oraz emisji CO₂ i niektórych zanieczyszczeń, w celu promowania i pobudzania rynku ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów oraz zwiększania udziału sektora transportowego w polityce Unii dotyczącej środowiska, klimatu i energii⁶⁵.

2.11.2022 r.]

⁶³ Art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁶⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0098&from=PL> [data dostępu: 2.11.2022 r.]

⁶⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009L0033-20190801&from=EN> [data

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz. Urz. UE L 153/13 z 18.06.2010 r.)

Dyrektywa promuje poprawę charakterystyki energetycznej budynków w Unii, z uwzględnieniem panujących na zewnątrz warunków klimatycznych i warunków lokalnych oraz wymagań dotyczących klimatu wewnętrznego i opłacalności ekonomicznej.

Ponadto ustanawia wymagania w zakresie:

- a) wspólnych ram ogólnych dla metodologii obliczania zintegrowanej charakterystyki energetycznej budynków i modułów budynków;
- b) zastosowania minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej wobec nowych budynków i nowych modułów budynków;
- c) zastosowania minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej wobec:
 - 1. (i) podlegających ważniejszej renowacji budynków istniejących, modułów budynków oraz elementów budynków;
 - 2. (ii) wobec elementów budynków stanowiących część przegród zewnętrznych i mających istotny wpływ na charakterystykę energetyczną przegród zewnętrznych budynku, w sytuacji, gdy elementy te są modernizowane lub wymieniane; oraz
 - 3. (iii) wobec systemów technicznych budynku, jeżeli są one instalowane, wymieniane lub modernizowane;
- d) krajowych planów mających na celu zwiększenie liczby budynków o niemal zerowym zużyciu energii;
- e) certyfikacji energetycznej budynków lub modułów budynków;
- f) regularnych przeglądów systemów ogrzewania i klimatyzacji w budynkach; oraz
- g) niezależnych systemów kontroli świadectw charakterystyki energetycznej i sprawozdań z przeglądu.

Zawarte w niniejszej dyrektywie wymagania są wymaganiami minimalnymi i nie powinny powstrzymywać państw członkowskich od utrzymywania lub wprowadzania

dostępu 2.11.2022 r.].

bardziej surowych środków. Takie środki są zgodne z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Są one notyfikowane Komisji⁶⁶.

Jej postanowienia zostały wprowadzone Ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (Dz.U. z 2021 r. poz. 497).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz. Urz. UE L 315/1 z 14.11.2012 r.)

Głównym celem Dyrektywy jest przyczynienie się do wdrożenia zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”⁶⁷.

Dyrektywa ustanawia wspólne ramy środków na rzecz promowania efektywności energetycznej w Unii, aby zapewnić realizację głównych celów Unii zakładających zwiększenie efektywności energetycznej o 20 % do 2020 r. oraz jej głównych celów zakładających zwiększenie efektywności energetycznej o co najmniej 32,5 % do 2030 r., a także tworzy warunki dla dalszej poprawy efektywności energetycznej po tych terminach.

Celem przepisów niniejszego aktu prawnego jest usunięcie barier na rynku energii oraz przewyciężenie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, które ograniczają efektywność dostaw i wykorzystywania energii, a także przewiduje ustalenie orientacyjnych krajowych celów i wkładów w zakresie efektywności energetycznej na lata 2020 i 2030⁶⁸.

Przepisy dyrektywy zostały transponowane do krajowego ustawodawca za pomocą omówionej wcześniej Ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej.

⁶⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0031&from=PL> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁶⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012L0027-20210101&from=EN> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁶⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02012L0027-20210101&from=EN> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

2. Akty wewnętrzne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Do najważniejszych aktów wewnętrznych regulujących funkcjonowanie oraz problematykę zamówień publicznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego zalicza się:

- 1) Uchwała Nr 1585/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 września 2022 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr 1898/2020 Zarządu województwa Małopolskiego z dnia 30 grudnia 2020 roku w sprawie przyjęcia „Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego” oraz „Regulaminu powoływania i trybu prac komisji przetargowej”⁶⁹ wraz z załącznikami.
- 2) Zarządzenie Nr 40/2022 Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 9 maja 2022 roku w sprawie wprowadzenia w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego procedury weryfikacji wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego celem przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę⁷⁰;
- 3) Deklaracja Nr 2/19 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 września 2019 r. w sprawie przyjęcia zobowiązania „Małopolska wolna od plastiku”⁷¹;

⁶⁹ <https://bip.malopolska.pl/umwm,a,2169926,uchwala-nr-158522-zarzadu-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-20-wrzesnia-2022-r-w-sprawie-zmiany-uchwa.html> [data dostępu: 4.11.2022 r.].

⁷⁰ <https://bip.malopolska.pl/umwm,a,2103070,zarzadzenie-nr-402022-marszalka-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-9-maja-2022-roku-w-sprawie-wprowadz.html> [data dostępu: 2.11.2022 r.].

⁷¹ <https://bip.malopolska.pl/umwm,a,1671327,deklaracja-nr-219-sejmiku-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-30-wrzesnia-2019-r-w-sprawie-przyjecia-zo.html>, zob. więcej: <https://www.malopolska.pl/aktualnosci/srodowisko/malopolska-wolna-od-plastiku> [data dostępu: 4.11.2022 r.].

IV. ASPEKTY ŚRODOWISKOWE W PRAWIE KRAJOWYM

1. Analiza potrzeb i wymagań

„Analiza potrzeb zamawiającego” bądź „analiza potrzeb i wymagań”, bo takim dwojakim nazewnictwem posługuje się ustawodawca to swego rodzaju narzędzie zarządcze zamawiającego, które ma na celu zapewnienie racjonalnego i efektywnego ekonomicznie wydatkowania środków publicznych, stanowiąc tym samym istotny element polityki zakupowej zamawiającego.

Przygotowując zamówienie zamawiający musi uzmysłwić sobie swoje potrzeby, które są niejako odzwierciedleniem braków w zdolności podmiotu sektora publicznego do samodzielnego zrealizowania jego zadań⁷². Przy czym owa potrzeba nie powinna być utożsamiana z przedmiotem zamówienia, lecz z funkcją, jaką ma on spełnić, aby osiągnąć cel⁷³ w zgodzie z tym, co wynikać będzie z analizy przeprowadzonej z poszanowaniem zasady efektywności.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 PZP zamawiający publiczny, przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, dokonuje analizy potrzeb i wymagań, uwzględniając rodzaj i wartość zamówienia. **Obowiązek ten dotyczy zatem wyłącznie zamawiających publicznych.** Oznacza to, że do sporządzenia takowej analizy obowiązani są zamawiający tacy jak:

1. jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁷⁴;
2. inne niż określone w pkt 1, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej;
3. inne niż określone w pkt 1, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani

⁷² P. Nowicki, *Analiza potrzeb zamawiającego*, prezentacja dostępna na stronie https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0025/44773/Analiza-potrzeb-zamawiajacego.pdf [data dostępu: 04.11.2022 r.].

⁷³ Wytoczne dla osób odpowiedzialnych za udzielanie zamówień publicznych dotyczących unikania najczęstszych błędów popełnianych w projektach finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, Bruksela 2018.

⁷⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.).

handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:

- a) finansują je w ponad 50% lub
- b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub
- c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym lub
- d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;

4. związki podmiotów, o których mowa w pkt 1 lub 2, lub podmiotów, o których mowa w pkt 3⁷⁵.

Usytuowanie art. 83 w Dziale II, rozdział 1 PZP wskazuje też, że analiza potrzeb i wymagań pojawia się na etapie przygotowania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w zamówieniach o wartości równej lub przekraczającej wartość progów unijnych. Tym samym też w zamówieniach krajowych (poniżej progów unijnych) zamawiający publiczni nie mają obowiązku jej sporządzania. Ustawodawca zatem uznał, że wyłącznie przy wydatkowaniu większej puli środków publicznych zamawiający powinni poświęcić więcej czasu na zweryfikowanie różnych aspektów zamówienia w trakcie przygotowania postępowania⁷⁶.

Wspomniana powyżej analiza powinna obejmować w szczególności: badanie możliwości zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb z wykorzystaniem zasobów własnych, a także rozeznanie rynku: w aspekcie alternatywnych środków zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb oraz w aspekcie możliwych wariantów realizacji zamówienia, albo wskazuje, że jest wyłącznie jedna możliwość wykonania zamówienia⁷⁷. Oznacza to, że zamawiający musi uwzględnić tu wyżej wymienione kwestie, ale może także w sposób indywidualny rozszerzyć przeprowadzaną analizę.

Stosownie do art. 83 ust. 3 PZP analiza wskazuje:

1) orientacyjną wartość zamówienia dla każdego ze wskazanych wariantów, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lit. b;

⁷⁵ Art. 83 ust. 1 PZP.

⁷⁶ M. Stręciwilk, „Analiza potrzeb i wymagań w przygotowaniu zamówienia publicznego”, Prawo Zamówień Publicznych Nr 4, 2021, str. 39.

⁷⁷ Art. 83 ust. 2 PZP.

- 2) możliwość podziału zamówienia na części;
- 3) przewidywany tryb udzielenia zamówienia;
- 4) możliwość uwzględnienia aspektów społecznych, środowiskowych lub innowacyjnych zamówienia;**
- 5) ryzyka związane z postępowaniem o udzielenie i realizacją zamówienia.

Biorąc pod uwagę powyższe, prawidłowe przeprowadzenie analizy oznacza wykorzystanie obligatoryjnych elementów określonych w ust. 2, a także uwzględnienie zarówno specyfiki zamawiającego, sposobu jego finansowania oraz okoliczności, w jakich planuje się udzielić zamówienia.

Przeprowadzona analiza powinna stanowić źródło niezbędnych informacji, na podstawie których Zamawiający podejmie decyzję czy w ogóle zamówienie publiczne jest właściwym narzędziem do zaspokojenia jego potrzeby. Jeżeli uzyskana odpowiedź będzie pozytywna, to analiza ma następnie m.in. dać odpowiedzi, w jakim trybie przeprowadzić zamówienie, czy efektywne będzie jego podzielenie oraz czy w zamówieniu jest możliwość uwzględnienia aspektów społecznych, środowiskowych lub innowacyjnych. W analizie powinny być również wskazane ryzyka związane z samym postępowaniem i następnie realizacją zamówienia. Generalnie, stopień szczegółowości analizy zależeć będzie od konkretnej potrzeby i związanego z nią zamówienia. Dokument ma przede wszystkim służyć zamawiającemu⁷⁸.

Analizy potrzeb i wymagań dokonywać należy przed udzieleniem zamówienia. Ustawodawca nie określił jednak terminu na sporządzenie analizy. Jest to bardzo ważne, ponieważ przy studiach wykonalności, czy złożonych analizach dla skomplikowanych inwestycji dofinansowywanych ze środków unijnych, obejmujących zagadnienia środowiskowe czy zabytkowe, może się nie dać określić sztywnych ram czasowych takiej analizy. Ważne jest, by był to dokument aktualny i co do zasady przygotowany przed ustaleniem wartości zamówienia lub opisem przedmiotu zamówienia.

⁷⁸ H. Nowak, M. Winiarz, „Prawo Zamówień Publicznych.Komentarz”, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2021, s. 25. (https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0028/49852/Komentarz-Prawo-zamowien-publicznych.pdf) [data dostępu: 04.11.2022 r.].

Ustawodawca nie wskazał również jednak, w jaki sposób analiza powinna zostać to udokumentowana. Komisja Europejska zaleca, aby nastąpiło to w sposób „właściwy”. W ustawie brak też wytycznych co do osób, które powinny odpowiadać za jej przygotowanie. Praktycy wskazują, że analizę przeprowadzać będzie zasadniczo zespół, w którego skład wejdą osoby posiadające niezbędne kompetencje w obszarze merytorycznym, finansowym i prawnym⁷⁹.

Odnosząc się do kwestii zielonych zamówień publicznych należy podkreślić, iż to właśnie etap przygotowawczy postępowań jest kluczowy, bowiem najważniejszym krokiem przed rozpoczęciem procedury udzielania zamówień jest przeprowadzenie oceny faktycznych potrzeb zamawiającego w świetle potencjalnego wpływu zamówienia na środowisko.

Uwzględnianie przy realizowaniu zamówień publicznych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem to dokonywanie tylko dobrze przemyślanych i niezbędnych zakupów oraz nabywanie produktów i usług możliwie w najmniejszym stopniu oddziałujących na środowisko, a także uwzględniających społeczne i ekonomiczne skutki decyzji zakupowych. Mniejszy wpływ na środowisko naturalne może przejawiać się pod postacią:

- przyjaznego składu produktu, dzięki czemu ani w trakcie użytkowania ani po jego zakończeniu produkt nie będzie stanowił nadmiernego zagrożenia dla otoczenia; wyższej wydajności użytkowej i trwałości produktu, dzięki czemu unikniemy szybkiego zużycia lub zniszczenia produktu;
- zdatności do unowocześnienia, dzięki czemu zamiast nabywać nowy produkt, możemy w odpowiedni sposób zmodyfikować już posiadany - w ten sposób chronimy zasoby naturalne i unikamy produkcji odpadów;
- efektywności energetycznej, dzięki czemu przyczynimy się nie tylko do realizacji zrównoważonej polityki energetycznej, oszczędności zasobów energetycznych, ale także do zmniejszenia emisji CO₂ i przeciwdziałania zmianom klimatycznym; zdatności

⁷⁹ P. Nowicki, *Analiza...op.cit.*

produktu do poddania procesowi odzysku, dzięki czemu chronimy zarówno zasoby naturalne jak i środowisko⁸⁰.

Przy podejmowaniu decyzji w sprawie rodzaju procedury oraz najlepszego sposobu uwzględnienia kryteriów środowiskowych, o których będzie mowa w dalszej części, niezwykle przydatne jest posiadanie pewnej wiedzy o rynku – m.in. o dostępności, koszcie i możliwych praktycznych konsekwencjach bardziej ekologicznych rozwiązań alternatywnych. Pomocne w zdobyciu niektórych podstawowych informacji są zwykle internetowe badania rynku. Ponadto, Zamawiający, chcąc uzyskać bardziej szczegółowy obraz rynku, przed rozpoczęciem przetargów mogą również nawiązywać dialogi z potencjalnymi dostawcami.

Na skutek przeprowadzonej analizy potrzeb, w niektórych przypadkach, najlepszym rozwiązaniem może okazać się całkowita rezygnacja z zakupu, gdyż, na przykład, zaistnieją możliwości na wspólne korzystanie z zasobów lub sprzętu wraz z innymi organami. W innym przypadku dużo bardziej korzystny z perspektywy proekologicznej może okazać się zakup produktów pochodzących z recyklingu lub ponownego przerobu, które mogą zostać wykorzystane ponownie⁸¹.

2. Opis przedmiotu zamówienia

Opis przedmiotu zamówienia stanowi obligatoryjny element każdej SWZ (art. 134 ust. 1 pkt 4 oraz art. 281 ust. 1 pkt 5 PZP). Art. 99 ust. 1 PZP nakłada na zamawiającego obowiązek opisanie przedmiotu zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględnienia wszystkich wymagań i okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty. Przedmiotu zamówienia nie można opisywać w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję, w szczególności przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, źródła lub szczególnego

⁸⁰ K. Wińska – Rużewicz „*Polityka zielonych zamówień publicznych na tle przepisów unijnych i krajowych*” - prezentacja dostępna na stronie <http://arch.wfos.gdansk.pl/wfosigw.gda.pl/biura/wfos/aktualnosc/download/1467/Prezentacja%20Zielone%20zamowienia.pdf> [data dostępu: 04.11.2022 r.].

⁸¹ Urząd Zamówień Publicznych „*Ekologiczne Zakupy! Podręcznik dotyczący zielonych zamówień publicznych*”, Wydanie trzecie. https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0015/24720/przewodnik_po_procedurach.pdf [data dostępu: 04.11.22 r.].

procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, jeżeli mogłoby to doprowadzić do uprzywilejowania lub wyeliminowania niektórych wykonawców lub produktów⁸².

Art. 99 ust. 5 PZP wskazuje, iż przedmiot zamówienia można opisać przez wskazanie znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, źródła lub szczególnego procesu, który charakteryzuje produkty lub usługi dostarczane przez konkretnego wykonawcę, jeżeli zamawiający nie może opisać przedmiotu zamówienia w wystarczająco precyzyjny i zrozumiały sposób, a wskazaniu takiemu towarzyszą wyrazy „lub równoważny”. Jeżeli przedmiot zamówienia został opisany w sposób, o którym mowa w ust. 5, zamawiający wskazuje w opisie przedmiotu zamówienia kryteria stosowane w celu oceny równoważności.

W art. 101 ust. 1 PZP określono trzy sposoby formułowania opisu przedmiotu zamówienia niezależnie od rodzaju zamówienia - opis funkcjonalny, standardowy oraz opisy mieszane, łączące cechy dwóch pierwszych.

Kwestie środowiskowe mogą zostać uwzględnione w ramach opisu funkcjonalnego. Jak wskazano w art. 101 ust. 1 pkt 1 PZP przedmiot zamówienia opisuje się, z uwzględnieniem odrębnych przepisów, m.in. przez określenie wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, w tym wymagań środowiskowych, pod warunkiem, że podane parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie zakresu i charakteru przedmiotu zamówienia, a zamawiającemu jego udzielenie.

Opis standardowy (klasyczny) również może odnosić się do kwestii środowiskowych. Jak wynika z art. 101 ust. 1 pkt 2 PZP nawiązuje on do wymaganych cech materiału, produktu lub usługi oraz w kolejności preferencji do systemów odniesienia, z zachowaniem pierwszeństwa systemu europejskiego. Natomiast art. 102 ust. 1 PZP stanowi, że wymagane cechy materiału, produktu lub usługi określone w ramach opisu przedmiotu zamówienia na roboty budowlane mogą dotyczyć m.in.: określonych poziomów oddziaływania na środowisko i klimat; określonego opakowania i oznakowania; określonej etykiety; procesów i metod produkcji na każdym etapie cyklu życia obiektów budowlanych/ dostawy lub usługi oraz procedury oceny zgodności; określonych poziomów jakości (w odniesieniu do dostaw i

⁸² Art. 99 ust. 4 PZP.

usług); określonej wydajności, przeznaczenia produktu, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym wymagań odnoszących się do produktu w zakresie nazwy, pod jaką produkt jest sprzedawany (w odniesieniu do dostaw i usług); określonej wydajności, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym procedur dotyczących zapewnienia jakości (w odniesieniu do robót budowlanych); warunków testowania, kontroli i odbioru obiektów budowlanych; metod i technik budowy (w odniesieniu do robót budowlanych).

Na uwagę zasługuje również art. 99 ust. 2 PZP, zgodnie z którym zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia wymagane cechy dostaw, usług lub robót budowlanych, które mogą odnosić się w szczególności do określonego procesu, metody produkcji, realizacji wymaganych dostaw, usług lub robót budowlanych, lub do konkretnego procesu innego etapu ich cyklu życia, nawet jeżeli te czynniki nie są ich istotnym elementem, pod warunkiem że są one związane z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalne do jego wartości i celów – stanowi to potwierdzenie możliwości wskazywania w opisie przedmiotu zamówienia czynników związanych z ochroną środowiska, nawet jeśli nie mają one istotnego znaczenia dla przedmiotu zamówienia.

Przykłady prawidłowo określonego przedmiotu Zielonego Zamówienia Publicznego:

- a) „Zakup i dostawa papieru pochodzącego z recyklingu do drukarek i kserokopiarek”;
- b) „Zamówienie na zaprojektowanie budynku efektywnego energetycznie”;
- c) „Zamówienie na ekologiczne usługi porządkowe zawierające segregację odpadów”⁸³.

A. Zielone standardy techniczne i ekologiczne etykiet

Zielone Zamówienia Publiczne powinny prowadzić do nabycia produktów lub usług przyjaznych środowisku. Zielone produkty to takie, które wywierają w czasie całego cyklu życia mniejszy negatywny wpływ na środowisko naturalne niż inne podobne produkty konwencjonalne spełniające te same funkcje. W drodze analogii należy definiować „zielone usługi”⁸⁴.

⁸³ K. Grecka, K. Wińska-Rużewicz „Zielone zamówienia publiczne” - prezentacja dostępna na stronie <https://docplayer.pl/30995612-Zielone-zamowienia-publiczne.html> [data dostępu: 04.11.2022 r.].

⁸⁴ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Zielone zamówienia publiczne. Praktyczny Podręcznik dla Beneficjentów Funduszy Europejskich”, Warszawa 2008, s. 21. http://www.siskom.waw.pl/nauka/literatura/POPT_Podrecznik_ZZP_071108.pdf [data dostępu: 04.11.2022 r.].

Istotą programu etykiet ekologicznych (*eco-labels*) jest stworzenie systemu certyfikacji produktów, spełniających pewne wymogi i szczególnie przyjaznych dla środowiska w czasie całego ich życia. Tego typu wyroby - aby ułatwić konsumentom świadomy i prośrodowiskowy wybór oraz zakup - mogą zostać odpowiednio oznakowane za pomocą stosownych etykiet-symboli⁸⁵.

Ustawodawca w art. 104 ust. 2 PZP zdefiniował etykietę jako każdy dokument, w tym zaświadczenie lub poświadczenie, który potwierdza, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają wymagania konieczne do uzyskania etykiety. Etykieta jest więc dokumentem, który potwierdza, że dany obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają określone wymagania (standardy techniczne, jakościowe, środowiskowe, społeczne itp.), które warunkują przyznanie takiej etykiety przez podmiot lub organizację właściwe do jej wydania. Etykieta w PZP jest dokumentem przedmiotowym, który może być wykorzystany w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia.

Zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy PZP, w przypadku zamówień o szczególnych cechach środowiskowych, społecznych lub innych, zamawiający, w celu potwierdzenia zgodności oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z wymaganymi cechami, może w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia żądać od wykonawcy określonej etykiety, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- wymagania etykiety dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia;
- wymagania etykiety są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach;
- wymagania etykiety są opracowywane i przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym

⁸⁵ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Zielone zamówienia...”, op. cit. s.21.

podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;

- etykiety oraz wymagania etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron;
- wymagania etykiety są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o etykietę nie może wywierać decydującego wpływu.

W przypadku, gdy zamawiający nie wymaga, aby roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniały wszystkie wymagania etykiety, wskazuje mające zastosowanie wymagania etykiety. Jeżeli wymagana jest określona etykieta, zamawiający akceptuje wszystkie etykiety potwierdzające, że dane roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają równoważne wymagania określonej przez zamawiającego etykiety⁸⁶.

Odnosnie etykiet środowiskowych istnieje wiele sposobów ich kwalifikacji. Tytułem przykładu można wskazać:

1) **Etykiety oparte na szerokim zestawie kryteriów**, w przypadku których kluczowe są informacje naukowe na temat wpływu produktu lub usługi na środowisko w ciągu całego cyklu życia (tj. od momentu pozyskania surowców, poprzez produkcję i dystrybucję, etap użytkowania, aż po trwałe składowanie). Etykiety uwzględniają szereg czynników, dla których ustanowione zostały wartości graniczne w ramach określonego oznakowania. Stosuje się przy tym różne grupy kryteriów w zależności od grupy produktowej, której dotyczą. Przykładem tego rodzaju etykiet jest m.in. unijne oznakowanie ekologiczne EU Ecolabel, czy też polskie oznakowanie EKO;

2) **Etykiety dotyczące tylko jednego aspektu produktu** są oparte na co najmniej jednym kryterium determinującym charakterystykę produktu w określonym obszarze (np. Efektywność energetyczna). Posługiwanie się etykietą zależy od tego czy produkt spełnia wymogi kryterialne. Przykładem takiej etykiety będzie Energy Star;

3) Za przykład **etykiet stosowanych w konkretnych sektorach** posłużyć mogą etykiety wykorzystywane do certyfikacji zrównoważonej gospodarki leśnej (oznakowanie FSC oraz PEFC), unijne logo produkcji ekologicznej w sektorze spożywczym, polskie oznakowanie

⁸⁶ Urząd Zamówień Publicznych, *Etykiety*, tekst dostępny na stronie <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/przydatne-informacje/etykiety> [data dostępu: 05.11.2022 r.].

BIO, jak również etykiety stosowane w zielonym budownictwie (np. LEED oraz BREEAM);

4) **Etykiety dotyczące oceny produktów** polegają na klasyfikowaniu produktów według ich efektywności środowiskowej związanej z określonym aspektem. Stosowanie nie jest uzależnione od tego czy dany produkt spełnia określone wymogi kryterialne, jednak charakterystyka produktu jest określona w elementach graficznych etykiety. Przykładem takiego oznakowania jest etykieta energetyczna, która dokonuje oceny produktów m.in. pod kątem ich efektywności energetycznej, jak również etykieta dla opon⁸⁷.

Etykiety mogą być wykorzystywane na różne sposoby, zgodnie z dyrektywami z 2014 r. W kontekście specyfikacji technicznych etykiety można wykorzystać:

- a. jako pomoc w opracowaniu własnych specyfikacji technicznych w celu określenia cech nabywanych towarów lub usług;
- b. aby sprawdzić zgodność z powyższymi wymogami poprzez przyjęcie, że etykieta stanowić będzie dowód zgodności ze specyfikacjami technicznymi.

Zapewniając środek, jakim jest weryfikacja przez osoby trzecie, etykiety mogą pomóc oszczędzić czas przy jednoczesnym zapewnieniu stosowania rygorystycznych norm środowiskowych w udzielaniu zamówień publicznych⁸⁸.

Aby móc posłużyć się etykietą w specyfikacji technicznej, konieczne jest przeanalizowanie wymogów jej uzyskania, by potwierdzić, że wymogi⁸⁹:

- a. dotyczą wyłącznie kryteriów związanych z przedmiotem zamówienia;
- b. opierają się na obiektywnie weryfikowalnych i niedyskryminacyjnych kryteriach;
- c. są ustanawiane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie odpowiednie zainteresowane strony, w tym instytucje rządowe, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;
- d. są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron;
- e. są ustanawiane przez osobę trzecią, na którą wykonawca ubiegający się o etykietę

⁸⁷ Urząd Zamówień Publicznych „Etykiety ekologiczne”, 2022 - opracowanie dostępne na stronie https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0017/54224/Etykiety-ekologiczne-opracowanie.pdf [data dostępu: 04.11.2022 r.].

⁸⁸ Urząd Zamówień Publicznych „Ekologiczne Zakupy...” op.cit.

⁸⁹*Ibidem.*

nie może wywierać decydującego wpływu⁹⁰.

Większość etykiet zgodnych z klasyfikacją ISO I typu⁹¹ spełnia te warunki, chociaż mogą one również zawierać kryteria, które nie są specyficzne dla danego produktu lub usługi będących przedmiotem zamówienia, takie jak ogólne wymogi dotyczące zarządzania. Aby określić, czy taka sytuacja ma miejsce, przed odniesieniem się do etykiety w dokumentacji zamawiającego, zamawiający powinien dokonać przeglądu pełnych kryteriów stanowiących podstawę etykietowania – większość jest bezpłatnie dostępna w internecie.

Jeżeli zamawiający ma pewność, że etykieta spełnia określone powyżej warunki, można włączyć ją do specyfikacji technicznych zamawiającego. Zamawiający musi jednak akceptować jeszcze inne etykiety spełniające równoważne wymogi, tj. wykazujące, że spełnione zostały takie same obiektywne kryteria. Jeżeli oferent może wykazać, że z powodów od niego niezależnych nie był w stanie uzyskać etykiety w odpowiednim terminie⁹², zamawiający następnie musi wziąć pod uwagę przekazane przez niego alternatywne dowody, takie jak dokumentacja techniczna, która wykazuje, że spełnione zostały wymogi dotyczące etykietowania. Jeżeli etykieta zawiera pewne wymogi, które są właściwe dla zamówienia, i inne, które nie są związane z przedmiotem zamówienia, takie jak wymogi dotyczące ogólnych praktyk z zakresu zarządzania, można odwołać się wyłącznie do określonych kryteriów etykietowania, które są związane z przedmiotem zamówienia i same w sobie nie wymagają posiadania etykiety. W rzeczywistości za dobrą praktykę uważa się, by zawsze powołać się na kryteria stanowiące podstawę uzyskania etykiety w celu zapewnienia stosowności wszystkich kryteriów oraz tego, by były one jasne dla oferentów⁹³.

B. Wydajność i funkcjonalność

W dyrektywach w sprawie zamówień publicznych wyraźnie zezwolono instytucjom

⁹⁰ Artykuł 43 ust. 1 dyrektywy 2014/24/UE; art. 61 ust. 1 dyrektywy 2014/25/UE.

⁹¹ ISO 14024:1999, Etykiety i deklaracje środowiskowe – Etykietowanie środowiskowe I typu – Zasady i procedury.

⁹² Artykuł 43 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE; art. 61 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE.

⁹³ W wyroku w sprawie C-368/10 Komisja Europejska przeciwko Królestwu Niderlandów Trybunał Sprawiedliwości uznał – jak się wydaje – że specyfikacje techniczne powinny zawsze zawierać odniesienie do kryteriów leżących u podstaw uzyskania etykiety, a nie do samej etykiety, chyba że kryteria te określono w przepisach (pkt 67–70 wyroku). Należy jednak zauważyć, że wspomniany wyrok wydano przed wdrożeniem nowych, bardziej rygorystycznych wymogów dotyczących etykiet wprowadzonych w dyrektywach z 2014 r.

zamawiającym na stosowanie specyfikacji opartych na wymogach wydajnościowych lub funkcjonalnych⁹⁴. Specyfikacja oparta na wydajności/funkcjonalności powinna zawierać opis pożądanego rezultatu i oczekiwanych wyników (np. pod względem jakości, ilości i rzetelności), w tym opis sposobu ich pomiaru. Nie umieszcza się w niej jednak zaleceń co do nakładów ani metod pracy oferenta - to on proponuje najodpowiedniejsze rozwiązanie.

Tworząc specyfikacje oparte na wydajności należy dokładnie zastanowić się nad zapewnieniem oceniania i porównywania ofert w sposób uczciwy i przejrzysty. Można zwrócić się do oferentów o wskazanie sposobu, w jaki osiągnięte zostaną pożądane rezultaty i poziomy jakości określone w dokumentach zamówienia, czy też zwrócić się o dostarczenie danych technicznych potwierdzających wykonalność proponowanych przez nich metod. Równie ważne jest rozważenie sposobów wprowadzenia precyzyjnych warunków zamówienia do klauzul umownych.

Tytułem przykładu należy wskazać, iż, Zamawiający, chcąc, aby w budynku biurowym temperatura utrzymywała się na określonym poziomie, może podać bardzo szczegółowe specyfikacje dotyczące systemu grzewczego. Ewentualnie można sprecyzować, że temperatura wewnątrz budynku musi utrzymywać się na stałym poziomie 18–20°C i pozostawić oferentom opracowanie różnych rozwiązań. Oferenci będą mogli wówczas wybrać innowacyjne systemy grzewcze i wentylacyjne, które ograniczą zależność od paliw kopalnych.

Zamawiający, w celu wprowadzenia wymagań dotyczących wydajności i funkcjonalności produktu, w opisie przedmiotu zamówienia niekoniecznie musi zawierać wiele szczegółów - można zdać się na kreatywność wykonawców. Należy jednak zachować ostrożność przy określaniu wymagań, gdyż rozwiązania przedstawione w ofertach mogą się znacząco różnić. Z tego też względu specyfikacje oparte na wydajności i funkcjonalności muszą być na tyle jasne, aby pozwolić zamawiającemu dokonać właściwej i sprawiedliwej oceny ofert⁹⁵.

Gdy opis przedmiotu zamówienia odnosi się do wymagań dotyczących wydajności lub

⁹⁴ Artykuł 42 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE; art. 60 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE.

⁹⁵ Opis przedmiotu zamówienia za pomocą wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności powinien być dokładny, a więc niepozostawiający wątpliwości, luk, niejasności w zakresie określenia, co jest przedmiotem zamówienia (tak wyr. ZA z dnia 1 sierpnia 2006 r., sygn.akt: UZP/ZO/0-2162/06, Legalis).

funkcjonalności, zamawiający nie może odrzucić oferty zgodnej z:

- 1) Polską Normą przenoszącą normę europejską;
- 2) normami innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego przenoszącymi normy europejskie;
- 3) z europejską oceną techniczną;
- 4) ze wspólną specyfikacją techniczną, z normą międzynarodową lub z
- 5) systemem referencji technicznych ustanowionym przez europejski organ normalizacyjny, jeżeli te normy, oceny techniczne, specyfikacje i systemy referencji technicznych dotyczą wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności określonych przez zamawiającego.

Wykonawca musi jednak udowodnić w ofercie, w szczególności za pomocą przedmiotowych środków dowodowych, że obiekt budowlany, dostawa lub usługa, spełniają wymagania dotyczące wydajności lub funkcjonalności określone przez zamawiającego. W tym przypadku również brak udowodnienia spełnienia wymagań pociąga za sobą konieczność odrzucenia takiej oferty na jako niezgodnej z warunkami zamówienia (art. 226 ust. 1 pkt 5 PZP).

C. Metoda i proces produkcji

Zgodnie z art. 99 ust. 1 PZP zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia wymagane cechy dostaw, usług lub robót budowlanych. Cechy te mogą odnosić się w szczególności **do określonego procesu, metody produkcji, realizacji wymaganych dostaw, usług lub robót budowlanych, lub do konkretnego procesu innego etapu ich cyklu życia, nawet jeżeli te czynniki nie są ich istotnym elementem, pod warunkiem, że są one związane z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalne do jego wartości i celów.**

Zamawiający może zatem w opisie przedmiotu zamówienia umieścić kryteria dotyczące m.in. materiałów czy substancji, które produkt musi lub nie może zawierać a także metody i procesu produkcji przedmiotu zamówienia.

W orzeczeniu ETS z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie C – 448/01 EVN AG I Wienstrom GmbH Trybunał uznał, że dopuszczalne jest stosowanie ekologicznych kryteriów udzielania zamówień, nawet jeśli dane kryterium nie zapewnia bezpośredniej korzyści instytucji zamawiającej oraz że tym można przypisać istotną wagę w ogólnej ocenie ofert.

Można również ustanowić kryterium udzielenia zamówienia, które jest związane z metodą produkcji zakupionego produktu, jeśli jest ono istotne dla zamówienia, jednak musi być ono powiązane wyraźnie z przedmiotem zamówienia i musi być weryfikowalne, m.in. poprzez przedłożone certyfikaty.

Zamawiający może żądać na przykład:

- Tonerów niezawierających barwników azowych (barwniki i pigmenty) mogących wydzielać rakotwórcze aminy aromatyczne umieszczone na liście amin aromatycznych w Dyrektywie 2002/61/WE.
- Energii elektrycznej wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii;
- Przygotowania produktu z drewna pochodzącego z upraw leśnych zarządzanych zgodnie z zasadami zrównoważonej gospodarki leśnej; drewno to nie może pochodzić z lasów znajdujących się pod szczególną ochroną;
- Lakierów do gruntowania i malowania autobusów miejskich, niezawierających surowców (wypełniacze, pigmenty, środki suszące), w których znajduje się ołów, związki chromu VI i związki kadmu;
- Kopert wykonanych w 100% z makulatury.

3. Środowiskowe kryteria oceny ofert

Zgodnie z art. 239 PZP Zamawiający wybiera najkorzystniejszą ofertę na podstawie kryteriów oceny ofert określonych w dokumentach zamówienia. Najkorzystniejsza oferta to oferta przedstawiająca najkorzystniejszy stosunek jakości do ceny lub kosztu lub oferta z najniższą ceną lub kosztem.

Jak wskazuje art. 242 PZP najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana na podstawie:

- 1) kryteriów jakościowych oraz ceny lub kosztu;
- 2) ceny lub kosztu.

W art. 242 ust. 2 PZP ustawodawca podał przykładowe kryteria oceny ofert, nazwane zbiorczo kryteriami jakościowymi. Jest to katalog otwarty, co oznacza, że nie ogranicza możliwości zastosowania innych kryteriów, niewymienionych w tym przepisie. Katalog ten

obejmuje przykładowe zakresy, które mogą mieć znaczenie w zależności od udzielanego zamówienia, a także etapu cyklu życia elementu wchodzącego w zakres zamówienia. W komentowanym przepisie wskazano, że kryteria jakościowe mogą odnosić się m.in. do:

- 1) jakości, przy czym uszczegółowiono, że kryteria mogą dotyczyć chociażby parametrów technicznych, ale także właściwości estetycznych oraz funkcjonalnych, takich jak dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;
- 2) aspektów społecznych, w tym odnoszących się do integracji zawodowej i społecznej osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 PZP (osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych);
- 3) **aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia;**
- 4) aspektów innowacyjnych;
- 5) organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;
- 6) serwisu posprzedażnego oraz pomocy technicznej, warunków dostawy (takich jak termin, sposób oraz czas dostawy) lub okresu realizacji.

Tytułem przykładu warto wskazać, iż zgodne z tym przepisem jest kryterium poza cenowe związane z recyklingiem odpadów komunalnych (wyrok KIO z dnia 19 lipca 2019 r., sygn. akt; KIO 1187/19, KIO 1199/19, KIO 1201/19, Legalis), a także premiowanie posiadania certyfikowanego systemu zarządzania środowiskiem, zgodnym z międzynarodowym standardem ISO 14001, z uwagi na fakt, że nie dotyczy ono właściwości wykonawcy, ale dotyczy wprost realizacji przedmiotu zamówienia, postępowania z odpadami, który zgodny jest ze światowymi standardami. Posiadanie takiego certyfikatu może gwarantować bowiem lepszy efekt ekologiczny niż efekt wykonawcy, który takiego certyfikatu nie posiada (tak KIO w wyrok z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt KIO 2101/16, Legalis). Aspekty środowiskowe, które wskazał ustawodawca, to również – w ocenie KIO wyrażonej w wyroku z dnia 16 stycznia 2018 r., sygn. akt: KIO 7/18, Legalis – m.in. dbałość o to, aby przedmiot zamówienia realizowany był środkami (pojazdami) jak najnowszymi lub legitymującymi się jak najwyższymi normami emisji spalin, tak aby faktyczna dbałość o ochronę środowiska znalazła swoje rzeczywiste odzwierciedlenie. Premiowanymi w

kryteriach oceny ofert rozwiązaniami proekologicznymi mogą być także eliminacja toksycznych chemikaliów w procesie produkcji, świadczenie usług z wykorzystaniem energooszczędnych urządzeń, ekologiczny sposób dostawy określonych produktów, czyli sposób pakowania produktów, rodzaj opakowań czy poziom emisji szkodliwych gazów przez pojazdy świadczące usługę transportową, stosowanie papieru z recyklingu lub papieru pochodzącego z drewna ze zrównoważonej gospodarki drzewnej⁹⁶.

Ponadto, w myśl art. 245 PZP zamawiający ma prawo posłużyć się kryterium kosztu, które może być oparte na rachunku kosztów cyklu życia, do których należą nie tylko koszty związane z nabyciem czy utrzymaniem, ale też powiązane z aspektami środowiskowymi, czyli użytkowaniem (w szczególności zużyciem energii i innych zasobów) czy też wycofaniem z eksploatacji (w szczególności koszty rozbiórki i recyklingu) oraz koszty przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym, związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w okresie ich cyklu życia, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować, w szczególności koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu.

Komisja Europejska podjęła działania zmierzające do opracowania wspólnych kryteriów dot. zielonych zamówień publicznych możliwych do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Kryteria zostały opracowane dla tych grup produktowych, które uznano za najbardziej odpowiednie do wdrożenia GPP zarówno ze względu na wartość zamówień jak i wpływ na środowisko. Kryteria są rezultatem bliskiej współpracy służb Komisji Europejskiej, przedstawicieli przemysłu, społeczeństwa oraz państw członkowskich⁹⁷.

Kryteria pozacenowe są niezwykle efektywnym narzędziem, umożliwiającym zmniejszanie negatywnego wpływu bieżącej działalności zamawiającego na środowisko naturalne⁹⁸. Te odnoszące się do aspektów środowiskowych mogą przyczynić się do

⁹⁶ M. Jaworska, *Prawo...* op. cit. Nb.4 Ad.3, Legalis.

⁹⁷ Katalogi przykładowych kryteriów środowiskowych, opracowanych przez Komisję Europejską można znaleźć na stronie <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia/kryteria-srodowiskowe-gpp> [data dostępu: 04.11.2022 r.]. Przykłady kryteriów środowiskowych zawiera również opracowanie UZP, zamieszczone na stronie https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0016/38311/Przykladowe-spoleczne-i-srodowiskowe-kryteria-oceny.pdf [data dostępu: 04.11.2022 r.].

⁹⁸ Franciszek Łapecki „Pozacenowe kryteria oceny ofert jako mierniki wartości transakcyjnej” PZP 2017, Nr 1,

wymiernych oszczędności finansowych, następujących chociażby przez redukcję kosztów eksploatacji urządzeń czy też nabywanie produktów, które powodują zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, gazu, wody. Właściwie opisane kryteria oceny ofert mogą mieć również wpływ na ograniczenie kosztów utylizacji produktów w całym cyklu życia tego produktu⁹⁹.

Na możliwość, a czasami wręcz obowiązek zastosowania środowiskowych kryteriów oceny ofert przy przygotowywaniu i realizacji zamówień publicznych wskazują liczne publikacje. Zamawiający mają chociażby obowiązek stosowania kryteriów oceny ofert uwzględniających czynniki oddziaływania na środowisko przy zakupie pojazdów transportu drogowego. Z kolei w odniesieniu do robót budowlanych w ramach badania efektywności energetycznej budynku celem konsumowania pozacenowych kryteriów oceny ofert będzie poprawa charakterystyki energetycznej nowych i remontowanych budynków, obowiązujące normy energetyczne dla urządzeń wykorzystujących energię (np. ENERGY STAR) mogą zaś stanowić wsparcie przy formułowaniu sposobu oceny ofert w ramach powyższego kryterium przy nabywaniu np. energooszczędnego sprzętu biurowego (komputery, drukarki, kopiarki itp.)¹⁰⁰.

Reasumując, jak wskazał UZP, *„Zamawiający ma możliwość zadecydowania, czy zadowala go osiągnięcie minimalnego nasilenia jakiejś cechy określonej w OPZ, czy też jest zainteresowany wyborem lepszego z punktu widzenia tej cechy rozwiązania. Aspekt środowiskowy może zostać ujęty w ramach kryterium oceny ofert, gdy zamawiający nie jest świadomy ceny lub dostępności dobra, które spełniają określone cechy środowiskowe. Przez włączenie tych czynników do kryteriów oceny ofert zamawiający może punktować te oferty, które przewidują realizację zamówienia w oparciu o rozwiązania bardziej zaawansowane technologiczne lub charakteryzujące się mniejszym negatywnym wpływem na środowisko”*¹⁰¹.

str. 66.

⁹⁹ Zob. publikację UZP „Zrównoważone zamówienia publiczne. Aspekty społeczne i środowiskowe w procedurze udzielania zamówień w świetle nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych”, Warszawa 2017, <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/publikacje/publikacje-uzp-wg-kategorii-tematycznych/zrownowazone-zamowienia-publiczne> [data dostępu: 04.11.2022 r.].

¹⁰⁰ M. Śledziwska, *Proces udzielania zamówień publicznych. Komentarz praktyczny z orzecnictwem*, Wyd. 2, Warszawa 2019, Rozdz. 2, Podrozdz. 9, Legalis, zob. wyrok KIO z dnia 20 kwietnia 2015 r., sygn.akt: KIO 665/15, Legalis.

¹⁰¹ Urząd Zamówień Publicznych - *Stan zrównoważonych zamówień publicznych w 2017 roku – raport*, s. 13. https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0017/38312/Stan-zrownowazonych-zamowien-publicznych-w-2017-roku-raport.pdf [data dostępu: 06.11.2022 r.].

Aspekty środowiskowe ustawodawca uwzględnił również w procedurze badania rażąco niskiej ceny. Nierealistyczna, niewiarygodna w kontekście aktualnej sytuacji rynkowej propozycja może budzić wątpliwości. Z tego powodu zgodnie z art. 224 ust. 1 PZP, jeżeli zaofferowana cena lub koszt, lub ich istotne części składowe, wydają się rażąco niskie w stosunku do przedmiotu zamówienia lub budzą wątpliwości zamawiającego co do możliwości wykonania przedmiotu zamówienia zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumentach zamówienia lub wynikającymi z odrębnych przepisów, zamawiający żąda od wykonawcy wyjaśnień, w tym złożenia dowodów w zakresie wyliczenia ceny lub kosztu, lub ich istotnych części składowych. Jak wskazuje z kolei art. 224 ust. 3 PZP **wyjaśnienia mogą dotyczyć w szczególności zgodności z przepisami dotyczącymi z zakresu ochrony środowiska.**

4. Warunki udziału w postępowaniu

W myśl art. 112 ust. 1 PZP, zamawiający określa warunki udziału w postępowaniu w sposób proporcjonalny do przedmiotu zamówienia oraz umożliwiający ocenę zdolności wykonawcy do należytego wykonania zamówienia, w szczególności wyrażając je jako minimalne poziomy zdolności. Warunki udziału w postępowaniu mogą dotyczyć m.in. zdolności technicznej lub zawodowej.

Art. 116 ust. 1 PZP wskazuje, w odniesieniu do zdolności technicznej lub zawodowej zamawiający może określić warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego wykonawcy lub osób skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia, umożliwiające realizację zamówienia na odpowiednim poziomie jakości. W szczególności zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich systemów lub norm zarządzania środowiskowego, wskazanych przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia.

W tym miejscu warto wskazać wyrok z dnia 17 lipca 2017 r., sygn. akt KIO 1339/17, w którym Krajowa Izba Odwoławcza przyjęła, że jakość świadczonych usług to nie tylko sprawność, niezawodność pojazdów, ale również ich ekologia użytkowania, to jest wpływ użytkowania na środowisko. Zamawiający ma bowiem możliwość wprowadzenia takich

warunków podmiotowych, aby zapewnić, że o dane zamówienia ubiegać się będą wykonawcy, którzy dysponują odpowiednim doświadczeniem, urządzeniami czy też pracownikami, a co za tym idzie dają rękojmię prawidłowego zrealizowania zamówienia publicznego, również ze względu na jego wpływ na środowisko. W sposób oczywisty taka weryfikacja przyczynia się do realizacji postulatu efektywnego wydatkowania środków.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, na potwierdzenie spełniania w/w wymagań zamawiający może żądać, aby wykonawcy przedstawili:

- wykaz środków zarządzania środowiskowego, które wykonawca będzie mógł zastosować w celu wykonania zamówienia publicznego,
- zaświadczenie niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem spełnienia przez wykonawcę wymogów określonych systemów lub norm zarządzania środowiskowego, jeżeli zamawiający odwołuje się do systemu ek zarządzenia i audytu, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzenia i audytu we Wspólnocie (EMAS), lub do innych norm zarządzania środowiskowego opartych na odpowiednich normach europejskich lub międzynarodowych oraz certyfikowanych przez akredytowane jednostki.

Zamawiający przy określaniu warunków udziału w postępowaniu muszą jednak pamiętać, że ich swoboda w tej kwestii nie jest nieograniczona - regulacja warunków udziału w postępowaniu jest bardzo rygorystyczna tak co do możliwości stawiania tych warunków (wymóg proporcjonalności w odniesieniu do przedmiotu zamówienia), jak i sposobów kontroli ich spełnienia (zasadniczo zamknięty katalog dokumentów podmiotowych)¹⁰².

Zamawiający nie może formułować wymagań, które przewyższają warunki wystarczające do należytego wykonania zamówienia. Wymagania te nie mogą być też zbyt liberalne i powodować, że do udziału w postępowaniu zostaną dopuszczeni wykonawcy,

¹⁰² Urząd Zamówień Publicznych - Stan zrównoważonych zamówień publicznych w 2017 roku – raport, s.13-14. https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0017/38312/Stan-zrownowazonych-zamowien-publicznych-w-2017-roku-raport.pdf [data dostępu: 05.11.2022 r.].

którzy nie są w stanie zrealizować zamówienie w sposób należyty.

5. Podstawy wykluczenia związane z ochroną środowiska

Ustawodawca przewidział mechanizmy pozwalające na wykluczenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wykonawców, których działalność przyniosła szkody środowiskowe.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 pkt 2 PZP zamawiający może wykluczyć z postępowania wykonawcę, który naruszył obowiązki w dziedzinie ochrony środowiska, prawa socjalnego lub prawa pracy:

- będącego osobą fizyczną skazanego prawomocnie **za przestępstwo przeciwko środowisku**, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego lub za przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, o którym mowa w rozdziale XXVIII Kodeksu karnego, lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,
- będącego osobą fizyczną prawomocnie ukaranego za wykroczenie przeciwko prawom pracownika lub **wykroczenie przeciwko środowisku**, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny,
- **wobec którego wydano ostateczną decyzję administracyjną o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska**, prawa pracy lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną.

Ponadto zgodnie z art. 109 ust. 1 pkt 3 PZP wykluczony może zostać także wykonawca, jeżeli urzędującego członka jego organu zarządzającego lub nadzorującego, wspólnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta prawomocnie skazanego za przestępstwo lub ukarano za wykroczenie, o którym mowa w dwóch pierwszych wskazanych wyżej punktach.

Opisane w art. 109 PZP wykluczenia mają jednak charakter fakultatywny - zamawiający może, lecz nie musi wskazywać tych przesłanek w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia. Podkreślenia wymaga to, że gdy zamawiający zdecyduje się jednak przewidzieć takie przesłanki wykluczenia w dokumentach zamówienia i wystąpi

okoliczność je uzasadniająca, obligatoryjnie należy wykluczyć każdego wykonawcę, do którego przesłanki te znajdują zastosowanie.

6. Sposób realizacji zamówienia

Jak wskazano w Dyrektywie 2014/24/UE¹⁰³ w motywie 97, aby lepiej uwzględnić kwestie środowiskowe w postępowaniach o udzielanie zamówień, instytucje zamawiające powinny mieć możliwość stosowania kryteriów udzielenia zamówienia lub warunków realizacji zamówienia w odniesieniu do robót budowlanych, dostaw lub usług, które mają być zrealizowane na podstawie zamówienia publicznego, we wszystkich aspektach i na każdym etapie cyklu życia tych robót, dostaw lub usług, począwszy od wydobycia surowców przeznaczonych dla danego produktu aż po etap jego utylizacji, łącznie z czynnikami związanymi z konkretnym procesem produkcyjnym, dostarczeniem lub obrotem i jego warunkami w odniesieniu do tych robót budowlanych, dostaw lub usług, bądź też z konkretnym procesem na późniejszym etapie ich cyklu życia, nawet jeśli te czynniki nie są ich istotnym elementem. Kryteria i warunki odnoszące się do takich procesów produkcji lub dostarczenia mogą na przykład zakładać, że przy produkcji zakupionych produktów nie stosowano toksycznych chemikaliów, lub że zakupione usługi świadczone są z wykorzystaniem energooszczędnych urządzeń. Warunki realizacji zamówienia dotyczące kwestii środowiskowych mogą obejmować np. dostarczenie, opakowanie i utylizację produktów, a w odniesieniu do zamówień na roboty budowlane i na usługi – minimalizację odpadów lub efektywne gospodarowanie zasobami.

Warunek związku z przedmiotem zamówienia wyklucza jednak kryteria i warunki dotyczące ogólnej polityki firmy, których nie można uznać za czynnik charakteryzujący konkretny proces produkcji lub dostarczania zakupionych robót budowlanych, dostaw lub usług. Instytucje zamawiające nie powinny mieć zatem możliwości wymagania od oferentów, by prowadzili określoną politykę środowiskowej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

W motywie 98 Dyrektywy wskazano, iż niezbędne jest, by kryteria udzielenia zamówienia lub warunki realizacji zamówienia dotyczące społecznych aspektów procesu

¹⁰³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE Tekst mający znaczenie dla EOG.

produkcji miały związek z robotami budowlanymi, dostawami lub usługami, które mają być zrealizowane na podstawie zamówienia. Oprócz tego, powinny one być stosowane zgodnie z dyrektywą 96/71/WE, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i nie powinny być dobierane ani stosowane w sposób pośrednio lub bezpośrednio dyskryminujący wykonawców z innych państw członkowskich lub z państw trzecich będących stronami Porozumienia GPA lub umów o wolnym handlu, których stroną jest Unia.

Na gruncie Prawa zamówień Publicznych art. 96 ust. 1 PZP daje zamawiającym możliwość uwzględniania w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia szczególnych warunków realizacji zamówienia, pozwalających na udzielanie tzw. zrównoważonych zamówień. Artykuł 96 PZP stanowi implementację art. 70 dyrektywy 2014/24/UE¹⁰⁴ i art. 87 dyrektywy 2014/25/UE¹⁰⁵. Komentowany artykuł stanowi tym samym jeden z instrumentów, z pomocą których zamawiający mogą stosować w swojej praktyce zakupowej tzw. zielone zamówienia.

Warunki realizacji zamówienia mogą zatem uwzględniać m.in. aspekty środowiskowe. Zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu Nr 1221/2009 „*aspekt środowiskowy*” oznacza składnik działalności, produktów lub usług organizacji, który wpływa lub może wpływać na środowisko¹⁰⁶. Uwzględnienie aspektów środowiskowych w wymaganiach dotyczących realizacji zamówienia może mieć różny charakter. Dla przykładu zamawiający może wymagać, aby dane towary lub usługi czy też roboty budowlane były realizowane przy jak najmniejszym wpływie na środowisko (optymalizacja zużycia energii, wody,

¹⁰⁴ Art. 70 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE: *Instytucje zamawiające mogą określić szczególne warunki związane z realizacją zamówienia, pod warunkiem, że są one powiązane z przedmiotem zamówienia w rozumieniu art. 67 ust. 3 i wskazane w zaproszeniu do ubiegania się o zamówienie lub w dokumentach zamówienia. Warunki te mogą obejmować aspekty gospodarcze, związane z innowacyjnością, środowiskowe, społeczne lub związane z zatrudnieniem.*

¹⁰⁵ Art. 87 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE: *Podmioty zamawiające mogą określić szczególne warunki związane z realizacją zamówienia, pod warunkiem że są one powiązane z przedmiotem zamówienia w rozumieniu art. 82 ust. 3 i wskazane w zaproszeniu do ubiegania się o zamówienie lub w dokumentach zamówienia. Warunki te mogą obejmować aspekty gospodarcze, związane z innowacyjnością, środowiskowe, społeczne lub związane z zatrudnieniem.*

¹⁰⁶ Art. 2 pkt 4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE (dalej jako Rozporządzenie 1221/2009).

wykorzystywanie odpadów itp.).

W art. 96 ust. 2 PZP zawarto przykładowe wymagania, jakie mogą zostać postawione przez zamawiającego. Stanowi on katalog otwarty, co oznacza, że zamawiający może formułować również inne warunki dotyczące realizacji zamówienia.

Pierwszy z przykładów zawartych w tymże katalogu jest związany z wymogiem realizacji zamówienia z wykorzystaniem mechanizmów określonych systemów zarządzania środowiskowego, takich jak EMAS lub innych równoważnych. Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 1221/2009 system zarządzania środowiskowego oznacza część ogólnego systemu zarządzania, która obejmuje strukturę organizacyjną, czynności planowania, zakres odpowiedzialności, praktyki, procedury, procesy i zasoby służące rozwijaniu, wdrażaniu, osiągnięciu, przeglądowi i utrzymaniu polityki środowiskowej oraz zarządzaniu aspektami środowiskowymi¹⁰⁷. Na podstawie określonego wymogu wykonawcy powinni być w stanie ustalić, czy działania i procesy wdrożone w ich przedsiębiorstwie/organizacji służące minimalizowaniu negatywnego wpływu na środowisko są tożsame ze środkami, jakie w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia określił zamawiający, a co za tym idzie – czy wymóg zastosowania określonych środków zarządzania środowiskowego będą w stanie spełnić na etapie realizacji zamówienia.

Jak wskazuje art. 96 ust. 4 PZP, w przypadku, gdy zamawiający przewiduje wymagania związane z realizacją zamówienia, w dokumentach zamówienia określa w szczególności sposób dokumentowania spełniania przez wykonawcę tych wymagań, uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę tych wymagań oraz sankcje z tytułu ich niespełnienia.

7. Efektywność energetyczna

Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej¹⁰⁸ jest krajowym aktem prawnym, który w sposób horyzontalny określa jakie parametry techniczne mają spełniać zamawiane w ramach zamówień publicznych produkty oraz jakim warunkom technicznym muszą odpowiadać nabywane, wynajmowane lub użytkowane przez sektor publiczny

¹⁰⁷ Art. 2 pkt 13 rozp. Nr 1221/2009.

¹⁰⁸ Dz. U. z 2021 r., poz. 2166.

budynki. Ustawa transponowała do krajowego ustawodawstwa przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE¹⁰⁹.

Ustawa nakłada na jednostki sektora publicznego obowiązek podjęcia określonych działań w zakresie efektywności energetycznej, zobowiązując je do stosowania co najmniej jednego ze środków poprawy efektywności energetycznej. Do środków poprawy efektywności energetycznej zalicza się:

- realizację i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;
- nabycie urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji albo ich wymianę lub modernizację;
- realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego;
- wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego potwierdzone uzyskaniem wpisu do rejestru EMAS;
- realizacja przedsięwzięć niskoemisyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków

Dodatkowo, ustawa wprowadza obowiązek nabywania produktów, usług i budynków o bardzo dobrej charakterystyce energetycznej w odniesieniu do wszystkich organów władzy publicznej (w tym m.in. organów administracji rządowej, organów kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądów i trybunałów).

Organy władzy publicznej są zobowiązane do:

- nabywania efektywnych energetycznie produktów lub usług, których wykonanie związane jest ze zużyciem energii;
- nabywania lub wynajmowania efektywnych energetycznie budynków lub ich części, które spełniają co najmniej wymagania minimalne w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej określone w rozporządzeniu ws. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane i ich usytuowanie, lub

¹⁰⁹ Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012 r., str. 1, z późn. zm.

- w użytkowanych budynkach należących do Skarbu Państwa poddawanych przebudowie, zapewnienia wypełnienia zaleceń zawartych w świadectwie charakterystyki energetycznej, które określają zakres i rodzaj robót budowlano-instalacyjnych poprawiających charakterystykę energetyczną budynku lub części budynku, lub
- realizowania innych środków poprawy efektywności energetycznej w zakresie charakterystyki energetycznej budynków.

Zobowiązanie organów władzy publicznej do podjęcia określonych działań służących poprawie efektywności energetycznej stosuje się do zamówień publicznych na dostawy, usługi lub roboty budowlane, **których wartość jest równa lub przewyższa unijne kwoty progowe.** Aktualne kwoty progowe określone zostały w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2021/1952 z dnia 10 listopada 2021 r. zmieniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE w odniesieniu do progów dotyczących zamówień publicznych na dostawy, usługi i roboty budowlane oraz konkursów¹¹⁰.

Ustawa doprecyzowuje przy tym wymogi stawiane produktom i usługom nabywanym przez organy władzy publicznej¹¹¹. Muszą one odpowiadać następującym parametrom:

- dla produktów związanych z energią - kryterium zaliczania do najwyższej klasy efektywności energetycznej jaka jest możliwa do osiągnięcia – w przypadku produktów związanych z energią, określonych w aktach delegowanych w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 14 września 2012 r. o etykietowaniu energetycznym produktów związanych z energią (Dz. U. z 2020 r. poz. 378);
- dla produktów związanych z energią nieobjętych etykietami energetycznymi - wymagania w zakresie poziomów referencyjnych efektywności energetycznej ustalone na podstawie rozporządzeń Komisji UE w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów

¹¹⁰ Równowartość unijnych kwot progowych została określona w obwieszczeniu Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 3 grudnia 2021 r. w sprawie aktualnych progów unijnych, ich równowartości w złotych, równowartości w złotych kwot wyrażonych w euro oraz średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych lub konkursów (M. P. poz. 1177).

¹¹¹ Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 468), art. 8 ust. 4.

związanych z energią (Dz. Urz. UE L 285 z 31.10.2009, str. 10, z późn.zm.), w których określono wymogi dotyczące ekoprojektu na mocy dyrektywy 2009/125/WE;

- dla biurowego sprzętu komputerowego - wymogi efektywności energetycznej co najmniej odpowiadające wymaganiom wymienionym w umowie między rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki a Unią Europejską w sprawie koordynacji programów znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych (Dz. Urz. UE L 63 z 06.03.2013 r., str. 7);
- dla opon - kryterium posiadania najwyższej klasy efektywności paliwowej – przy założeniu, że zostanie zachowana zgodność z kryteriami opłacalności i technicznej przydatności oraz będzie to ekonomicznie uzasadnione.

Wymogi w zakresie parametrów technicznych związanych z efektywnością energetyczną zamawiający wskazują przede wszystkim w ramach opisu przedmiotu zamówienia. Mogą opcjonalnie zdecydować o przypisaniu produktom spełniającym ww. wymogi efektywności energetycznej odpowiednio wysokiej wagi (punktacji) w ramach kryteriów oceny ofert, co przełoży się na charakter udzielanego zamówienia.

Zamawiający muszą przy tym pamiętać, aby precyzyjnie wskazać jakie konkretnie dokumenty wykonawcy mają przedłożyć w postępowaniu o udzielenie zamówienia celem potwierdzenia spełniania przez oferowane roboty budowlane, dostawy lub usługi wymagań określonych przez zamawiającego. Wymagane przedmiotowe środki dowodowe określa się w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia. Tytułem przykładu, w odniesieniu do biurowego sprzętu komputerowego mogą zostać określone wymagania techniczne sprzętu IT w oparciu o poziomy referencyjne wskazane w obowiązujących specyfikacjach technicznych amerykańskiego programu Energy Star. W dniu 20 lutego 2018 r., wraz z wygaśnięciem przedmiotowej umowy pomiędzy rządem Stanów Zjednoczonych a Unią Europejską zakończyła się europejska wersja programu.

W przypadku produktów związanych z energią, dla których w formie aktów delegowanych Komisji Europejskiej przyjęta została etykieta energetyczna, na potwierdzenie osiągnięcia przez te produkty najwyższych poziomów w zakresie efektywności energetycznej, zamawiający mogą żądać przedłożenia odpowiedniej etykiety energetycznej. Z kolei w przypadku produktów, dla których nie wydano etykiet energetycznych, a wymagania w

zakresie poziomów referencyjnych efektywności energetycznej określono w rozporządzeniach Komisji UE wydanych na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących eko projektu dla produktów związanych z energią¹¹², odpowiednim środkiem dowodowym będzie certyfikat zgodności CE potwierdzający spełnianie przez wyrób wymagań zharmonizowanych norm. Analogicznie jak w przypadku produktów związanych z energią, zamawiający może wymagać przedłożenia stosownej etykiety, która stanowić będzie potwierdzenie klasy efektywności paliwowej opon.

Podkreślenia wymaga, to, że wymogi w zakresie charakterystyki energetycznej dotyczą nie tylko produktów nabywanych przez organy władzy publicznej, ale również produktów wykorzystywanych na potrzeby realizacji zamówienia. Udzielając zamówienia publicznego, którego przedmiotem są usługi, organy władzy publicznej zobowiązują wykonawcę tej usługi do stosowania efektywnych energetycznie produktów, o ile na potrzeby realizacji usługi wykonawcy nabyli oni nowe produkty. W takim przypadku zamawiający określając na podstawie art. 96 ustawy PZP środowiskowe wymagania związane z realizacją zamówienia doprecyzowują odpowiednie poziomy efektywności energetycznej produktów wykorzystywanych na etapie realizacji zamówienia.

W ustawie z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej utrzymano przy tym w mocy regulacje z poprzedniego stanu prawnego¹¹³, zobowiązujące jednostki sektora publicznego do podjęcia określonych działań w zakresie efektywności energetycznej. Ustawodawca nałożył na jednostki sektora publicznego, w ramach realizacji swoich zadań, obowiązki do stosowania co najmniej jednego ze środków poprawy efektywności energetycznej, do których zalicza się:

- realizacja i finansowanie przedsięwzięcia służącego poprawie efektywności energetycznej;

¹¹² Dz. Urz. UE L 285 z 31.10.2009 r., str. 10, z późn. zm.

¹¹³ Wprowadzone ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. nr 94 poz. 551), która to transponowała do krajowego ustawodawstwa Dyrektywę 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz. Urz. WE L 114 z 27.4.2006 r., str. 64, z późn. zm.).

- nabycie urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji albo ich wymianę lub modernizację;
- realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego¹¹⁴;

Na mocy ustawy z dnia 20 maja 2016 r. jako dodatkowy środek poprawy efektywności energetycznej wprowadzono:

- wdrażanie systemu zarządzania środowiskowego zgodnie z unijnym rozporządzeniem nr 1221/2009, potwierdzone uzyskaniem wpisu do rejestru EMAS¹¹⁵.

Następnie, wykaz środków poprawy efektywności energetycznej został uzupełniony dodatkowo o:

- realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Realizowanie przez jednostki sektora publicznego środków poprawy efektywności energetycznej może nastąpić w ramach prowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Zamawiający, w celu nabycia nowego urządzenia, instalacji lub pojazdu, charakteryzujących się niskim zużyciem energii oraz niskimi kosztami eksploatacji mogą ustanowić odpowiednie wymogi w ramach opisu przedmiotu zamówienia (np. wskazując minimalną klasę energetyczną, której wymogi muszą spełniać oferowane przez wykonawców produkty) lub kryteriów oceny ofert (np. przyznanie dodatkowych punktów/ wagi produktom o wyższej klasie efektywności energetycznej od tej wskazanej przez zamawiającego w opisie przedmiotu zamówienia).

W przypadku przedsięwzięć termomodernizacyjnych realizowanych w oparciu o przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych, zamawiający mogą w opisie przedmiotu zamówienia określać m.in. minimalne parametry techniczne stosowanych wyrobów budowlanych, natomiast w ramach kryteriów oceny ofert mogą przyznawać dodatkowe punkty wykonawcom, oferującym realizację działań termomodernizacyjnych z

¹¹⁴ W rozumieniu ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2021 r. poz. 554, 1162, 1243).

¹¹⁵ O którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzenia i audytu (EMAS) (Dz. U. z 2020 r. poz. 634).

wykorzystaniem produktów spełniających wyższe standardy (np. wyższy wskaźnik izolacyjności termicznej okna będzie dodatkowo punktowany).

W celu uzyskania lepszych efektów związanych z poprawą energochłonności, działania termomodernizacyjne mogą być realizowane w ramach umowy o efekt energetyczny w oparciu o partnerstwo publiczno- prywatne. Przedmiotem partnerstwa publiczno- prywatnego jest wspólna realizacja przedsięwzięcia oparta na podziale zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym. W zależności od formy wynagrodzenia partnera prywatnego, do jego wyboru i umowy o partnerstwie publiczno- prywatnym mogą być stosowane przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych¹¹⁶. Wówczas, w opisie przedmiotu zamówienia, zamawiający są uprawnieni do określenia pożądaných minimalnych poziomów oszczędności zużycia ciepła na cele grzewcze (bez ciepłej wody użytkowej) oraz oszczędności zużycia energii elektrycznej na oświetlenie. W ramach kryteriów oceny ofert, dodatkowe punkty przyznane zostaną tym wykonawcom, którzy zaoferują dalsze oszczędności w zużyciu energii cieplnej i elektrycznej¹¹⁷.

8. Elektromobilność

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych¹¹⁸ (dalej jako EIPA) transponowała przepisy dyrektywy 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych. Określa m.in. obowiązki podmiotów publicznych w zakresie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych.

EIPA nakłada na **naczelne i centralne organy administracji państwowej** obowiązek zapewnienia od dnia 1 stycznia 2022 r. 10 % udziału pojazdów elektrycznych¹¹⁹ we flocie użytkowanych pojazdów samochodowych¹²⁰ w obsługującym je urzędzie lub instytucji

¹¹⁶ Urząd Zamówień Publicznych, „Przewodnik po obowiązujących przepisach w obszarze zielonych zamówień publicznych”, 2022, s.7.

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1083 z późn. zm.).

¹¹⁹ Art. 34 w brzmieniu nadanym przez art. 68 ust. 1. Poziom ten wyniesie 20 % - od dnia 1 stycznia 2023 r.

¹²⁰ Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 33 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 450 z późn. zm.) pojazd samochodowy to pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h; określenie to nie obejmuje ciągnika rolniczego.

gospodarki budżetowej lub innym podmiocie zapewniającym obsługę w zakresie transportu osób.

Ustawodawca przewidział jednak wyjątki od tego obowiązku m.in. względem Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, Komendanta Głównego Policji, Głównego Inspektora Transportu Drogowego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendanta Głównego Straży Granicznej i Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, Służby Ochrony Państwa, Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, w zakresie pojazdów innych niż wykorzystywane wyłącznie do przewozu osób.

Udział pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym we flocie użytkowanych pojazdów samochodowych określono również w odniesieniu do **jednostek samorządu terytorialnego**.

Od dnia 1 stycznia 2022 r. **jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 000:**

- wykonuje zadanie publiczne, z wyłączeniem publicznego transportu zbiorowego, przy wykorzystaniu co najmniej 10% pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym lub
- zleca lub powierza wykonywanie zadań publicznego podmiotom, których łączny udział pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym we flocie pojazdów samochodowych używanych przy wykonywaniu tego zadania wynosi co najmniej 10%¹²¹.

Podkreślić należy, iż ww. wymogi będą rozliczane w kontroli w odniesieniu **do poszczególnych zadań publicznych, a nie poszczególnych zamówień**. Suma usług realizowanych w ramach danego zadania publicznego musi być realizowana przy 10% udziale pojazdów elektrycznych lub napędzanych gazowych. Należy zatem uwzględnić i zsumować wszystkie pojazdy wykorzystywane do realizacji danego zadania, czyli przykładowo z kilku zamówień. Przypomnienia wymaga, że na realizację zadania publicznego składa się często

¹²¹ Art. 35 ust. 2 w brzmieniu nadanym przez art. 68 ust. 3.

wiele zamówień publicznych¹²².

Tym samym teoretycznie w jednym zamówieniu można w ogóle nie wymagać ekologicznych pojazdów, a w innym zamówieniu na takie samo zadanie określić wymagany procentowy udział pojazdów ekologicznych większy niż 10%.

Tytułem przykładu, w przypadku gmin obowiązek zapewnienia realizacji zadań publicznych przy udziale wymaganego progu ekologicznego odnosi się do wszystkich zadań wskazanych w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym¹²³. Warto zauważyć, że gmina musi zapewnić procentowy udziału pojazdów czystych we flocie użytkowanych pojazdów zarówno w ogólnej liczbie pojazdów, którą użytkuje w urzędzie, pozostających do jej dyspozycji, jak i w odniesieniu do ogólnej liczby pojazdów wykorzystywanych do realizacji zadań własnych. Zadanie takie obciąża gminę, gdy samodzielnie wykonuje zadania własne, jak również wtedy, gdy zleca ich wykonywanie podmiotom zewnętrznym, z tym, że wówczas zapewnienie procentowego udziału pojazdów czystych spoczywa na zleceniobiorcy, ale to gmina wybierając tego wykonawcę, musi dopilnować, aby realizacja danego zadania przebiegała z zapewnieniem minimalnego udziału procentowego pojazdów czystych.

Nadmienić trzeba, iż wymóg zlecenia lub powierzania wykonywania zadania publicznego podmiotom dysponującym odpowiednią flotą pojazdów samochodowych dotyczy przypadków, w których przy zleceniu lub powierzaniu wykonania zadania publicznego stosuje się przepisy ustawy PZP.

Wymogi względem floty pojazdów samochodowych używanych do wykonania zadania publicznego nie mają zastosowania do wykonywania, zlecenia lub powierzania zadań publicznych dotyczących letniego i zimowego utrzymania dróg polegającego na mechanicznej metodzie oczyszczania jezdni ulic, w szczególności zmiataniu i zmywaniu oraz zapobieganiu i zwalczaniu śliskości zimowej, w tym gołoledzi i usuwaniu śniegu.

Zgodnie z art. 36a EIPA do obliczenia procentowego udziału pojazdów zarówno posiadanych we flocie, jak i przeznaczonych do wykonywania zadań przez jednostki albo

¹²² Zob. Odpowiedzi na pytania zadane podczas webinarium dot. nowych obowiązków wynikających z nowelizacji ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych (11 stycznia 2022 r.), w zakresie merytorycznym Ministerstwa Klimatu i Środowiska, <https://www.gov.pl/attachment/5e952ace-daf1-4683-8ff8-82edbcc1f502> [data dostępu: 07.11.2022 r.].

¹²³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.).

podmioty je realizujące, stosuje się zasadę, określoną w art. zgodnie z którą wielkość tego udziału poniżej 0,5 zaokrągla się w dół, a wielkość tego udziału 0,5 i powyżej zaokrągla się w górę. W praktyce oznacza to więc następujące progi ilościowe dla floty własnej i zadań zlecanych podmiotom trzecim:

- do czterech pojazdów – brak wymogu
- między 5 a 10 pojazdów - jeden pojazd czysty
- powyżej 10 pojazdów – co najmniej 2 pojazdy czyste (z każdą kolejną dziesiątką liczba wymaganych pojazdów zwiększa się więc o jeden)¹²⁴.

W ustawie wskazany został również udział autobusów zeroemisyjnych lub autobusów napędzanych biometanem w świadczeniu usługi lub zleceniu świadczenia usługi komunikacji miejskiej. Jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem gmin i powiatów, których liczba mieszkańców nie przekracza 50 000, świadczy usługę lub zleca świadczenie usługi komunikacji miejskiej podmiotowi, którego udział autobusów zeroemisyjnych lub autobusów napędzanych biometanem we flocie użytkowanych pojazdów na obszarze tej jednostki samorządu terytorialnego wynosi co najmniej 5%¹²⁵.

Parametry techniczne pojazdów nabywanych na użytek własnej jednostki lub na potrzeby świadczenia usług transportu osób, czy też celem wykonywania zadań publicznych, zamawiający powinni określić w ramach opisu przedmiotu zamówienia. Dodatkowo mogą ustanowić w odniesieniu do rodzaju napędu pojazdu kryterium oceny ofert o odpowiednio wysokiej wadze, co przełoży się na charakter udzielonego zamówienia. Natomiast w przypadku zlecenia lub powierzenia świadczenia usług publicznych, zamawiający powinni ustanowić odpowiednie warunki udziału w postępowaniu w odniesieniu do potencjału technicznego wykonawcy, a także pamiętać o sporządzeniu odpowiednich wymagań związanych z realizacją zamówienia i zagwarantowaniu sobie uprawnień kontrolnych i sankcyjnych umożliwiających weryfikację przestrzegania przez wykonawcę ustanowionych wymagań na etapie realizacji zamówienia.

¹²⁴ <http://www.aqua.jerzmanowski.pl/aqua/analizy-prawne/838-obowiazki-jst-i-zamawiajacych-wynikajace-ze-znowelizowanej-ustawy-o-elektromobilnosci-i-paliwach-alternatywnych>.

¹²⁵ Art. 36 w brzmieniu nadanym przez art. 68 ust. 4. Od 1 stycznia 2023 r. poziom ten wynosić będzie 10%.

W ramach nowelizacji ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych¹²⁶ do krajowego porządku prawnego transponowano przepisy dyrektywy UE nr 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego¹²⁷. Na tejże podstawie, na wszystkie podmioty zobowiązane do stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych nałożono nowe obowiązki.

Zgodnie z art. 68a ust. 1 EIPA zamawiający zapewnia, aby:

- 1) udział pojazdów kategorii M1, M2 i N1¹²⁸, elektrycznych lub napędzanych wodorem, w całkowitej liczbie pojazdów tych kategorii objętych zamówieniami, o których mowa w art. 68b, do dnia 31 grudnia 2030 r., wynosił co najmniej **22%**¹²⁹;
- 2) udział pojazdów kategorii N2 i N3, napędzanych paliwami alternatywnymi w całkowitej liczbie pojazdów tych kategorii objętych zamówieniami, o których mowa w art. 68b, wynosił co najmniej **7%** – do dnia 31 grudnia 2025 r.¹³⁰.
- 3) udział autobusów zaliczanych do kategorii M3, klasy I i klasy A¹³¹ wykorzystujących do

¹²⁶ Ustawa z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2269).

¹²⁷ Dz. Urz. UE L 188 z 12.7.2019 r., str. 116.

¹²⁸ Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. a i b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/858 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie homologacji i nadzoru rynku pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, komponentów i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów, zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 715/2007 i (WE) nr 595/2009 oraz uchylającego dyrektywę 2007/46/WE (Dz. Urz. UE L 151 z 14.06.2018, str. 1, z późn. zm.), kategoria M obejmuje pojazdy silnikowe zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu pasażerów i ich bagażu podzielone na:

(i) kategoria M1: pojazdy silnikowe mające nie więcej niż osiem miejsc siedzących poza miejscem siedzącym kierowcy i niemające miejsc dla pasażerów stojących, niezależnie od tego, czy liczba miejsc siedzących jest ograniczona do miejsca siedzącego kierowcy;

(ii) kategoria M2: pojazdy silnikowe o masie maksymalnej nieprzekraczającej 5 ton, mające więcej niż osiem miejsc siedzących poza miejscem siedzącym kierowcy, niezależnie od tego, czy w tych pojazdach silnikowych mogą znajdować się miejsca dla pasażerów stojących; oraz

(iii) kategoria M3: pojazdy silnikowe o masie maksymalnej przekraczającej 5 ton, mające więcej niż osiem miejsc siedzących poza miejscem siedzącym kierowcy niezależnie od tego, czy w tych pojazdach silnikowych mogą znajdować się miejsca dla pasażerów stojących.

Kategoria N obejmuje pojazdy silnikowe zaprojektowane i zbudowane głównie do przewozu towarów podzielone na:

(i) kategoria N1: pojazdy silnikowe o masie maksymalnej nieprzekraczającej 3,5 tony;

(ii) kategoria N2: pojazdy silnikowe o masie maksymalnej przekraczającej 3,5 tony, ale nieprzekraczającej 12 ton;

(iii) kategoria N3: pojazdy silnikowe o masie maksymalnej przekraczającej 12 ton.

¹²⁹ Do dnia 31 grudnia 2025 r. do tego udziału, wlicza się pojazdy hybrydowe lub napędzane gazem ziemnym o maksymalnej emisji 50 g CO₂/km i emisji zanieczyszczeń w rzeczywistych warunkach jazdy poniżej 80% dopuszczalnych wartości emisji

¹³⁰ 9% – od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.

¹³¹ Zgodnie z art. 3 pkt 2 i 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 661/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wymagań technicznych w zakresie homologacji typu pojazdów silnikowych dotyczących ich

napędu paliwa alternatywne, w całkowitej liczbie autobusów objętych zamówieniami, o których mowa w art. 68b, z zastrzeżeniem że połowa tego udziału ma być osiągnięta przez autobusy zeroemisyjne, wynosił co najmniej **32%** – do dnia 31 grudnia 2025 r.¹³².

Zgodnie z art. 68b ustawy, obowiązek zapewnienia minimalnych poziomów docelowych udziału niskoemisyjnych i zeroemisyjnych pojazdów w całkowitej liczbie pojazdów objętych zamówieniami publicznymi, w perspektywie do 2025 r. i 2030 r. odnosi się do zamówień publicznych:

- o wartości równej lub przekraczającej progi unijne udzielanych na podst. Umowy sprzedaży, leasingu, najmu lub dzierżawy z opcją zakupu pojazdów samochodowych;
- wartości równej lub przekraczającej progi unijne dotyczących świadczenia usług w zakresie: publicznego transportu drogowego, specjalistycznego transportu drogowego osób, nieregularnego transportu osób, transportu i doręczania przesyłek pocztowych lub paczek, wywozu odpadów¹³³;
- w zakresie drogowego publicznego transportu zbiorowego o wartości przekraczającej wartość progową określoną w art. 5 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 PE i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70¹³⁴.

bezpieczeństwa ogólnego, ich przyczep oraz przeznaczonych dla nich układów, części i oddzielnych zespołów technicznych (Dz. Urz. UE L 200 z 31.07.2009, str. 1, z późn. zm.) „pojazd M2 lub M3 klasy I” oznacza pojazd M2 lub M3 mogący przewozić więcej niż 22 pasażerów, nie licząc kierowcy, o konstrukcji obejmującej miejsca dla stojących pasażerów, umożliwiającą ich częste przemieszczanie się, z kolei „pojazd M2 lub M3 klasy A” oznacza pojazd M2 lub M3 mogący przewozić nie więcej niż 22 pasażerów, nie licząc kierowcy, zaprojektowany do przewożenia stojących pasażerów i posiadający miejsca siedzące oraz umożliwiającą przewożenie pasażerów stojących.

¹³² 46% – od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.

¹³³ Zgodnie ze wskazanym w ustawie w art. 68b pkt 3 wykazem kodów CPV:

60112000-6 Usługi w zakresie publicznego transportu drogowego,
 60130000-8 Usługi w zakresie specjalistycznego transportu drogowego osób,
 60140000-1 Nieregularny transport osób,
 90511000-2 Usługi wywozu odpadów,
 60160000-7 Drogowy transport przesyłek pocztowych,
 60161000-4 Usługi w zakresie transportu paczek,
 64121100-1 Usługi doręczania przesyłek pocztowych,
 64121200-2 Usługi doręczania paczek;

¹³⁴ O ile nie zabrania tego prawo krajowe, właściwy organ może zdecydować o bezpośrednim udzieleniu zamówień prowadzących do zawarcia umów o świadczenie usług publicznych:

a) w przypadku, gdy ich średnia wartość roczna szacowana jest na mniej niż 1 000 000 EUR lub, w przypadku umowy o świadczenie usług publicznych obejmującej usługi publiczne w zakresie kolejowego transportu pasażerskiego, mniej niż 7 500 000 EUR; lub

Wskazane w ustawie tzw. minimalne udziały dotyczą łącznie wszystkich zamówień udzielonych przez zamawiającego w okresach do dnia 31 grudnia 2025 r. oraz od dnia 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.

Warto zauważyć, że, w myśl art. 68a ust. 3 EIPA, do minimalnych udziałów można zaliczyć pojazdy, które w wyniku modernizacji spełniają wymagania dla pojazdów, o których mowa w 68a ust. 1 EIPA, potwierdzone badaniem technicznym przed dopuszczeniem do ruchu. Regulacja ta dotyczy głównie autobusów zeroemisyjnych i busów (o masie maksymalnej do 5 t, służące do przewozu pasażerów i bagażu) oraz pojazdów do przewozu towarów (o masie maksymalnej do 3,5 t) o napędzie hybrydowym lub napędzane gazem ziemnym o emisji maksymalnej 50 g CO²/km i emisji zanieczyszczeń w rzeczywistych warunkach jazdy poniżej 80 procent dopuszczalnych wartości.

W przypadku zamówień udzielanych na podstawie umowy sprzedaży, leasingu, najmu lub dzierżawy z opcją zakupu pojazdu samochodowego, na potrzeby oceny zgodności z minimalnymi udziałami uwzględnia się liczbę pojazdów samochodowych nabytych, wziętych w leasing, wynajętych lub dzierżawionych z opcją zakupu na podstawie każdej umowy.

W przypadku zamówień na usługi transportowe o określonych w ustawie kodach CPV oraz zamówień na usługi drogowego publicznego transportu zbiorowego, na potrzeby oceny zgodności z minimalnymi udziałami uwzględnia się liczbę pojazdów samochodowych, które mają być wykorzystywane do świadczenia usług objętych każdą umową.

Podmioty, o których mowa w art. 34-36 (a zatem także jednostki samorządu terytorialnego) do dnia 31 stycznia każdego roku przekazują ministrowi właściwemu do spraw energii oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu informację o liczbie i udziale procentowym pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym w użytkowanej flocie pojazdów samochodowych w rozumieniu art. 2 pkt 33 ustawy z dnia 20

b) w przypadku, gdy dotyczą świadczenia usług publicznych w zakresie transportu pasażerskiego rocznie w wymiarze mniejszym niż 300 000 kilometrów lub w przypadku umowy o świadczenie usług publicznych obejmującej usługi publiczne w zakresie kolejowego transportu pasażerskiego, mniejszym niż 500 000 kilometrów.

W przypadku, gdy udzielone bezpośrednio zamówienie prowadzące do zawarcia umowy o świadczenie usług publicznych dotyczy małego lub średniego przedsiębiorstwa eksploatującego nie więcej niż 23 pojazdy drogowe, progi te mogą zostać podwyższone do średniej wartości rocznej szacowanej na mniej niż 2 000 000 EUR albo do rocznego wymiaru usług publicznych świadczonych w zakresie transportu pasażerskiego mniejszego niż 600 000 kilometrów.

czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego przekazanie tej informacji.

Niewypełnienie minimalnych poziomów pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym określonych w przepisach epizodycznych rodzi określone skutki prawne. Umowy zawarte przez naczelną i centralny organ administracji państwowej z podmiotem zapewniającym obsługę gospodarczą w zakresie transportu wygasły z dniem 31 grudnia 2021 r., jeżeli nie zapewniono wykorzystania pojazdów elektrycznych na poziomie określonym w art. 68 ust. 1 EIPA. Umowy zawarte przez jednostki samorządu terytorialnego na wykonywanie zadań publicznych, z wyłączeniem publicznego transportu zbiorowego, wygasają z dniem 31 grudnia 2022 r., jeżeli nie zapewniają wykorzystania pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym na odpowiednim poziomie określonym w art. 68 ust. 3 EIPA.

**V. ROZWIĄZANIA SZCZEGÓLNE
DLA URZĘDU
MARSZAŁKOWSKIEGO
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO Z
UWZGLĘDNIENIEM ANALIZY
KATALOGU PLANOWANYCH
ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH**

1. Uwagi ogólne

Niniejszy rozdział powstał na kanwie analizy katalogu planowanych zamówień publicznych na rok 2022 w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego. Odnosi się on do wskazania pozycji, dla których istnieje możliwość wdrożenia zielonych zamówień publicznych. Kryteria zostały opracowane dla tych grup produktowych, które uznano za najbardziej odpowiednie do wdrożenia zielonych zamówień publicznych zarówno ze względu na wartość zamówień, jak i wpływ na środowisko. Ich wyboru dokonano na podstawie potencjalnego wpływu na stan środowiska, możliwości określenia odpowiednich kryteriów oraz wydajności ekonomicznej.

Pozycje z planu zostały dodatkowo odpowiednio pogrupowane w sektory tematyczne. Dla każdego z tych sektorów, w podrozdziale drugim, przedstawiono przykładowe kryteria oceny ofert, postanowienia umów oraz rozwiązania, które w ramach wdrożenia aspektów środowiskowych mogą być wykorzystane w opisie danego przedmiotu zamówienia.

Przykłady zostały skonstruowane w taki sposób, aby ułatwić procedurę wdrażania zielonych zamówień publicznych jako rozwiązania długofalowego i trwałego, szczególnie dla wskazanych grup tematycznych. Tym samym, zaproponowane rozwiązania przyczynią się do zminimalizowania negatywnego wpływu dostarczanych przedmiotów czy świadczonych przez wykonawców usług na środowisko.

Jeśli w ramach zaproponowanych rozwiązań zamawiający wykona analizę przygotowawczą i na jej podstawie określi zakres i warunki stosowania klauzul środowiskowych, to samo przeprowadzenie postępowań nie powinno nastręczać trudności. Niemniej jednak, pomocne również może być skorzystanie z odpowiedniego doradztwa technicznego, szczególnie przy konstruowaniu opisu przedmiotu zamówienia. Co istotne, w procesie wdrażania zielonych zamówień, tak samo ważne jak umiejętne korzystanie z instytucji prawa zamówień, jest również stosowanie na co dzień rozwiązań uniwersalnych z punktu widzenia działalności całego UMWM, a które to rozwiązania mają niezwykle pozytywny wpływ na środowisko.

Takimi działaniami mogą być w szczególności:

1. Unikanie wykorzystania materiałów, niedoprowadzanie do potrzeby zakupu produktów, na przykład wykorzystanie poczty e-mail zamiast tradycyjnych papierowych notatek urzędowych (zob. podrozdział II pkt b), co może znacznie zmniejszyć zużycie papieru i jednocześnie przynieść oszczędności na kosztach zakupu, segregowania, przechowywania i usuwania;
2. Ograniczenie ilości materiałów potrzebnych do zrealizowania zadania (takich jak np. opakowania używane przy transporcie), co redukuje potrzebę recyklingu lub usunięcia takich materiałów, kiedy nie są już potrzebne;
3. Kupowanie produktów, które są trwałe, możliwe do naprawienia i modyfikowalne (posiadające wysoką zdolność do unowocześniania). Ponieważ w przypadku takich produktów potrzeba ich zastąpienia pojawia się rzadziej, redukuje to zarówno ilość odpadów, jak i energii oraz materiałów potrzebnych do wytworzenia nowych produktów. Takie podejście obniża jednocześnie koszty zakupu oraz utylizacji;
4. Usprawnienie systemów magazynowania, zaopatrzenia i zarządzania zapasami pomaga ograniczyć ilość produktów, które się zestarzały i przez to są niezdatne do użycia, jak również zmniejszyć koszty administracji, transportu i dystrybucji;
5. Kupowanie produktów dużymi partiami w skoncentrowanej formie, kiedy to tylko możliwe, co zmniejsza ilość odpadów związanych z pakowaniem i transportem oraz odsuwa w czasie potrzebę zakupu nowych produktów;
6. Wykorzystanie leasingu zamiast nabywania produktu; np. leasing samochodów czy części sprzętu, który używany jest tylko okazjonalnie, może wyeliminować konieczność zakupu, a w związku z tym konserwacji i utylizacji produktu, jednocześnie minimalizując wpływ na środowisko;
7. Promowanie zakupu produktu z przyjaznym składem, dzięki czemu ani w trakcie użytkowania ani po jego zakończeniu produkt nie będzie stanowił nadmiernego zagrożenia dla otoczenia;
8. Szkolenia dla pracowników na temat bardziej efektywnego korzystania z urządzeń; na przykład szkolenie z wykorzystania energooszczędnych funkcji sprzętu biurowego pomoże zredukować koszty zakupu energii.

Klauzule środowiskowe, zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy Pzp, powinny być uwzględnione w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia, w tym w SWZ lub innym dokumencie opisującym przedmiot zamówienia i warunki jego realizacji (np. w zapytaniu ofertowym) oraz w projektowanych postanowieniach umownych.

Warto przy tym zadbać o konkretne, precyzyjne i spójne sformułowanie postanowień we wszystkich rodzajach dokumentów dotyczących zielonych klauzul. Generalnie, niezależnie od przedmiotu zamówienia należy pamiętać, aby w dokumentacji zamówienia (np. SWZ i zapytanie ofertowe) wskazać informację o rodzaju stosowanej klauzuli, o sankcjach z tytułu niedotrzymania warunków określonych w klauzuli, ale również informacje o sposobie, w jaki wykonawca i oferent mają potwierdzić spełnianie warunków określonych w klauzuli oraz co zamawiający będzie brał pod uwagę, przyznając odpowiednią ocenę w tym zakresie¹³⁵. Zaś w przypadku projektowania postanowień umów związanych z zielonymi zamówieniami publicznymi w umowach tych powinny znaleźć się wymogi spełniania szczegółowych warunków określonych klauzulą środowiskową, określenie sposobów i form, w jakich zamawiający będzie kontrolował spełnianie tych wymogów, określenie sankcji z tytułu niedotrzymania wymogów określonych zastosowaniem aspektów środowiskowych w postępowaniu oraz określenie innych warunków związanych ze stosowaniem zielonych zamówień. Swego rodzaju spójność pomiędzy treścią poszczególnych dokumentów, składających się na dane postępowanie pozwoli na skuteczne wdrożenie aspektów środowiskowych oraz da zamawiającemu odpowiednie narzędzia do egzekwowania tych założeń. Należy również nadmienić, że choć w przypadku zamiaru udzielenia zielonego zamówienia wymagania dotyczące kryteriów środowiskowych muszą być wskazane w opisie przedmiotu zamówienia lub w kryteriach oceny ofert, to dodatkowe włączenie ich do nazwy samego postępowania/ określenia przedmiotu zamówienia wskazuje na jednoznaczne intencje zamawiającego odnośnie zamiaru realizacji idei zielonych zamówień publicznych (przykładowo: „Zakup i dostawa papieru kserograficznego pochodzącego z recyklingu”; „Świadczenie ekologicznych usług utrzymania czystości”, „Zakup ekologicznych mebli”,

¹³⁵ Pogląd taki wyraził Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 18 marca 2004 r. stwierdzając: „Kryteria oceny ofert powinny być wyraźnie określone w specyfikacji w sposób umożliwiający późniejszą weryfikację prawidłowości oceny ofert i wyboru najkorzystniejszej oferty”- Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. akt. V CA 264/04.

„Zakup energooszczędnych komputerów” etc.). W planie na 2022 r. przewidziano tylko jedną taką pozycję- poz. 281 „*Uszycie toreb ekologicznych z materiałów typu baner, przy zastosowaniu upcydlingu (tj. wykorzystanie przetworzonych wtórnie odpadów)*”.

„Zazielenianie” danego zamówienia publicznego może odbyć się m.in. dzięki postawieniu przez zamawiającego odpowiedniego warunku udziału w postępowaniu dotyczącego właśnie tej kwestii.

Do warunków udziału, które zamawiający może umieścić w dokumentacji przetargowej zielonych zamówień publicznych należy zaliczyć przede wszystkim warunek zdolności technicznej lub zawodowej oraz doświadczenia. Przesłanka posiadania przez wykonawcę odpowiednich zdolności technicznych służy ocenie, czy wykonawca zdoła wykonać zamówienie. Zazwyczaj dotyczy ona doświadczenia wykonawcy przy realizacji podobnych (przyjaznych środowisku) projektów, dysponowania przez wykonawcę urządzeniami technicznymi, które zapewnią odpowiednią jakość usług/robót/dostaw, posiadania zaplecza naukowo- badawczego itp.

Warunki udziału w postępowaniu muszą być zawsze adekwatne i proporcjonalne do przedmiotu zamówienia. Innymi słowy, zamawiający nie może wymagać od wykonawcy więcej niż jest to potrzebne do prawidłowego wykonania zamówienia. Aspekty środowiskowe mogą być wykorzystane jako warunki udziału w postępowaniu, jeśli konkretne doświadczenia wykonawcy w zakresie realizacji zielonych projektów, specjalistyczny sprzęt czy określony personel są potrzebne, aby wykonać określone zamówienia. Odnosi się to przede wszystkim do zamówień, które mogą mieć znaczny wpływ na środowisko w trakcie ich realizacji.

Przykładowo, warunki takie mogą dotyczyć tego, czy:

1. wykonawca posiada zaświadczenie niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z europejskimi normami zarządzania środowiskiem, jeżeli zamawiający wskazuje środki zarządzania środowiskiem, które wykonawca będzie stosował podczas realizacji zamówienia, odwołując się do systemu ISO 14001 lub zarządzania środowiskiem i audytu (EMAS) lub innych równoważnych norm zarządzania środowiskiem opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczonych przez podmioty działającego zgodnie z prawem UE, europejskimi lub

międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji¹³⁶;

2. wykonawca dysponuje odpowiednimi urządzeniami technicznymi niezbędnymi do realizacji zamówienia zgodnie z założeniami zamawiającego dotyczącymi realizacji polityki środowiskowej (np. dysponowanie urządzeniami umożliwiającymi minimalizowanie wytwarzania odpadów, unikanie wycieku/ulatniania się zanieczyszczeń, ograniczenie zużycia paliw lub minimalizowanie zakłóceń siedlisk naturalnych).

Odrębną kwestią, choć mającą istotny wpływ na stosowanie klauzul środowiskowych i na przeprowadzenie zielonego postępowania, jest rozsądne stosowanie kryterium ceny. W przypadku właśnie takich zamówień nie powinna ona być jedynym, czy też najważniejszym kryterium wyboru wykonawcy. Zamawiający dysponuje swobodą określenia kryteriów oceny ofert, z tym, że każde kryterium oceny ofert musi odnosić się do danego przedmiotu zamówienia¹³⁷.

Pod uwagę można brać inne kryteria, przede wszystkim jakość wykonania zamówienia, która zależna jest m.in. od stosowanej przez wykonawcę technologii produkcji czy metodologii świadczenia usługi. Przede wszystkim, dotyczyć one mogą właśnie kryteriów środowiskowych. Nie ulega wątpliwości, że kryteria środowiskowe w zamówieniach publicznych pozytywnie wpływają na wizerunek zamawiającego jako świadomego podmiotu, który realizuje swoje potrzeby, wybierając produkty o najwyższej jakości.

Wzorcowe kryteria środowiskowe ustalane przez zamawiających w procedurze udzielania zielonych zamówień mogą dotyczyć:

1. Energooszczędności – dla danego typu urządzeń zużywających energię (jak np. komputery, monitory, sprzęt czyszczący do pomieszczeń, maszyny i urządzenia oczyszczania miasta, urządzenia i systemy ciepłownicze, sprzęt oświetleniowy, pojazdy mechaniczne) w opisie przedmiotu zamówienia można określić ich minimalną żadaną sprawność energetyczną.

¹³⁶ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Zielone Zamówienia Publiczne. Praktyczny Podręcznik dla Beneficjentów Funduszy Europejskich*, Warszawa 2008, s. 29.

¹³⁷ Zdaniem KIO: „Określone przez zamawiającego wymagania w przedmiocie zamówienia to w zasadzie niekończąca się możliwość doboru kryteriów, bowiem to przedmiot zamówienia, jego charakter i potrzeby zamawiającego kreują budowę kryterium oceny ofert, którego kształt i charakter zdeterminowane są w szczególności rodzajem zamówienia. Poszukiwanie przez Zamawiających kryteriów oceny ofert winno stanowić stały element postępowania, bowiem każde z zamówień w zasadzie jest inne jak również ustawowe wymagania co do kryteriów pozacenowych są szersze czego efektem mogą być ukształtowane przez Zamawiających kryteria oceny ofert nieznanne, niestosowane dotychczas.” -Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 7 października 2016 r., sygn. akt. KIO 1738/16; KIO 1740/16.

Najlepiej, jeśli jest to wielkość znormalizowana, pozwalająca porównywać produkty według tego kryterium w sposób wiarygodny. Zamawiający może przyznać dodatkowe punkty sprzętowi, który – zgodnie z przyjętymi kryteriami oceny – jest bardziej środowiskowo wydajny;

2. Surowców odnawialnych i z odzysku oraz surowców i materiałów alternatywnych – dla określonych rodzajów działalności gospodarczej, w tym produkcji energii czy żywności ekologicznej, jednostka zamawiająca może określić stosowne wymagania w specyfikacji technicznej lub też w kryteriach oceny oferty. W szczególnych wypadkach zamawiający może wybrać odpowiednie rozwiązanie już na poziomie przyjęcia założeń projektowych (zwłaszcza w stosunku do systemowych rozwiązań lokalnego pozyskania energii odnawialnej);

3. Niskiej emisji – zamawiający może w opisie przedmiotu zamówienia określić dla danego typu urządzeń emitujących do środowiska substancje zanieczyszczające (np. pojazdów mechanicznych) minimalną dopuszczalną wielkość emisji. Określona wielkość emisji powinna pozwolić na wiarygodne porównanie produktów. Zamawiający ma prawo przyznać dodatkowe punkty sprzętowi, który jest bardziej przyjazny dla środowiska, poprzez ustalenie w kryteriach oceny, że przyznane zostaną dodatkowe punkty dla sprzętu, który emituje mniej substancji zanieczyszczających w porównaniu z minimalnym wymaganym poziomem;

4. Niskiego poziomu odpadów – wymóg ten może być postawiony w specyfikacji lub warunkach realizacji umowy. Można postawić wymóg ponownego wykorzystania produktu lub ponownego przetworzenia materiałów tworzących wyrób;

5. Rozwiązań kompleksowych – zamawiający mogą realizować swoje potrzeby kompleksowo, stosując przy tym rozwiązania przyjazne środowisku. W szczególności mogą preferować usługi zamiast produktów i korzystać z rozwiązań takich jak:

- współdzielenie środków transportowych w systemie eco-sharingu,
- leasing ekologiczny środków trwałych,
- zintegrowane lokalnie skojarzone systemy zaopatrzenia w ciepło, zimno, elektryczność, wodę, odprowadzania i utylizacji odpadów¹³⁸.

¹³⁸ Urząd Zamówień Publicznych, *Zielone zamówienia publiczne*, Warszawa 2009 s. 45-46; R. Janikowski i inni,

Przedstawione w kolejnym podrozdziale kryteria i wymagania środowiskowe dla poszczególnych grup produktowych zostały określone w sposób przykładowy, ale zarazem uniwersalny. Wynika z tego z faktu, iż kluczowy dla określenia pozacenowych kryteriów oceny ofert czy projektowanych postanowień umownych jest dokładny opis przedmiotu zamówienia. To on właśnie jest punktem wyjścia do wszelkich specyficznych wymagań stawianych wykonawcom. Zaproponowane rozwiązania można swobodnie konfigurować i dostosować do istniejących w danym czasie potrzeb zamawiającego oraz wykorzystywać je do innej grupy produktowej niż przypisana przez Autorów niniejszego podręcznika. Ponadto, konkretne rozwiązania przyporządkowane do danej grupy mogą okazać się również właściwe dla innych postępowań, charakteryzujących się znacznym stopniem złożoności, czyli takich gdzie kilka elementów przedmiotu zamówienia odpowiada kilku grupom produktowym w ramach systematyki niniejszej książki.

2. Kryteria i wymagania środowiskowe dla poszczególnych grup produktowych

A. Materiały biurowe, papier kserograficzny, materiały promocyjne, sporządzanie ekspertyz, opinii i analiz

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 14 „*Dostawa gazet codziennych, czasopism oraz prenumerata elektronicznych dostępów do gazet i czasopism*”;
2. poz. 18- „*Dostawa materiałów biurowych i papieru kserograficznego*”;
3. poz. 38- „*Wykonanie i dostarczenie artystycznych dyplomów dla laureatów konkursu Małopolska Wieś 2022*”;
4. poz. 43- „*Dostawa materiałów informacyjnych i promocyjnych (gadżetów)*”;
5. poz. 110, poz. 111- „*Wykonanie dokumentacji projektowej*”;
6. poz. 115, poz. 119, poz. 123- 127, poz. 129, poz. 133, poz. 136- „*Ekspertyzy i opinie eksperckie*”, „*Usługi doradcze/ekspertki i opracowania specjalistyczne*”;
7. poz. 218- „*Usługi poligraficzne*”

Analiza i ocena możliwości stosowania w polskich warunkach kryteriów środowiskowych w zamówieniach publicznych, IETU, Katowice 2005.

8. poz. 228 „Skład, drukowanie i dostawa książek, publikacji, broszur, katalogów, plakatów, ulotek itp.”.

Wszystkie powyższe zadania charakteryzuje i łączy to, iż wykonawcy w ramach ich realizacji będą zobowiązani albo do dostarczenia papieru albo do jego wykorzystania przy realizacji zamówienia. W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Zakup papieru pochodzącego z surowców wtórnych lub posiadającego któreś z oznaczeń ekologicznych UE lub certyfikatów (np. FSC lub PEFC); wyprodukowany bez użycia chloru pierwiastkowego/związków chloru;
- 2) Nabywanie papieru na bazie pokonsumpcyjnych włókien wtórnych, (papier pochodzący z recyklingu), lub papieru na bazie włókien pierwotnych pozyskanych w sposób legalny i/lub zrównoważony;
- 3) Nabywanie papieru wyprodukowanego przy zastosowaniu procesów charakteryzujących się niskim poziomem zużycia energii i emisji;
- 4) Unikanie niektórych substancji przy produkcji i bieleniu papieru.

Środkiem dowodowym potwierdzającym zgodność oferowanego produktu z wymaganiami zamawiającego określonymi w tym zakresie mogą być m.in. dostępne certyfikaty (oznakowania) przyznawane drzewnym produktom leśnym, tj. odpowiednie – w zależności od tego jak zostały określone wymagania zamawiającego – certyfikaty FSC lub PEFC. Krótki opis najważniejszych etykiet ekologicznych znajduje się w poniższej tabeli.

OPIS EKOLOGICZNYCH ETYKIET

CERTYFIKAT FSC

FSC (Forest Stewardship Council) jest międzynarodową organizacją non-profit, która zapewnia system dobrowolnej akredytacji i niezależnej certyfikacji prowadzonej przez strony trzecie. System pozwala posiadaczom certyfikatów wprowadzać na rynek produkty będące rezultatem przyjaznej dla środowiska, korzystnej społecznie i opłacalnej ekonomicznie gospodarki leśnej.

OPIS EKOLOGICZNYCH ETYKIET

Dostępne rodzaje oznakowania FSC

Etykieta „FSC 100%” oznacza, że drewno, z którego wykonano produkt, pochodzi wyłącznie z lasów certyfikowanych w systemie FSC. Badania wskazują, że jedna trzecia wszystkich produktów z certyfikatem FSC to produkty z etykietą FSC 100% (FSC Global Market Survey Report 2014 – Raport z badania rynków światowych FSC 2014)¹³⁹.

Etykieta „FSC Mix” oznacza, że drewno w ramach produktu pochodzi z materiałów z certyfikatem FSC, z recyklingu, albo z drewna kontrolowanego.

Nie jest to pełna certyfikacja w systemie FSC. Drewno kontrolowane FSC nie jest certyfikowane, ale nie może być pozyskiwane:

- w sposób niezgodny z prawem;
- z naruszeniem praw zwyczajowych i obywatelskich;
- w lasach, w których szczególne walory przyrodnicze są zagrożone;
- w lasach przekształcanych w plantacje lub nieleśne formy użytkowania;
- w lasach, gdzie uprawiane są drzewa modyfikowane genetycznie¹⁴⁰

Etykieta „FSC Recycled” oznacza, że całość drewna lub papieru, z którego wykonano produkt pochodzi z materiałów odzyskanych¹⁴¹.

¹³⁹ <https://pl.fsc.org/pl-pl/kto-moze-stosowac-nasze-znaki/etykiety-produktowe> [data dostępu: 07.11.2022 r.].

¹⁴⁰ <https://pl.fsc.org/pl-pl/kto-moze-stosowac-nasze-znaki/etykiety-produktowe> [data dostępu: 07.11.2022 r.].

¹⁴¹ <https://pl.fsc.org/pl-pl/kto-moze-stosowac-nasze-znaki/etykiety-produktowe> [data dostępu: 07.11.2022 r.].

OPIS EKOLOGICZNYCH ETYKIET

CERTYFIKAT PEFC

PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes – Program Zatwierdzenia Systemów Certyfikacji Leśnej) jest niezależną, pozarządową organizacją non-profit, założoną w 1999 roku, której głównym celem jest promocja trwale zrównoważonej gospodarki leśnej przez certyfikację wykonywaną przez jednostki niezależne¹⁴².

Dostępne rodzaje oznakowania FSC

PEFC Recycled – oznacza, iż co najmniej 70% materiału certyfikowanego PEFC pochodzi ze źródeł recyklingowych¹⁴³.

PEFC Certified – oznacza, iż co najmniej 70% surowca użytego do produkcji pochodzi z lasów certyfikowanych PEFC, które spełniają lub przekraczają wzorcowe wymagania dla zrównoważonej i trwałej gospodarki, reszta surowca pochodzi z kontrolowanych źródeł¹⁴⁴.

OZNAKOWANIE EKOLABEL

¹⁴² <https://www.pefc.pl/> [data dostępu: 07.11.2022 r.].

¹⁴³ Zasady używania znaków towarowych PEFC – Wymagania https://preferredbynature.org/sites/default/files/PEFC_ST_2001-2020.pdf [data dostępu: 07.11.2022 r.].

¹⁴⁴ Zasady używania znaków towarowych PEFC – Wymagania https://preferredbynature.org/sites/default/files/PEFC_ST_2001-2020.pdf [data dostępu: 07.11.2022 r.].

OPIS EKOLOGICZNYCH ETYKIET

Ecolabel- to dobrowolne unijne oznakowanie ekologiczne, służące promocji produktów o ograniczonym poziomie wpływu na środowisko w ciągu całego cyklu życia. Udział w systemie znakowania produktów ma na celu dostarczenie konsumentom dokładnych, rzetelnych, opartych na naukowych kryteriach informacji na temat wpływu produktów na środowisko¹⁴⁵.

Znak ekologiczny EKO- znak zastrzeżony na rzecz Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. stanowiący oznakowanie środowiskowe typu I według normy ISO 14024 i, przyznawany wyrobom w drodze dobrowolnej certyfikacji.

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowania na zakup papieru, ulotek promocyjnych, materiałów informacyjnych, broszur, katalogów, usług poligraficznych

<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przedmiotowy środek dowodowy</i>
<p>1. Zamawiający wymaga, aby pierwotne włókna drzewne do produkcji masy celulozowej pochodziły z legalnych źródeł, pozyskanych w sposób zrównoważony.</p> <p><i>Na potrzeby niniejszego postępowania przez produkty wytworzone z legalnych zasobów leśnych pozyskanych w sposób zrównoważony zamawiający rozumie produkty wytworzone z</i></p>	<p>1. Certyfikaty kontroli pochodzenia produktu dla włókien drzewnych posiadających certyfikat FSC, PEFC lub jakiegokolwiek inny równoważny dowód, zostaną uznane za dowód zgodności.</p> <p><i>Legalność pochodzenia drewna można również wykazać w ramach obowiązującego systemu ustalania pochodzenia. Owe dobrowolne systemy mogą być certyfikowane przez osobę trzecią, często</i></p>

¹⁴⁵ Urząd Zamówień Publicznych- Etykiety ekologiczne, Warszawa 2022 r., str. 4.

zasobów leśnych (drewno/włókno w ramach ISO 9001 bądź ISO 14001 lub systemu drewniane¹⁴⁶) pozyskanych z poszanowaniem zarządzania EMAS.

następujących zasad:

- gospodarka leśna prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi w Polsce międzynarodowymi, krajowymi i miejscowymi przepisami prawa;

W przypadku, gdy drewno pochodzi z kraju, który podpisał z UE dobrowolną umowę o partnerstwie, za dowód legalności poświadczy zezwolenie FLEGT.

- tytuły własności i długoterminowe prawa użytkowania zasobów lądowych i leśnych są jasno określone, udokumentowane i powinny posiadać moc prawną;

- gospodarka leśna chroni różnorodność biologiczną i wartości z nią związane: zasoby wodne, gleby, rzadkie i nietrwale ekosystemy oraz walory

krajobrazowe, co w rezultacie utrwała ekologiczne funkcje lasu;

- konieczność sporządzenia, wprowadzenia w życie oraz uaktualnienia planu gospodarowania stosownie do zakresu i intensywności działań (plan jasno definiuje długofalowe cele gospodarowania i środki do ich osiągnięcia);

- konieczność prowadzenia monitorowania stosownie do zakresu i intensywności gospodarki leśnej w celu dokonania oceny stanu lasu, ilości pozyskiwanych produktów leśnych, kontroli pochodzenia produktu, działań gospodarczych oraz ich wpływu społecznego i środowiskowego;

- gospodarka leśna w lasach o szczególnej wartości ochronnej służy zachowaniu i wzmacnianiu cech charakterystycznych dla tych lasów¹⁴⁷.

2. Zamawiający wymaga, aby papier był 2. Dokumentacja techniczna producenta papieru.

¹⁴⁶ W zależności od przedmiotu postępowania.

¹⁴⁷ Na podstawie Krajowego Standardu Gospodarki Leśnej FSC® W POLSCE FSC-STD-POL-01-01-2013 PL.

wyprodukowany bez użycia chloru pierwiastkowego (*ECF- Elemental Chlorine Free*) LUB

Zamawiający wymaga, aby papier nie zawierał chloru (*TCF – Totally Chlorine Free*).

3. Zamawiający wymaga aby dostarczany papier pochodził w..... % z recyklingu.

3. Certyfikat FSC Recycled lub PEFC Recycled bądź inny równoważny certyfikat potwierdzający spełnianie określonych standardów. W przypadku, gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych nie może uzyskać jednego z ww. certyfikatów, zamawiający akceptować będzie również alternatywne środki dowodowe, w tym dokumentację techniczną producenta, dokumentującą pochodzenie surowców z legalnych zasobów.

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowania na wykonanie dokumentacji projektowej, ekspertyz, opinii i opracowań.

Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ

Sposób weryfikacji spełnienia warunku

1. Zamawiający wymaga, aby przedmiot zamówienia został wydrukowany na papierze ekologicznym, spełniającym warunki certyfikatu FSC lub innego równoważnego certyfikatu, tj. dokumentu wystawionego przez organizację niezależną od wykonawcy, upoważnioną do wystawiania dokumentu w kraju pochodzenia surowca i potwierdzającego takie same warunki, jak określone w wymienionym certyfikacie FSC.

1. W celu weryfikacji spełnienia warunku, przed odbiorem przedmiotu zamówienia przez zamawiającego wykonawca przedłoży dokument poświadczający, że przedmiot zamówienia został wydrukowany na papierze ekologicznym.

3. Zamawiający wymaga, aby przedmiot zamówienia był wyprodukowany na papierze w % pochodzącym z recyklingu.

Certyfikat FSC Recycled lub PEFC Recycled bądź inny równoważny certyfikat potwierdzający spełnianie określonych standardów. W przypadku, gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych nie może uzyskać jednego z ww. certyfikatów, zamawiający akceptować będzie również

alternatywne środki dowodowe, w tym dokumentację techniczną producenta, dokumentującą pochodzenie surowców z legalnych zasobów.

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Propozycje w zakresie kryteriów oceny ofert

Przykładowe kryterium środowiskowe	Przykładowy opis spełnienia kryterium	Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy
DOSTAWA PAPIERU		
<i>Dostawa papieru posiadającego odpowiednio: oznakowania europejskiego znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego znaku potwierdzającego, że artykuł (nie jego opakowanie) jest przyjazny dla środowiska.</i>	<p>W ramach tego kryterium punktowane będzie potwierdzone przez złożone dowody posiadanie przez wskazany papier oznakowania europejskiego znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego znaku/ dokumentu równoważnego potwierdzającego, że produkt (nie jego opakowanie) jest przyjazny dla środowiska.</p> <p>Wykonawca w Formularzu ofertowym wskaże oferowane przez siebie produkty posiadające to oznakowanie/dokument, załączając jednocześnie przedmiotowy środek dowodowy dotyczący danego papieru (produktu).</p>	<p>Przedmiotowe środki dowodowe potwierdzające posiadanie przez wskazany papier odpowiednio: oznakowania europejskiego znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego znaku potwierdzającego, że artykuł (nie jego opakowanie) jest przyjazny dla środowiska, takie jak np. dokumentacja techniczna producenta, certyfikaty lub wydruki ze stron internetowych dotyczące danego produktu, itp. dokumenty wystawione przez inny podmiot niż Wykonawca składający ofertę.</p>

	<p>Zamawiający dokona oceny ofert w kryterium „Aspekty ekologiczne” - przyznając punkty w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> - papier posiada ww. oznakowanie - X pkt, - papier nie posiada ww. oznakowania - 0 pkt, <p>*przy ocenie punkty przyznane będą wtedy, gdy Wykonawca zaoferuje produkt przyjazny dla środowiska i posiadający oznakowanie/dokument, tj. w przypadku, gdy możliwe będzie zidentyfikowanie produktu posiadającego dane oznakowanie/dokument i które będzie jednocześnie potwierdzone załączonym do oferty odpowiednim dowodem (przedmiotowym środkiem dowodowym).</p> <p>W innym przypadku dana pozycja nie będzie uwzględniana przy przyznawaniu punktów (oferta w tym zakresie otrzyma 0 pkt.).</p>	
--	--	--

DOSTAWA PAPIERU, ULOTEK PROMOCYJNYCH, MATERIAŁÓW

INFORMACYJNYCH, BROSZUR, KATALOGÓW ORAZ USŁUGI POLIGRAFICZNE

<i>Dostawa następujących produktów:</i>	<i>następujących</i> –	Zamawiający oceniając ofertę przyjmie poniższe zasady	Certyfikat FSC 100% lub FSC Mix bądź inny równoważny
---	---------------------------------	---	--

<p>wytworzonych z legalnych zasobów leśnych, pozyskanych w sposób zrównoważony/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi następujących produktów: – wytworzonych z legalnych zasobów leśnych, pozyskanych w sposób zrównoważony.</p>	<p>punktowania: • za zadeklarowanie w ofercie dostawy produktów wytworzonych z legalnych zasobów leśnych, pozyskanych w sposób zrównoważony – pkt • za zadeklarowanie w ofercie dostawy produktów wytworzonych z surowców nieposiadających udokumentowanego źródła pochodzenia –0 pkt</p>	<p>certyfikat potwierdzający spełnianie określonych standardów. W przypadku, gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych nie może uzyskać jednego z ww. certyfikatów, zamawiający akceptować będzie również alternatywne środki dowodowe, w tym dokumentację techniczną producenta, dokumentującą pochodzenie surowców z legalnych zasobów.</p>
<p>Udział włókien wtórnych w dostarczonym produkcie/produkcje wykorzystywanym do świadczenia usługi/realizacji dostaw.</p>	<p>W ramach niniejszego kryterium ocenie będzie podlegać udział włókien wtórnych w następujących produktach: /nazwa produktu, produktów/ Zamawiający oceniając ofertę przyjmie poniższe zasady punktowania: 1. /nazwa produktu/ wyprodukowany/e w co najmniej 70% z włókien wtórnych – ... pkt (100% w ramach tego kryterium oceny ofert) 1 x (X/100), gdzie X to znaczenie procentowe kryterium 2. /nazwa produktu/</p>	<p>Certyfikat FSC Recycled lub PEFC Recycled bądź inny równoważny certyfikat potwierdzający spełnianie określonych standardów. W przypadku, gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych nie może uzyskać jednego z ww. certyfikatów, zamawiający akceptować będzie również alternatywne środki dowodowe, w tym dokumentację techniczną producenta, dokumentującą pochodzenie surowców z legalnych zasobów.</p>

	<p>wyprodukowany/e w 50 % z włókien wtórnych-pkt (75% w ramach tego kryterium oceny ofert)</p> <p>$3/4 \times (X/100)$, gdzie X to znaczenie procentowe kryterium)</p> <p>3./nazwa produktu/ wyprodukowany/e w 30 % z włókien wtórnych- pkt (50 % w ramach tego kryterium oceny ofert)</p> <p>$1/2 \times (X/100)$, gdzie X to znaczenie procentowe kryterium</p> <p>4./ nazwa produktu/ wyprodukowany/e w poniżej 30 % z włókien wtórnych- 0 pkt</p>	
--	---	--

DOKUMENTACJA PROJEKTOWA, EKSPERTYZY, OPRACOWANIA

<p><i>Realizacja zamówienia w sposób ekologiczny.</i></p>	<p>Zamawiający przyzna punktów, jeżeli wykonawca na etapie składania oferty zadeklaruje spełnienie łącznie poniższych warunków:</p> <p>1) Projekt Konceptyjny oraz wielobranżowa dokumentacja projektowo-kosztorysowa/ekspertyza/opracowanie, którą wykonawca przekaże Zamawiającemu zostanie wydrukowana na papierze ekologicznym, spełniającym warunki</p>	<p><i>Brak</i></p> <p><i>ALE:</i></p> <p><i>1. W celu weryfikacji spełnienia warunku, o którym mowa w tym kryterium, przed odbiorem dokumentacji przez zamawiającego wykonawca może przedłożyć dokument poświadczający, że dokumentacja będąca przedmiotem zamówienia wydrukowana została na</i></p>
---	---	--

	<p>certyfikatu FSC lub innego równoważnego certyfikatu, tj.: dokumentu wystawionego przez organizację niezależną od Wykonawcy, upoważnioną do wystawienia dokumentu w kraju pochodzenia surowca i potwierdzającego takie same warunki jak określone w wymienionym certyfikacie FSC.</p> <p>2) Strony tekstowe (Opisy techniczne do projektów budowlanych i wykonawczych, Specyfikacje Techniczne Wykonania i Odbioru Robót, przedmiary robót, kosztorysy inwestorskie/ ekspertyzy/analiza) będą wydrukowane przez wykonawcę dwustronnie.</p> <p>W przypadku braku zadeklarowania spełnienia łącznie powyższych warunków zamawiający przyzna 0 punktów.</p>	<p><i>papierze ekologicznym;</i></p> <p>2. <i>Zastosowanie się do klauzuli środowiskowej przez wykonawcę, który zadeklaruje jej przestrzeganie, będzie warunkiem przyjęcia przedmiotu zamówienia przez zamawiającego bez naliczania kary umownej, o której mowa w § ... umowy.</i></p>
<p><i>Wykorzystanie papieru wyprodukowanego z surowców pochodzących ze zrównoważonej gospodarki leśnej, posiadającego w swoim składzie co najmniej 70% włókien recyklingowych, certyfikowanego oznakowaniem</i></p>	<p>Ocena w zakresie tego kryterium zostanie dokonana na podstawie wypełnionego „Formularza oferty” i złożonej w nim deklaracji wykonawcy. Wykonawca, który zaoferuje wykonanie wszystkich ekspertyz/opracowań z papieru</p>	<p><i>Brak ALE:</i></p> <p>Na etapie realizacji zamówienia, zamawiający uprawniony będzie do żądania przedstawienia dowodów na potwierdzenie prawdziwości deklaracji złożonej przez</p>

<p>„PEFC Recycled” lub „FSC Recycled” lub innym równoważnym.</p>	<p>wyprodukowanego z surowców pochodzących ze zrównoważonej gospodarki leśnej, posiadającego w swoim składzie co najmniej 70% włókien recyklingowych, certyfikowanego oznakowaniem „PEFC Recycled” lub „FSCRecycled” lub innym równoważnym otrzyma ... punktów. Wykonawca, który nie wykorzysta wyżej wskazanego papieru otrzyma 0 punktów.</p> <p>UWAGA: oznakowania „FSC Recycled” oraz „PEFC Recycled” stanowią potwierdzenie wyprodukowania papieru z surowca pochodzącego ze zrównoważonej gospodarki leśnej oraz odpowiedniego udziału włókien wtórnych w składzie papieru. Produkty certyfikowane oznakowaniem „PEFC Recycled” oznaczają, iż co najmniej 70% materiału certyfikowanego PEFC pochodzi ze źródeł recyklingowych. Produkty certyfikowane oznakowanie „FSC Recycled” oznaczają, że co najmniej 85% surowca w gotowym produkcie musi pochodzić z recyklingu.</p> <p>Zamawiający za równoważne uzna certyfikaty, które</p>	<p>wykonawcę. W przypadku, gdy wykonawca nie ma ani dostępu do oznakowania, ani możliwości uzyskania go w odpowiednim terminie, o ile ten brak dostępu nie może być przypisany wykonawcy, zamawiający zaakceptuje inne środki dowodowe, pod warunkiem, że za ich pomocą wykonawca udowodni, że oferowany przez niego papier spełnia ww. wymogi.</p>
--	--	---

	potwierdzają, iż papier, który zostanie wykorzystywany do przygotowania publikacji został wyprodukowany z surowców pochodzących ze zrównoważonej gospodarki leśnej oraz składa się co najmniej w 70% z włókien recyklingowych.	
--	--	--

MATERIAŁY BIUROWE

<i>Dostawa ekologicznych materiałów biurowych.</i>	<p>W ramach niniejszego kryterium punktowane będzie potwierdzone posiadanie przez wskazane materiały biurowe oznakowania europejskiego znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego równoważnego znaku/ dokumentu potwierdzającego, że produkt jest przyjazny dla środowiska. Wykonawca w Formularzu ofertowym wskaże produkty posiadające to oznakowanie/dokument, wskazując numer pozycji i nazwę artykułu przyjaznego dla środowiska, załączając jednocześnie odpowiednio przedmiotowy środek dowodowy dotyczący danego artykułu.</p> <p>Zamawiający przyzna punkty w niniejszym kryterium w następujący sposób:</p>	<p>Przedmiotowe środki dowodowe mają potwierdzać, że oferowane danego rodzaju artykuły biurowe są przyjazne dla środowiska. Przedmiotowymi środkami dowodowymi mogą być np.: dowody potwierdzające posiadanie przez wskazane artykuły odpowiednio: oznakowania europejskiego znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego równoważnego znaku/dokumentu potwierdzającego, że produkt (nie jego opakowanie) jest przyjazny dla środowiska, takie jak np. dokumentacja techniczna producenta, certyfikaty lub wydruki ze stron internetowych dotyczące danego produktu, itp.</p>
--	---	---

	<p>1. Wykonawca oferuje produkty nie posiadające przedmiotowego oznakowania/ dokumentu- 0 pkt.</p> <p>2. Wykonawca oferuje produkty posiadające wskazane oznakowanie/dokument, tj. przyjazne dla środowiska:</p> <p>a) w 1 lub 2 pozycjach dot. asortymentu załącznika do formularza oferty- pkt.</p> <p>b) w 3 lub 4 pozycjach dot. asortymentu załącznika do formularza oferty-... pkt.</p> <p>c) w 5 lub 6 pozycjach- dot. asortymentu załącznika do formularza oferty... pkt</p> <p>d) w 7 lub więcej pozycjach dot. asortymentu do formularza oferty-... pkt</p>	
<p><i>Dostarczenie materiałów biurowych w opakowaniach oraz dostarczenie konkretnych materiałów wykonanych w sposób ekologiczny</i></p>	<p>W ramach niniejszego kryterium zamawiający przyzna punkty w następujący sposób:</p> <p>a) za wykorzystanie przy dostawie materiałów biurowych opakowań zbiorczych z materiałów biodegradowalnych lub z papieru z recydingu – zamawiający przyzna pkt.</p> <p>b) za dostarczenie ołówków drewnianych ¹⁴⁸ wykonanych z legalnie pozyskanego drewna, z lasów, gdzie gospodarka leśna</p>	<p>Zamawiający przyzna punkty w kryterium jeżeli wraz z dostawą zestawów ołówków wykonawca przedstawi jeden z certyfikatów kontroli pochodzenia produktu dla drewna posiadającego certyfikat FSC, PEFC lub jakikolwiek inny równoważny certyfikat.</p> <p>Za certyfikat równoważny zamawiający uzna dokument wystawiony przez organizację</p>

¹⁴⁸ Podobne kryterium można postawić dla innych wyspecyfikowanych materiałów biurowych, takich jak przykładowo: notatniki z długopisem, teczki na dokumenty z gumką, torby bawełniane, inne torby.

prowadzona jest z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów prawa - zamawiający przyzna ... pkt.	niezależną od wykonawcy, upoważnioną do wystawienia dokumentu w kraju pochodzenia surowca i potwierdzający takie same warunki jak określone w wymienionych powyżej certyfikatach FSC, PEFC.
---	---

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Rekomendacje w zakresie projektowanych postanowień umownych

Poniżej przedstawiono propozycję postanowień umowy, które w przypadku postawienia określonych wymogów dotyczących pochodzenia czy sposobu produkcji w zakresie legalnych zasobów leśnych, zamawiający może uwzględnić we wzorze umowy.

„1. Wykonawca zobowiązuje się dostarczyć/wykorzystać na potrzeby świadczonej usługi następujące produkty wytworzone z legalnych zasobów leśnych, pozyskanych w sposób zrównoważony i zawierające w swoim składzie procent włókien wtórnych:

2. W zakresie surowców drzewnych wykorzystanych do wytworzenia ww. produktów wykonawca jest zobowiązany dostarczyć zamawiającemu dowód w postaci etykiety FSC Recycled lub etykiety PEFC Recycled umieszczonej na produkcie, potwierdzającej wykorzystanie do wytworzenia tych produktów drewna pochodzącego z legalnych zasobów leśnych, pozyskanych w sposób zrównoważony i zawierającego w swoim składzie określony w pkt 1 procent włókien wtórnych. Forma graficzna etykiety musi zawierać logo danego oznakowania oraz numer licencji na korzystanie z określonego znaku towarowego. Zamawiający zastrzega sobie prawo do weryfikacji ważności certyfikatu na oficjalnej stronie internetowej FSC (Rady Dobrej Gospodarki Leśnej) <https://info.fsc.org/certificate.php> lub stronie internetowej PEFC (Programu Zatwierdzania Systemów Certyfikacji Leśnej) <https://www.pefc.org/find-certified-certified-certificates/advanced-search>

3. Zamawiający dopuszcza przedstawienie etykiety równoważnej albo innego alternatywnego środka dowodowego na potwierdzenie pochodzenia drewna z legalnych zasobów leśnych, pozyskanych w sposób zrównowazony i zawierającego w swoim składzie określony w pkt 1 procent włókien wtórnych.
4. Niedostarczenie zamawiającemu dowodów, o których mowa w ust. 2-3 lub stwierdzenie przez zamawiającego nieważności certyfikatu, w oparciu o informacje zawarte na oficjalnych stronach internetowych FSC lub PEFC uznane zostanie za niedostarczenie przez wykonawcę przedmiotu zamówienia niewypełnienie wymagań określonych w pkt 1.
5. Dostarczenie/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów zgodnie z wymaganiami określonymi w pkt 1 zostanie potwierdzone w protokole odbioru dostawy/usługi, którego wzór stanowi załącznik nr ... do umowy.
6. W przypadku niewypełnienia wymagań, o których mowa w pkt 1 wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy przypadek stwierdzonego naruszenia tych wymagań”.

B. Organizacja imprez, szkoleń, kursów

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 229- „Organizacja imprez, konferencji, spotkań itp.”;
2. poz. 241- 245- „Usługi edukacyjne i szkoleniowe”;
3. poz. 247- „Szkolenia wewnętrzne specjalistyczne dla pracowników UMWM, wynikające z zakresu czynności”;
4. poz. 251- 255- „Usługi edukacyjne i szkoleniowe”, „Usługi szkolenia zawodowego”, etc.

W przypadku tego typu usług zielone rozwiązania można wprowadzić w pewnym zakresie obejmującym techniczną organizację całego przedsięwzięcia. W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Zakup bądź zapewnienie materiałów dla uczestników szkolenia w sposób zapewniający standardy środowiskowe;
- 2) Ekologiczny sposób rekrutacji uczestników;

3) Serwowanie uczestnikom szkolenia posiłków przy wykorzystaniu sztućców, naczyń, wyrobów szklanych i obrusów wielokrotnego użytku.

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia oraz odpowiadającym im projektowanych postanowień umowy.

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na organizację imprez, szkoleń i kursów	
<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przykład projektowanego postanowienia umowy</i>
<p>1. Zamawiający wymaga, aby w czasie realizacji przedmiotu umowy wykonawca spełnił poniższe warunki:</p> <p>a) rekrutacja uczestników na szkolenie, którą przeprowadzi wykonawca, będzie odbywała się jedynie drogą elektroniczną, bez przesyłania zaproszeń w wersji papierowej;</p> <p>b) materiały dla uczestników, takie jak program, harmonogram będą przekazywane uczestnikom tylko w formie elektronicznej, bez używania formy papierowej;</p> <p>c) materiały, takie jak notesy, będą wydrukowane na papierze ekologicznym, spełniającym warunki certyfikatu FSC lub innego równoważnego certyfikatu, tj.: dokumentu wystawionego przez organizację niezależną od Wykonawcy, upoważnioną do wystawienia dokumentu w kraju pochodzenia surowca i potwierdzającego takie same warunki jak określone w wymienionym certyfikacie FSC i przekazane uczestnikom podczas szkoleń;</p> <p>d) Wykonawca podczas realizacji szkoleń zapewni uczestnikom napoje i wodę w szklanych butelkach fabrycznie zamkniętych;</p> <p>e) posiłki (śniadania, obiady, kolacje) będą</p>	<p>„1. Wykonawca zobowiązuje się do realizacji zamówienia z uwzględnieniem aspektów ekologicznych określonych przez zamawiającego w pkt ... OPZ.</p> <p>2. W celu weryfikacji spełnienia warunków, o których mowa w zdaniu powyżej, przed rozpoczęciem każdego tematu szkolenia wykonawca przedłoży zamawiającemu dokument poświadczający, że określone w pkt ... OPZ materiały wydrukowane zostały na papierze ekologicznym spełniającym warunki certyfikatu FSC lub innego równoważnego certyfikatu.</p> <p>3. W przypadku niewypełnienia wymagań, o których mowa w pkt 1 oraz 2 wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy przypadek stwierdzonego naruszenia tych wymagań”.</p>

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na organizację imprez, szkoleń i kursów

przygotowywane i serwowane w naczyniach, sztućcach i obrusach wielorazowego użytku (w naczyniach ceramicznych wraz z metalowymi sztućcami oraz papierowymi lub materiałowymi serwetkami).

2. Nieprzebrnięcie powyższych warunków przez wykonawcę podczas realizacji przedmiotu zamówienia skutkować będzie nałożeniem na wykonawcę kar umownych określonych w § projektowanych postanowień umowy.

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

C. Biurowy sprzęt komputerowy i urządzenia peryferyjne oraz inny sprzęt elektryczny i elektroniczny

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 17- „Dostawa niszczarek i lampek biurkowych, podnóżków na potrzeby UMWM”;
2. poz. 21- „Dostawa materiałów eksploatacyjnych do drukarek, kserokopiarek dla UMWM”;
3. poz. 24- „Sprzęt komputerowy, serwerowy i sieciowy oraz akcesoria komputerowe”;
4. poz. 29, poz. 30- „Dostawa wyposażenia telekomunikacyjnego”;
5. poz. 35- „Wymiana kamer oraz okablowania na ul. Raclawickiej 56 z uwagi na znaczny stopień zużycia”;
6. poz. 46- „Zakup sprzętu takiego jak: czajniki, ekspresy do kawy, lodówki, wentylatory, nawilżacze, aparaty foto itp.”;
7. poz. 52- „Zakup elektronarzędzi i narzędzi ręcznych wykorzystywanych do prac konserwatorskich, naprawczych i remontowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego”;
8. poz. 69- „Zakup sprzętu serwerowego i sieciowego”

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Zakup energooszczędnych modeli;
- 2) Zakup produktów zawierających ograniczoną liczbę składników oraz promowanie opcji odbioru sprzętu zużytego;
- 3) Zakup produktów o obniżonym poziomie hałasu;
- 4) Projektowanie mające na celu możliwość recyklingu i dłuższy okres życia oraz promowanie opcji odbioru urządzeń;
- 5) Zmniejszenie ilości wykorzystywanych opakowań;
- 6) Zapewnienie możliwości recyklingu wykorzystywanych opakowań;
- 7) Zwiększenie wykorzystania opakowań pochodzących z recyklingu.

Środkiem dowodowym potwierdzającym zgodność oferowanego produktu z wymaganiami zamawiającego określonymi w tym zakresie mogą być m.in. dostępne certyfikaty (oznakowania) przyznawane sprzętowi IT (komputerom, wyświetlaczom, zasilaczom, kopiarkom, drukarkom, urządzeniom wielofunkcyjnym, skanerom, serwerom), tj. odpowiednie- w zależności od tego jak zostały określone wymagania zamawiającego- standardy efektywności energetycznej Energy Star lub TCO. Krótki opis tych etykiet znajduje się w poniższej tabeli.

Energy Star- to amerykański program, który służy znakowaniu efektywności energetycznej produktów z różnych grup produktowych, w tym m.in. biurowego sprzętu komputerowego. W ramach Unii Europejskiej program wprowadzony został na podstawie umowy zawartej w 2003 r. przez Wspólnotę Europejską z rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki. Przedmiotowa umowa wygasła jednak z dniem 20 lutego 2018 r. uchylając tym samym zobowiązanie nałożone na centralne organy rządowe państw członkowskich UE do zakupu biurowego sprzętu IT o określonych standardach efektywności energetycznej, których poziom wyznaczały specyfikacje techniczne programu Energy Star. Sam program Energy Star nadal funkcjonuje na rynku amerykańskim, gdzie specyfikacje techniczne dla różnych grup produktowych poddawane są okresowej aktualizacji¹⁴⁹.

Certyfikacja TCO (TCO Certified) - etykieta zrównoważonego rozwoju sprzętu IT - stanowi niezależną certyfikację w oparciu o wymagania normy ISO 14024 typu 1 i została zatwierdzona przez Global Ecolabelling Network (Globalną Sieć Oznakowania Ekologicznego). Cała weryfikacja przeprowadzana jest przez niezależne podmioty zgodnie z normą ISO 17025, międzynarodową normą dotyczącą ogólnych wymagań dla laboratoriów badawczych i wzorcujących¹⁵⁰.

¹⁴⁹ https://www.energystar.gov/products/products_list [data dostępu: 07.11.2022 r.].

¹⁵⁰ <http://tcocertified.com/criteria-overview/> [data dostępu: 07.11.2022 r.].

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowania na zakup komputerów stacjonarnych/komputerów przenośnych/monitorów, drukarek i innego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przedmiotowy środek dowodowy</i>
1. Zamawiający wymaga, aby przedmiot zamówienia spełniał wymogi najnowszej normy ENERGY STAR w odniesieniu do charakterystyki energetycznej, dostępne na stronie www.eu-energystar.org .	1. Etykieta ENERGY STAR. Wszystkie produkty opatrzone etykietą ENERGY STAR zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również wszelkie inne odpowiednie dowody, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub raport z testów sporządzany przez uznaną instytucję, wykazujący spełnienie stosownych kryteriów.

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowania na zakup drukarek, kopiarek, urządzeń wielofunkcyjnych, skanerów

<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przedmiotowy środek dowodowy</i>
1. Zamawiający wymaga, aby urządzenia posiadające funkcję drukowania o maksymalnej prędkości roboczej wydruku przekraczającej 45 stron na minutę przy zastosowaniu papieru formatu A4, muszą być wyposażone w automatyczny układ kopiowania dwustronnego (moduł automatycznego druku dwustronnego). Wszystkie pozostałe urządzenia o niższej prędkości roboczej wydruku muszą zapewniać przynajmniej opcję obsługi ręcznej (kopiarki) lub dodatkową opcję na bazie oprogramowania (drukarki, urządzenia wielofunkcyjne), umożliwiającą drukowanie dwustronne na papierze formatu A4.	1. W celu weryfikacji spełnienia warunku, wykonawca wraz z ofertą przedstawi zamawiającemu specyfikację techniczną producenta zaoferowanego sprzętu.

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Propozycje w zakresie kryteriów oceny ofert

Przykładowe kryterium środowiskowe	Przykładowy opis spełnienia kryterium	Przykładowy przedmiotowy dowodowy/ weryfikacji kryterium	Przykładowy środek Sposób spełnienia
------------------------------------	---------------------------------------	--	--------------------------------------

DOSTAWA SPRZĘTU KOMPUTEROWEGO I URZĄDZEŃ PERYFERYJNYCH

<i>Poziom zużycia energii elektrycznej.</i>	Zamawiający przyzna do punktów za zużycie energii niższe niż określono w punkcie..... opisu przedmiotu zamówienia według zasad rozdzielania punktów, np. 1) najlepsza oferta pod kątem poziomu zużycia energii elektrycznej przez dostarczane przedmioty otrzyma punktów. 2) najgorsza oferta pod kątem poziomu zużycia energii elektrycznej przez dostarczane przedmioty otrzyma 0 punktów.	W celu weryfikacji spełnienia warunku, wykonawca wraz z ofertą przedstawi zamawiającemu specyfikację techniczną producenta zaoferowanego sprzętu.
---	--	---

DOSTAWA DRUKAREK, KOPIAREK, URZĄDZEŃ WIELOFUNKCYJNYCH

<i>Zaoferowanie urządzenia z technologią druku niepowodującą powstawania odpadów w postaci zużytego tonera- urządzenie nie wymaga pojemnika na zużyty toner.</i>	W przypadku, gdy Wykonawca: - oferuje urządzenie z technologią druku niepowodującą powstawania odpadów w postaci zużytego tonera - urządzenie nie wymaga pojemnika na zużyty toner –pkt, - nie oferuje urządzenia z	Ocena oferty w tym kryterium dokonana zostanie na podstawie informacji przedstawionej przez Wykonawcę w pkt Formularza ofertowego, dotyczącej oferowania urządzenia z technologią druku niepowodującą powstawania odpadów (bądź
--	--	--

	technologią druku niepowodującą powstawania odpadów w postaci zużytego tonera - urządzenie nie wymaga pojemnika na zużyty toner – 0 pkt.	nie).
--	--	-------

DOSTAWA CZAJNIKA ELEKTRYCZNEGO I PODOBNYCH SPRZĘTÓW

<i>Klasa energetyczna dostarczanego sprzętu.</i>	Zamawiający przyzna punkty za zaferowanie czajników bezprzewodowych: 1) o klasie energetycznej A +++- pkt 2) o klasie energetycznej A++ – pkt 2) o klasie energetycznej A+ – 0 pkt.	Wykonawca jest zobowiązany na potwierdzenie spełnienia kryterium do złożenia wraz z ofertą oświadczenia o klasie energetycznej oferowanego produktu wraz z specyfikacją techniczną producenta zaferowanego sprzętu.
--	---	---

DOSTAWA SPRZĘTU KOMPUTEROWEGO I URZĄDZEŃ PERYFERYJNYCH (Z WYKORZYSTANIEM RACHUNKU KOSZTÓW CYKLU ŻYCIA)

Kryterium można sformułować w sposób następujący:

Waga kryterium- Koszt 60%

Liczba punktów = $(K_{\min}/K_{of}) * 100 * waga$, gdzie:

K_{\min} -najniższy koszt spośród wszystkich ofert,

K_{of} - koszt podany w ofercie, który wynika z sumy kosztu nabycia (ceny) i Kosztu eksploatacji podanych przez Wykonawcę.

Szczegółowe wytyczne oraz sposób kalkulacji kosztu eksploatacji:

Na Koszt oferty składają się Koszt nabycia (K_n) oraz Koszt eksploatacji

(K_e) [$K_{of} = K_n + K_e$] skalkulowane w następujący sposób:

Koszt nabycia (K_n): za koszt nabycia Zamawiający przyjmuje całkowitą cenę brutto wymienionego asortymentu

Koszty eksploatacji (K_e) przy założeniu okresu użytkowania wynoszącego 5 lat, przy wielkości (wydajności) drukowania/skanowania 1500 str./miesiąc.

Numer pozycji i przedmiot	Opis/ typ oferowanego urzędnia (drukarki/skanera) z adresem strony internetowej potwierdzającej podany w formularzu ofertowym koszt materiałów eksploatacyjnych	Rodzaj/typ tonera** dedykowanego do drukarki	Ilość przewidywanych do zakupu dedykowanych tonerów*/rok	Koszt brutto zakupu dedykowanych tonerów*/rok	Rodzaj/typ bębna ** dedykowanego do urzędnia	Ilość przewidywanych do zakupu dedykowanych bębnow*/rok	Koszt brutto zakupu dedykowanych bębnow/rok (Kb)
1. Drukarka							
2. Urządzenie wielofunkcyjne							
3. Skaner		Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy			

Koszty eksploatacji (Ke) = (Koszt tonerów + Koszt bębnow) *5

W kosztach eksploatacji nie uwzględnia się kosztów zużycia energii elektrycznej, konserwacji oraz zakupu papieru.

*Jeżeli złożono ofertę, której wybór prowadziłby do powstania u Zamawiającego obowiązku podatkowego zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług, Zamawiający w celu oceny takiej oferty dolicza do przedstawionej w niej ceny podatek od towarów i usług, który miałyby obowiązek rozliczyć zgodnie z tymi przepisami. Wykonawca, składając ofertę, informuje Zamawiającego, czy wybór oferty będzie prowadzić do powstania u Zamawiającego obowiązku podatkowego, wskazując nazwę (rodzaj) towaru lub usługi, których dostawa lub świadczenie będzie prowadzić do jego powstania, oraz wskazując ich wartość bez kwoty podatku.

**Zamawiający wymaga podania w ofercie adresów strony internetowej lub stron internetowych potwierdzających podany w formularzu ofertowym koszt materiałów eksploatacyjnych (wyłącznie oryginalnych lub producenta urzędnia lub innych zalecanych przez producenta urzędnia).

Koszt materiałów eksploatacyjnych (wyłącznie oryginalnych lub zalecanych przez producenta) należy podać na podstawie aktualnych cenników ze stron internetowych w języku polskim producenta urzędnia. W sytuacji, gdy producent nie prowadzi takiej strony lub nie zamieszcza cenników, dopuszczalne jest podanie średniej ceny ze stron co najmniej dwóch dystrybutorów oryginalnych lub innych zalecanych przez producenta urzędnia materiałów eksploatacyjnych. Ewentualne koszty transportu nie są wliczone. Wykonawca zobligowany jest do podawania cen aktualnych na dzień składania ofert. Oferta wykonawcy zostanie odrzucona, jeśli Zamawiający nie będzie w stanie na podstawie przedstawionych przez Wykonawcę informacji zweryfikować przez niego danych.

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

D. Środki czyszczące i usługi sprzątania

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 47- *„Dostawa artykułów chemicznych na potrzeby sekretariatów oraz pomieszczeń socjalnych w UMWM”*;
2. poz. 75- *„Kompleksowe mycie i sprzątanie samochodów służbowych należących do kolumny transportowej UMWM”*;
3. poz. 88- *„Czyszczenie, naprawa i konserwacja elementów systemu identyfikacji wizualnej Województwa Małopolskiego (m.in. balonów, banerów, namiotów, flag, stoisk)”*;
4. poz. 263- *„Przeprowadzenie prac porządkowych w związku z realizacją programu w ramach „Małopolskiej Nocy Naukowców 2022” w Instytucie Ekspertyz Sądowych w Krakowie”*
5. poz. 278- *„Czyszczenie wykładzin dywanowych i tapicerki w lokalizacjach UMWM”*.

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Promocja stosowania ekologicznych środków czystości;
- 2) Unikanie zbędnych produktów;
- 3) Ograniczenie stosowania produktów poprzez dokonywanie przeglądu planów i technik sprzątania;
- 4) Unikanie niektórych substancji lub składników wchodzących w skład środków czyszczących;
- 5) Poprawa w zakresie szkolenia personelu sprzątającego;
- 6) Zmniejszenie liczby wykorzystywanych opakowań;
- 7) Zapewnienie zdolności poddania wykorzystywanych opakowań recyklingowi;
- 8) Wzrost wykorzystania opakowań pochodzących z recyklingu.

Propozycje w zakresie warunku udziału w postępowaniu

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowania na usługi sprzątanania	
Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ	Podmiotowy środek dowodowy
1. W ramach warunku zdolności technicznej lub zawodowej wykonawca jest zobowiązany do wykazania swojej zdolności do wykonania usługi sprzątanania w sposób przyjazny dla środowiska.	1. System zarządzania środowiskowego (na przykład EMAS lub ISO 14001), potwierdzający i uwzględniający zdolności wykonawcy w zakresie zarządzania środowiskowego określone w warunku udziału w postępowaniu lub każdy inny dowód poświadczający równoważne środki w dziedzinie zarządzania środowiskowego.

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Propozycje w zakresie kryteriów oceny ofert

Przykładowe środowiskowe kryterium	Przykładowy opis spełnienia kryterium	Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy/ Sposób weryfikacji kryterium
------------------------------------	---------------------------------------	--

DOSTAWA ŚRODKÓW CHEMICZNYCH I USŁUG SPRZĄTANIA

<i>Posiadanie przez dostarczone artykuły odpowiednich etykiet ekologicznych.</i>	Wykonawca, o ile dotyczy, w Formularzu ofertowym wskaże produkty posiadające określone oznakowanie, wskazując nazwę artykułu opatrzonego danym oznakowaniem i załączy dokumenty (przedmiotowe środki dowodowe).	Punktowane będzie potwierdzone dowodami posiadanie przez wskazane artykuły oznakowania, tj. posiadanie przez te artykuły (nie opakowania artykułów) cech pozwalających na przyznanie temu produktowi oznakowania europejskiego
--	---	--

	<p>Punkty zostaną przyznane wg następujących zasad:</p> <p>1) Wykonawca oferuje artykuły nieposiadające oznakowania - 0 pkt.</p> <p>2) Za każdy oferowany artykuł wskazany w pozycjach: tabeli posiadający oznakowanie, oferta otrzyma pkt,</p> <p>3) za każdy oferowany artykuł wskazany w pozycjach: tabeli posiadający oznakowanie, oferta otrzyma pkt,</p> <p>4) za każdy oferowany artykuł wskazany w pozycjach:tabeli posiadający oznakowanie, oferta otrzyma pkt.</p>	<p>znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego znaku potwierdzającego, że produkt jest przyjazny dla środowiska, zwanego dalej oznakowaniem.</p> <p>Dowody (przedmiotowe środki dowodowe) potwierdzające posiadanie przez wskazane, spośród oferowanych, artykuły odpowiednio: oznakowania europejskiego znaku ekologicznego Ekolabel lub innego znaku z oznaczeniem EKO lub innego znaku potwierdzającego, że artykuł (nie opakowanie) jest przyjazny dla środowiska, takie jak np. dokumentacja techniczna producenta, certyfikaty lub wydruki ze stron internetowych dotyczące danego produktu, itp.</p>
<p><i>Zastosowanie do usług sprzątania ekologicznych środków czyszczących</i></p>	<p>Wykonawca w swojej ofercie może zadeklarować, że stosował będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ekologiczne środki czystości do czyszczenia dywanów, – ekologiczne środki czystości do czyszczenia tapicerki, – ekologiczne środki czystości do czyszczenia szyb, 	<p>Wykonawca zobowiązany jest dołączyć do oferty wykaz zastosowanych środków czyszczących, które używane będą w trakcie realizacji przedmiotu umowy, zgodnie z załącznikiem, a następnie stosować je podczas realizacji zamówienia. Zamawiający w SIWZ wyjaśnia jak należy rozumieć pojęcie ekologicznych środków</p>

	<p>Za każdy z rodzajów może uzyskać maksymalnie pkt.</p>	<p>czyszczących:</p> <p>Wykonawca zobowiązany jest dołączyć do oferty wykaz zastosowanych środków czyszczących, które używane będą w trakcie realizacji przedmiotu umowy, zgodnie z załącznikiem, a następnie stosować je podczas realizacji zamówienia. Zamawiający w SWZ wyjaśnia jak należy rozumieć pojęcie ekologicznych środków czyszczących:</p> <p>Pod pojęciem ekologicznych środków czyszczących zamawiający rozumie środki o wysokiej skuteczności, nietoksyczne i biodegradowalne na bazie np. składników roślinnych, sody, octu, boraksu, itp. Używane środki czystości muszą być dopuszczone do stosowania na terenie RP zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Opakowania muszą posiadać etykiety producenta, znaki lub oznaczenia identyfikujące produkt (znak towarowy lub nazwa producenta). Zamawiający dopuszcza możliwość stosowania tego samego środka czyszczącego do kilku powierzchni, jeżeli producent wskazuje takie</p>
--	--	--

		<p>przeznaczenie. W takim przypadku punkty będą przyznawane odpowiednio.</p> <p>Po upływie pierwszych dwóch miesięcy realizacji zamówienia, a następnie na koniec każdego roku realizacji zamówienia, wykonawca jest zobowiązany do przedłożenia zestawienia zawierającego nazwy i ilości wykorzystanych środków czyszczących. W przypadku jakichkolwiek produktów nieuwzględnionych w ofercie początkowej wykonawca dostarcza wymagany dowód zgodności ze specyfikacjami technicznymi.</p>
--	--	---

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bułańska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

E. Żywność i usługi gastronomiczne

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 3- „Dostawa artykułów spożywczych”;
2. poz. 4- „Zestawy produktów spożywczych na potrzeby ZWM”;
3. poz. 91- „Zapewnienie usług cateringowych: przygotowywanie, dostarczanie i podawanie posiłków”

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Zastosowanie produktów ekologicznych;
- 2) Nabywanie ekologicznej żywności;

- 3) Nabywanie żywności wyprodukowanej w ramach „systemów produkcji zintegrowanej;
- 4) Nabywanie wyprodukowanych lub złowionych w sposób zrównoważony produktów akwakultury i morskich;
- 5) Nabywanie produktów zwierzęcych spełniających wysokie standardy w zakresie dobrostanu;
- 6) Nabywanie produktów sezonowych;
- 7) Nabywanie produktów luzem lub w opakowaniach zawierających duże ilości surowców pochodzących z recyklingu;
- 8) Wykorzystywanie sztućców, naczyń, wyrobów szklanych i obrusów wielokrotnego użytku;
- 9) Wykorzystywanie przyjaznych dla środowiska wyrobów papierowych;
- 10) Selektywna zbiórka odpadów i szkolenie pracowników;
- 11) Ograniczenie stosowania niebezpiecznych chemikaliów oraz korzystanie z przyjaznych dla środowiska środków czyszczących oraz do mycia naczyń;
- 12) Nabywanie wodooszczędnych i energooszczędnych urządzeń kuchennych;
- 13) Poprawa stanu szlaków transportowych oraz efektywności energetycznej, a także ograniczenie emisji z pojazdów wykorzystywanych w ramach świadczenia usług cateringowych.

Środkiem dowodowym potwierdzającym zgodność oferowanego produktu z wymaganiami zamawiającego określonymi w tym zakresie mogą być m.in. dostępne certyfikaty (oznakowania) przyznawane drzewnym produktom żywnościowym, tj. unijne logo produkcji ekologicznej dla artykułów spożywczych, bądź np. znak BIO. Krótki opis najważniejszych etykiet ekologicznych znajduje się w poniższej tabeli.

<p>Unijne logo produkcji ekologicznej – dobrowolne oznakowanie przyznawane produktom spełniającym wymogi określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007¹⁵¹.</p>	
<p>Znak ekologiczny EKO - znak zastrzeżony na rzecz Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. stanowiący oznakowanie środowiskowe typu I według normy ISO 14024 i, przyznawany wyrobom w drodze dobrowolnej certyfikacji.</p>	

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia oraz odpowiadającym im projektowanych postanowień umowy.

<p>Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na dostawę żywności i usługi cateringowe</p>	
<p><i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i></p>	<p><i>Przedmiotowy środek dowodowy</i></p>
<p>1. Zamawiający wymaga, aby [X] % [określonej grupy produktów, takich jak nabiał, mięso, warzywa, albo konkretnych produktów, na przykład ziemniaków, pomidorów, wołowiny, jaj] musi być wyprodukowane metodami ekologicznymi zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie</p>	<p>Na potwierdzenie spełniania tego wymogu, zamawiający wymaga przedłożenia wraz z ofertą przez wykonawcę dowodów, że produkty przedstawiane jako ekologiczne posiadają certyfikat ekologiczny i są oznakowane logiem certyfikatu BIO (znaczek listka z gwiazdkami), a tym samym są zgodne z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o rolnictwie ekologicznym oraz ROZPORZĄDZENIEM RADY (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca</p>

¹⁵¹ Dz. Urz. UE L 150 z 14.6.2018, str. 1, z późn. zm.

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na dostawę żywności i usługi cateringowe

<p>Rady (WE) nr 834/2007</p>	<p>2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91.</p> <p>Wykonawca może również przedstawić inny równoważny dowód, że produkty te są opatrzone wspólnotowym lub krajowym oznakowaniem ekologicznym np. znakiem ekologicznym EKO.</p>
<p>2. W przypadku grup produktów dostarczanych w opakowaniach Zamawiający wymaga:</p> <p>a) aby produkty dostarczane były w opakowaniach drugorzędnych lub transportowych o zawartości powyżej 45 % surowców pochodzących z recyklingu.</p> <p>b) aby produkty dostarczane były w materiałach opakowaniowych opartych na surowcach odnawialnych.</p> <p>c) aby produkty nie były dostarczane w pojedynczych porcjach (opakowaniach jednostkowych);</p>	<p><i>Brak</i></p> <p>ALE</p> <p>Zamawiający może w umowie zastrzec kary umowne za dostarczenie produktów w opakowaniach w sposób niezgodny z wymogami określonymi w OPZ np. w wysokości ...% za każdy udokumentowany przypadek</p>
<p>2. Zamawiający wymaga, w celu ograniczenia wytwarzania odpadów podawania żywności i napojów, wykorzystując sztucce, wyroby szklane, naczynia i obrusy wielorazowego użytku, albo sztucce, naczynia lub inny sprzęt cateringowy oparty na surowcach odnawialnych. Zamawiający informuje, że odpady wytworzone w czasie świadczenia usługi będą zbierane oddzielnie zgodnie z zasadami systemu zbiórki administracji publicznej, co obejmuje frakcje [w tym miejscu należy określić szczegółowo frakcje odpadów,</p>	<p><i>Brak</i></p> <p>ALE</p> <p>W umowie Zamawiający może zastrzec następującą karę umowną:</p> <p>„1. Wykonawca zobowiązuje się do realizacji zamówienia z uwzględnieniem aspektów ekologicznych określonych przez zamawiającego w pkt ... OPZ.</p> <p>2. W przypadku niewypełnienia wymagań, o</p>

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na dostawę żywności i usługi cateringowe

<p><i>jakie mają być zbierane oddzielnie, w których mowa w pkt 1 wykonawca zapłaci karę zależności od miejscowych przepisów umowną w wysokości % wartości umowy za administracyjnych].</i></p>	<p><i>których mowa w pkt 1 wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy przypadek stwierdzonego naruszenia tych wymagań”.</i></p>
<p>3. Wyroby papiernicze, na przykład ręczniki kuchenne lub papierowe serwetki, które będą wykorzystywane w ramach świadczenia usługi, muszą być wykonane z włókien pierwotnych pochodzących z recyklingu lub wyprodukowanych w sposób zrównoważony.</p>	<p><i>Brak</i></p> <p><i>ALE</i></p> <p><i>W umowie Zamawiający może zastrzec następującą karę umowną:</i></p> <p><i>„1. Wykonawca zobowiązuje się do realizacji zamówienia z uwzględnieniem aspektów ekologicznych określonych przez zamawiającego w pkt ... OPZ.</i></p> <p><i>2. W przypadku niewypełnienia wymagań, o których mowa w pkt 1 wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy przypadek stwierdzonego naruszenia tych wymagań”.</i></p>

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Propozycje w zakresie kryteriów oceny ofert

Przykładowe środowiskowe kryterium	Przykładowy opis spełnienia kryterium	Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy/ Sposób weryfikacji kryterium
------------------------------------	---------------------------------------	--

DOSTAWA ŻYWNOCI

<p><i>Zaoferowanie produktów ekologicznych</i></p>	<p><i>W ramach tego kryterium, Zamawiający do oceny będzie brał wskazane w formularzu ofertowym oferowane produkty</i></p>	<p><i>Na potwierdzenie spełniania tego wymogu, zamawiający wymaga przedłożenia wraz z ofertą przez wykonawcę dowodów, że produkty</i></p>
--	--	---

	<p>ekologiczne. Przyjmuje się, że najwyższą ilość punktów otrzyma największa ilość zaproponowanych produktów ekologicznych. Pozostałe oferty zostaną przeliczone proporcjonalnie do największej ilości pozycji zaproponowanych produktów ekologicznych, punktowane będą w oparciu o następujący wzór:</p> $B(x) = \frac{I(x)}{I} \times \dots \text{pkt}$ <p>gdzie:</p> <p>B(x) - ilość punktów przyznana ofercie „x” za kryterium „żywność ekologiczna” liczona jako ilość zaproponowanych produktów ekologicznych dla zadania.</p> <p>I - ilość zaproponowanych produktów ekologicznych dla zadania przez wykonawcę</p> <p>I(x) - największa ilość zaoferowanych produktów ekologicznych wynikająca ze złożonych ofert.</p>	<p>przedstawiane jako ekologiczne posiadają certyfikat ekologiczny i są oznakowane logiem certyfikatu BIO (znaczek listka z gwiazdkami), a tym samym są zgodne z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o rolnictwie ekologicznym oraz ROZPORZĄDZENIEM RADY (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91.</p> <p>Wykonawca może również przedstawić inny równoważny dowód, że produkty te są opatrzone wspólnotowym lub krajowym oznakowaniem ekologicznym np. znakiem ekologicznym EKO.</p> <p>PRZYKŁAD KARY UMOWNEJ:</p> <p><i>„Zamawiający naliczy wykonawcy karę umowną za niewywiązanie się z deklaracji dostarczenia artykułów ekologicznych określonych w umowie w wysokości ...% wartości brutto umowy”</i></p>
--	---	--

<p><i>Dostawa/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej.</i></p>	<p>Punktacja w ramach niniejszego kryterium będzie przyznawana zgodnie z poniższymi zasadami:</p> <p>1. Dostawa/stosowanie w ramach świadczenia usługi wyłącznie wyrobów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej – ... pkt</p> <p>2. Dostawa/stosowanie w ramach świadczenia usługi wyrobów wyprodukowanych innymi metodami – 0 pkt</p> <p>Produkty wyprodukowane zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej należy rozumieć jako produkty wyprodukowane zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007, co obejmuje m.in. przestrzeganie przy ich produkcji następujących zasad:</p> <p>a) zakaz stosowania GMO i produktów wytworzonych z GMO lub przy ich użyciu;</p> <p>b) zakaz poddawania żywności lub pasz ekologicznych lub surowców stosowanych w</p>	<p>Wykonawca, który zadeklaruje w formularzu ofertowym dostawę/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej na etapie realizacji zamówienia będzie zobowiązany do przedłożenia dowodów potwierdzających, że dostarczone produkty/produkty wykorzystywane na potrzeby świadczonej usługi spełniają wskazane powyżej wymagania. Dowód spełniania ww. wymagań może stanowić oznakowanie dostarczonych produktów/produktów wykorzystywanych do świadczenia usługi logo rolnictwa ekologicznego zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. Dopuszczalne przy tym są również inne oznakowania, o ile potwierdzają spełnianie warunków produkcji ekologicznej. W odniesieniu do produktów sprzedawanych bez opakowań, za środek dowodowy uznany zostanie certyfikat wydany przez jednostkę oceniającą zgodność procesu produkcji z</p>
--	---	---

	<p>żywności lub paszach ekologicznych działaniu promieniowania jonizującego;</p> <p>c) zakaz stosowania mineralnych nawozów azotowych;</p> <p>d) ograniczenie stosowania dodatków do żywności, składników nieekologicznych pełniących głównie funkcje technologiczne i sensoryczne.</p> <p>(tj. odpowiedzialnych za tworzenie wyglądu, smaku, zapachu i tekstury żywności), jak również mikroelementów oraz substancji pomocniczych w przetwórstwie, tak by były stosowane w minimalnym zakresie i tylko na wypadek istotnej potrzeby technologicznej lub do szczególnych celów żywieniowych.</p>	<p>wymaganiami Rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007.</p> <p>PROPOZYCJA POSTANOWIENIA FORMULARZA OFERTOWEGO:</p> <p>Oświadczam (oświadczamy), że wszystkie produkty, które zostaną dostarczone w ramach niniejszego zamówienia/zastosowane w ramach świadczenia usługi są (nie są) * produkowane zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, uchylającym rozporządzenie(EWG) nr 2092/91.</p>
<p><i>Dostawa/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej.</i></p>	<p>Punktacja w ramach niniejszego kryterium będzie przyznawana zgodnie z poniższymi zasadami:</p> <p style="text-align: center;">LPE</p> <p>PE = ----- x waga</p>	<p>Wykonawca, który zadeklaruje w formularzu ofertowym dostawę/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej na etapie realizacji zamówienia będzie</p>

	<p>kryterium LP</p> <p>gdzie:</p> <p>LP – ogólna liczba pozycji produktowych w zamówieniu</p> <p>LPE – liczba pozycji produktowych w zamówieniu spełniających wymogi produkcji ekologicznej określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007</p> <p>Produkty wyprodukowane zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej należy rozumieć jako produkty wyprodukowane zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007, co obejmuje m.in. przestrzeganie przy ich produkcji następujących zasad:</p> <p>a) zakaz stosowania GMO i produktów wytworzonych z GMO lub przy ich użyciu;</p> <p>b) zakaz poddawania żywności lub pasz ekologicznych lub surowców stosowanych w żywności lub paszach</p>	<p>zobowiązany do przedłożenia dowodów potwierdzających, że dostarczone produkty/produkty wykorzystywane na potrzeby świadczonej usługi spełniają wskazane powyżej wymagania.</p> <p>Dowód spełnienia ww. wymagań może stanowić oznakowanie dostarczonych produktów/produktów wykorzystywanych do świadczenia usługi logo rolnictwa ekologicznego zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. Dopuszczalne przy tym są również inne oznakowania, o ile potwierdzają spełnienie warunków produkcji ekologicznej. W odniesieniu do produktów sprzedawanych bez opakowań, za środek dowodowy uznany zostanie certyfikat wydany przez jednostkę oceniającą zgodność procesu produkcji z wymaganiami Rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007.</p> <p>PROPOZYCJA POSTANOWIENIA FORMULARZA OFERTOWEGO</p>
--	--	--

	<p>ekologicznych działaniu promieniowania jonizującego;</p> <p>c) zakaz stosowania mineralnych nawozów azotowych;</p> <p>d) ograniczenie stosowania dodatków do żywności, składników nieekologicznych pełniących głównie funkcje technologiczne i sensoryczne.</p> <p>(tj. odpowiedzialnych za tworzenie wyglądu, smaku, zapachu i tekstury żywności), jak również mikroelementów oraz substancji pomocniczych w przetwórstwie, tak by były stosowane w minimalnym zakresie i tylko na wypadek istotnej potrzeby technologicznej lub do szczególnych celów żywieniowych.</p>	<p>Oświadczam (oświadczamy)*, że niżej wymienione produkty objęte przedmiotem zamówienia/stosowane w ramach świadczenia usługi są produkowane zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91.</p> <table border="1" data-bbox="1008 996 1358 1303"> <thead> <tr> <th><i>Pozycja produktowa</i></th> <th><i>Spełnia wymogi produkcji ekologicznej</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td><i>TAK/NIE</i></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	<i>Pozycja produktowa</i>	<i>Spełnia wymogi produkcji ekologicznej</i>		<i>TAK/NIE</i>		
<i>Pozycja produktowa</i>	<i>Spełnia wymogi produkcji ekologicznej</i>							
	<i>TAK/NIE</i>							

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Rekomendacje w zakresie projektowanych postanowień umownych

Poniżej przedstawiono propozycję postanowień umowy, które w przypadku postawienia określonych wymogów dotyczących dostawy/wykorzystania na potrzeby świadczonej usługi

produktów wyprodukowanych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej, zamawiający może uwzględnić we wzorze umowy.

a) PROPOZYCJA NR 1:

„1. Wykonawca zobowiązuje się dostarczyć/stosować na potrzeby świadczonej usługi wyłącznie produkty wytworzone zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91.

2. W zakresie produktów wytworzonych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007, wykonawca jest zobowiązany dostarczyć zamawiającemu dowód w postaci etykiety rolnictwa ekologicznego umieszczonej na produktach zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. Etykieta prawidłowo oznakowanego produktu ekologicznego powinna zawierać unijne logo produkcji ekologicznej, numer jednostki certyfikującej, miejsce produkcji nieprzetworzonych produktów rolniczych.

3. Dopuszczalne jest przedłożenie przez wykonawcę innych oznakowań, o ile potwierdzają spełnianie warunków produkcji ekologicznej.

4. W odniesieniu do produktów sprzedawanych bez opakowań, za środek dowodowy uznany zostanie certyfikat wydany przez jednostkę oceniającą zgodność (tj. akredytowaną jednostkę certyfikującą) procesu produkcji z wymaganiami Rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007.

5. Zamawiający zastrzega sobie prawo do weryfikacji ważności certyfikatu na oficjalnych stronach internetowych jednostek oceniających zgodność, które dokonały certyfikacji produktów objętych zamówieniem.

6. Niedostarczenie zamawiającemu dowodów, o których mowa w pkt 2-4 albo stwierdzenie przez zamawiającego nieważności certyfikatu, w oparciu o informacje zawarte na oficjalnych stronach internetowych jednostek oceniających zgodność uznane zostanie za niewypełnienie przez wykonawcę zobowiązania określonego w pkt 1.

7. Dostarczenie/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów wytworzonych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr

834/2007 zostanie potwierdzone w protokole odbioru dostawy/usługi, którego wzór stanowi załącznik nr ... do umowy.

8. W przypadku niewypełnienia przez wykonawcę zobowiązania określonego w pkt 1, wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy stwierdzony przypadek niewykonania ww. zobowiązania”.

b) PROPOZYCJA NR 2:

„1. Wykonawca zobowiązuje się dostarczyć/zastosować na potrzeby świadczonej usługi następujące produkty: , które są wytworzone zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, uchylającym rozporządzenie(EWG) nr 2092/91.

2. W zakresie produktów wytworzonych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007, wykonawca jest zobowiązany dostarczyć zamawiającemu dowód w postaci logo rolnictwa ekologicznego umieszczonego na produktach zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. Dopuszczalne jest przedłożenie przez wykonawcę innych oznakowań, o ile potwierdzają spełnianie warunków produkcji ekologicznej.

3. Etykieta prawidłowo oznakowanego produktu ekologicznego powinna zawierać unijne logo produkcji ekologicznej, numer jednostki certyfikującej, miejsce produkcji nieprzetworzonych produktów rolniczych.

4. W odniesieniu do produktów sprzedawanych bez opakowań, za środek dowodowy uznany zostanie certyfikat wydany przez jednostkę oceniającą zgodność (tj. akredytowaną jednostkę certyfikującą) procesu produkcji z wymaganiami Rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007.

5. Zamawiający zastrzega sobie prawo do weryfikacji ważności certyfikatu na oficjalnych stronach internetowych jednostek oceniających zgodność, która dokonała certyfikacji produktów objętych zamówieniem.

6. Niedostarczenie zamawiającemu dowodów, o których mowa w pkt 2-4 albo stwierdzenie przez zamawiającego nieważności certyfikatu, w oparciu o informacje zawarte na oficjalnych

stronach internetowych jednostek oceniających zgodność uznane zostanie za niewypełnienie przez wykonawcę zobowiązania określonego w pkt 1.

7. Dostarczenie/wykorzystanie na potrzeby świadczonej usługi produktów wytworzonych zgodnie z wymaganiami produkcji ekologicznej określonymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007 zostanie potwierdzone w protokole odbioru dostawy/usługi, którego wzór stanowi załącznik nr ... do umowy.

8. W przypadku niewypełnienia przez wykonawcę zobowiązania określonego w pkt 1, wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy stwierdzony przypadek niewykonania ww. zobowiązania”.

F. Wyroby włókiennicze i usługi tekstylne

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 10- „Zakup portmonetek i portfeli na potrzeby ZWM”;
2. poz. 33- „Zakup środków ochrony indywidualnej i odzieży, i obuwia roboczego dla pracowników UMWM”;
3. poz. 282 - „Szycie firan i zasłon do gabinetów UMWM”; „Wymiana zniszczonej tapicerki na fotelach/krzesłach biurowych”.

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Zakup używanych wyrobów włókienniczych, które można ponownie wykorzystać zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem, albo zakup wyrobów włókienniczych zawierających włókna pochodzące z recyklingu;
- 2) Zakup wyrobów włókienniczych, do produkcji których użyto mniejszych ilości substancji szkodliwych dla środowiska;
- 3) Zakup wyrobów włókienniczych zawierających mniejszą ilość pozostałości substancji szkodliwych dla zdrowia ludzkiego.

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia.

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na zakup odzieży	
<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przedmiotowy środek dowodowy</i>
<p>1. Zamawiający wymaga, aby bawełna lub inne włókna naturalne, z których uszyta zostanie odzież, pochodziły z produkcji ekologicznej.</p> <p>Wykonawcy są zobowiązani do wykazania zawartości wagowej bawełny lub innych włókien naturalnych, pochodzących z produkcji ekologicznej, które wykorzystano w produkcie finalnym. Aby można je było uznać za pochodzące z produkcji ekologicznej, plony w miejscu pochodzenia włókien muszą być wyprodukowane zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM RADY (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91.</p>	<p>1. Wykonawca jest zobowiązany do przedstawienia wraz z ofertą dowodu pochodzenia wykorzystanych włókien oraz ekologicznego charakteru swojej produkcji, na przykład wspólnotowego logo produkcji ekologicznej lub zatwierdzonych krajowych logo produkcji ekologicznej.</p>
<p>1. Zamawiający wymaga, aby odzież została wyprodukowana z włókien pochodzących z recyklingu.</p> <p>Wykonawcy są zobowiązani do wykazania zawartości wagowej w produkcie włókien</p>	<p>2. Wykonawca jest zobowiązany do przedstawienia wraz z ofertą dowodu pochodzenia wykorzystanych włókien pochodzących z recyklingu.</p>

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na zakup odzieży

pochodzących z recyklingu, tzn. włókien pochodzących jedynie ze ścinków od producentów wyrobów włókienniczych oraz odzieży lub z odpadów pokonsumpcyjnych (włókienniczych lub innych).

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

G. Produkty i usługi ogrodnicze

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 1- „Zakup kwiatów”;
2. poz. 5- „Zakup różnego sprzętu ogrodniczego w związku z realizacją zadań objętych Patronatem Marszałka WM (kosiarki, wiertarki itp.)”.

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Stosowanie kompostu pochodzącego z segregowanych odpadów jako polepszacza gleby i nawozu, z uwzględnieniem ścisłych kontroli jakości;
- 2) Unikanie stosowania torfu jako polepszacza gleby;
- 3) Ograniczenie zagrożeń związanych ze środkami ochrony roślin i stosowanie alternatywnych technik zwalczania szkodników;
- 4) Używanie (w miarę możliwości) wody niezdatnej do picia, instalowanie wydajnych systemów nawadniających i stosowanie różnych środków w celu ograniczenia zapotrzebowania na wodę, takich jak mulczowanie, rozmieszczenie roślin w zależności od ich zapotrzebowania na wodę lub dobór przystosowanych/rodzimy roślin ozdobnych;
- 5) Nabywanie, w miarę możliwości, rodzimych roślin ozdobnych wyprodukowanych w sposób ekologiczny;
- 6) Zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów oraz przetwarzania odpadów organicznych do celów kompostowania i mulczowania;

- 7) Nabywanie produktów dostarczanych w opakowaniach pochodzących z recyklingu, nadających się do kompostowania, wielokrotnego użytku, nadających się do recyklingu lub ulegających biodegradacji;
- 8) Używanie maszyn o niskiej emisji hałasu, zanieczyszczeń oraz niewielkim zużyciu paliw oraz bardziej przyjaznych dla środowiska paliw;
- 9) Używanie do maszyn ogrodniczych smarów szybko ulegających biodegradacji i nieposiadających potencjału bioakumulacyjnego lub olejów zregenerowanych;
- 10) Odpowiednie szkolenie personelu;

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na zakup roślin oraz sprzętu ogrodniczego	
<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przedmiotowy środek dowodowy/Sposób weryfikacji spełnienia kryterium</i>
ZAKUP ROŚLIN	
1. Zamawiający wymaga, aby [X] % roślin ozdobnych stanowiły gatunki roślin odpowiednie do miejscowych warunków uprawy (np. kwaśność gleby, średnia wielkość opadów, zakres temperatur na przestrzeni roku itp.). W załączniku [X] do SWZ znajduje się wykaz gatunków uznanych przez zamawiającego za spełniające ww. warunki.	Wykonawcy są zobowiązani wraz z ofertą do przedstawienia wykazu wszystkich gatunków, które oferują dostarczyć, wraz z cenami oraz łączną liczbą jednostek, jakie zostaną dostarczone. W wykazie ofert musi wyraźnie oznaczyć gatunki, które zostały ujęte w załączniku [X] oraz te, które zostały wyprodukowane metodami ekologicznymi, wraz z dowodem pochodzenia ekologicznego.
2. Zamawiający wymaga, aby [X] % roślin ozdobnych musi być wyprodukowane metodami ekologicznymi zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM RADY (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w	2. Wykonawcy są zobowiązani wraz z ofertą do przedstawienia wykazu wszystkich gatunków, które oferują dostarczyć, wraz z cenami oraz łączną liczbą jednostek, jakie zostaną dostarczone. W wykazie ofert

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na zakup roślin oraz sprzętu ogrodniczego

sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91. muszą wyraźnie oznaczyć gatunki, które zostały ujęte w załączniku [X] oraz te, które zostały wyprodukowane metodami ekologicznymi, wraz z dowodem pochodzenia ekologicznego.

WYMAGANIA DOT. POJEMNIKÓW NA ROŚLINY

1. Zamawiający wymaga, aby rośliny były dostarczane w pojemnikach wielokrotnego użytku lub ulegających biodegradacji. W przypadku, gdy pojemniki na rośliny są wielokrotnego użytku, wykonawca musi odebrać je po posadzeniu roślin/drzew. W przypadku, gdy pojemniki ulegają biodegradacji:

a) muszą być wykonane z substancji ulegających w 100 % biodegradacji (nadających się do kompostowania), takich jak słoma, korek, mączka drzewna, skrobia kukurydziana.

b) nie mogą zawierać syntetycznych tworzyw sztucznych, plastyfikatorów ani substancji biobójczych, takich jak znajdujące się na przykład w produktach biobójczych lub środkach konserwujących.

1. W przypadku, gdy pojemniki są wielokrotnego użytku, wykonawcy są zobowiązani do przedstawienia podpisanego oświadczenia, w którym potwierdzają, że odbiorą pojemniki na rośliny selektywnie zebrane przez personel ogrodniczy. W przypadku, gdy pojemniki ulegają biodegradacji, wykonawcy są zobowiązani do przedłożenia wykazu składników wchodzących w skład produktu oraz ich odpowiednich udziałów procentowych, wraz z oświadczeniem, że wymogi specyfikacji zostały spełnione. Pojemniki na rośliny opatrzone wspólnotowym oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniającym wyszczególnione wyżej wymogi, zostaną uznane za spełniające wymogi, podobnie jak produkty sklasyfikowane jako ulegające biodegradacji i nadające się do kompostowania zgodnie z normą EN 13432:2000 lub równoważną.

WYMAGANIA DOT. OPAKOWAŃ

3. Zamawiający wymaga, aby rośliny niewielkich rozmiarów musiały być 3. Przed podpisaniem umowy, wykonawca są zobowiązani do przedłożenia podpisanego

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na zakup roślin oraz sprzętu ogrodniczego

dostarczane w zwrotnych skrzyniach kratowych lub skrzynkach.	oświadczenia, że spełnią wymóg dotyczący dostarczania roślin w zwrotnych skrzyniach kratowych lub skrzynkach.
--	---

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

H. Energia elektryczna

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 2- „Dostawa energii elektrycznej dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz wojewódzkich osób prawnych w 2023 r.”

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Zwiększenie udziału procentowego energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii (OZE- energia wiatru, słoneczna, geotermiczna, falowa, pływów, wodna, biomasy, gazu z odpadów, gazu z zakładów oczyszczania ścieków i biogazów);
- 2) Zwiększenie udziału procentowego energii elektrycznej wytwarzanej w procesie wysokosprawnej kogeneracji;
- 3) Rozważenie możliwości wdrożenia programu „URZĄD SAMOWYSTARCZALNY ENERGETYCZNIE”.

Przy dokonywaniu zakupu energii elektrycznej instytucja zamawiająca może również rozważyć udzielenie zamówienia na usługi w zakresie poprawy charakterystyki energetycznej, a także zwrócić się o specjalistyczną poradę w sprawie poprawy efektywności energetycznej. Można bez trudu opracować wiele środków poprawiających efektywność energetyczną, z krótkimi okresami spłaty. Przetarg na usługi w zakresie poprawy charakterystyki energetycznej może być ogłaszany łącznie lub równolegle z przetargiem na

dostawę energii elektrycznej.

Propozycje w zakresie opisu przedmiotu zamówienia

Przykładowe propozycje wdrożenia rozwiązań ekologicznych dla postępowań na zakup energii elektrycznej	
<i>Przykład wymogu do wskazania przez Zamawiającego w OPZ</i>	<i>Przedmiotowy środek dowodowy/Sposób weryfikacji spełnienia kryterium</i>
1. Zamawiający wymaga, aby 50 % dostarczonej energii elektrycznej pochodziło z odnawialnych źródeł energii (OZE) lub z wysokosprawnej kogeneracji, zgodnie z definicjami zawartymi, odpowiednio, w dyrektywie 2001/77/WE i w dyrektywie 2004/8/WE.	Wszystkie kraje UE są prawnie zobowiązane, na mocy dyrektyw 2001/77/WE i 2004/8/WE, do ustanowienia systemów gwarancji pochodzenia w odniesieniu do energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii oraz w odniesieniu do zastosowania wysokosprawnej kogeneracji do wytwarzania energii. Systemy te stanowią dobrą podstawę prawną dla weryfikacji. Opcja alternatywna przewiduje przedłożenie przez dostawcę niezależnego dowodu na poparcie faktu, że odpowiednia ilość energii elektrycznej została wytworzona z tak zwanych źródeł odnawialnych lub wyprodukowana w procesie wysokosprawnej kogeneracji (np. zbywalny certyfikat wydany przez niezależny organ wydający, taki jak RECs), który został zatwierdzony przez rząd.

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

Rekomendacje w zakresie projektowanych postanowień umownych

Poniżej przedstawiono propozycję postanowień umowy, które w przypadku postawienia określonych wymogów dotyczących dostarczonej energii elektrycznej, zamawiający może uwzględnić we wzorze umowy.

„1. Na koniec każdego roku realizacji zamówienia wykonawca jest zobowiązany do ujawnienia zamawiającemu pochodzenia dostarczonej energii elektrycznej w celu wykazania, że co najmniej 50 % pochodziło z odnawialnych źródeł energii lub z wysokosprawnej kogeneracji. Należy przedłożyć gwarancje pochodzenia lub równoważny dowód.

2. Wspomniany wymóg nie dotyczy certyfikowanych dostawców 100 % ekologicznej energii elektrycznej (tj. opatrzonej oznakowaniem ekologicznym typu 1, w ramach którego stosowana jest definicja OZE co najmniej równie rygorystyczna jak ta zawarta w dyrektywie 2001/77/WE i 2004/8/WE).

3. W przypadku niewypełnienia przez wykonawcę zobowiązania określonego w ust. 1, wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy stwierdzony przypadek niewykonania ww. zobowiązania”.

I. Usługi transportowe, zakup samochodów, zakup opon

Rozwiązania opisane w niniejszym podrozdziale powstały w szczególności dla następujących pozycji opisanych w katalogu planowanych zamówień publicznych:

1. poz. 31- *„Zakup samochodów wraz z ubezpieczeniem”;*
2. poz. 32- *„Zakup opon letnich/zimowych do samochodów służbowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego”;*
3. poz. 93- *„Zapewnienie transportu osób autokarem/busem”;*
4. poz. 94- *„Usługa transportowa polegająca na przewozie mienia”.*

W przypadku udzielania przedmiotowych zamówień rozwiązania proekologiczne można stosować na następujących płaszczyznach:

- 1) Nabywanie pojazdów o niskiej emisji zanieczyszczeń;
- 2) Nabywanie pojazdów będących w stanie wykorzystywać energię ze źródeł odnawialnych (biopaliwa, energia elektryczna ze źródeł odnawialnych, wodór ze źródeł odnawialnych);
- 3) Zmniejszenie zużycia paliwa dzięki ekologicznemu sposobowi prowadzenia pojazdów, systemom monitorowania ciśnienia w oponach i sygnalizatorom zmiany biegów;

- 4) Zmniejszenie zużycia paliwa dzięki wykorzystaniu smarów o niskiej lepkości oraz opon o niskich oporach toczenia;
- 5) Nabywanie pojazdów wyposażonych w systemy klimatyzacyjne zawierające elementy chłodzące o niskim współczynniku ocieplenia globalnego (GWP);
- 6) Nabywanie przyjaznych dla środowiska opon i regenerowanych olejów smarowych;
- 7) Zapewnienie odpowiedniego odbioru zużytych olejów smarowych i opon oraz zarządzanie nimi;
- 8) Zakup lub leasing pojazdów o niskiej emisji zanieczyszczeń.

1. Propozycje w zakresie kryteriów oceny ofert

Przykładowe środowiskowe kryterium	Przykładowy opis spełnienia kryterium	Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy/ weryfikacji kryterium	Sposób spełnienia
------------------------------------	---------------------------------------	---	-------------------

ZAKUP SAMOCHODÓW

<p><i>Wielkość zużywanej energii (ZE)</i></p>	<p>Wykonawca wskazuje w ofercie wielkość zużywanej energii w cyklu mieszanym zmierzona według procedury ustalonej dla celów homologacji. W przypadku braku oferty w niniejszym kryterium Zamawiający przyzna 0 pkt. Ocena w niniejszym kryterium dokonana zostanie według następującego wzoru:</p> <p style="text-align: center;"> <small>Najniższa wartość zużycia energii wśród złożonych ofert ZE = ----- x waga kryterium Wartość zużycia energii w badanej ofercie</small> </p>	<p>Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy: Karta techniczna pojazdu zawierającej informacje na temat tego kryterium.</p> <p>Przykładowe postanowienia formularza ofertowego dla przedmiotowego kryterium:</p> <p>KRYTERIUM WIELKOŚĆ ZUŻYWANEJ ENERGII</p> <p>Oświadczam, że wielkość zużycia energii w cyklu mieszanym oferowanego samochodu zmierzona</p>
---	--	---

	<p>Maksymalnie w kryterium oferta może uzyskaćpkt, gdzie 1 pkt=1%</p>	<p>według procedury ustalonej dla celów homologacji wynosiMJ/km.</p>
<p><i>Wielkość emisji dwutlenku węgla (ECo)</i></p>	<p>Wykonawca wskazuje w ofercie wielkość emisji dwutlenku węgla w cyklu mieszanym oferowanego samochodu zmierzona według procedury ustalonej dla celów homologacji.</p> <p>W przypadku braku oferty w niniejszym kryterium Zamawiający przyzna 0 pkt. Ocena w niniejszym kryterium dokonana zostanie według następującego wzoru:</p> $ECo = \frac{\text{Najniższa wartość emisji dwutlenku węgla w kryterium}}{\text{Wartość emisji dwutlenku węgla w badanej ofercie}} \times \text{waga}$ <p>Maksymalnie w kryterium oferta może uzyskaćpkt, gdzie 1 pkt=1%.</p>	<p>Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy: Karta techniczna pojazdu zawierającej informacje na temat tego kryterium.</p> <p>Przykładowe postanowienia formularza ofertowego dla przedmiotowego kryterium:</p> <p>KRYTERIUM WIELKOŚĆ EMISJI DWUTLENKU WĘGLA</p> <p>Oświadczam, że wielkość emisji dwutlenku węgla w cyklu mieszanym oferowanego samochodu zmierzona według procedury ustalonej dla celów homologacji wynosig/km.</p>
<p><i>Wielkość łączna emisji zanieczyszczeń” (WE)</i></p>	<p>Wykonawca wskazuje w ofercie wielkość emisji zanieczyszczeń: tlenków azotu (NOx), węglowodorów (NMHC) i cząstek stałych</p>	<p>Przykładowy przedmiotowy środek dowodowy: Karta techniczna pojazdu zawierającej informacje na temat tego kryterium.</p>

	<p>oferowanego samochodu zmierzona według procedury ustalonej dla celów homologacji. W przypadku braku oferty w niniejszym kryterium Zamawiający przyzna 0 pkt. Ocena w niniejszym kryterium dokonana zostanie według następującego wzoru:</p> $WE = \frac{\text{Najniższa łączna wartość emisji zanieczyszczeń}}{\text{Wartość łączna emisji zanieczyszczeń w badanej ofercie}} \times \text{waga kryterium}$ <p>Maksymalnie w kryterium oferta może uzyskać 2 pkt, gdzie 1 pkt=1%</p>	<p>Przykładowe postanowienia formularza ofertowego dla przedmiotowego kryterium:</p> <p>KRYTERIUM WIELKOŚĆ EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ</p> <p>Oświadczamy, że łączna wielkość emisji tlenków azotu, cząstek stałych i węglowodorów niemetanowych oferowanego samochodu zmierzona według procedury ustalonej dla celów homologacji wynosi..... g/km.</p>
--	---	--

ZAKUP OPON

<p><i>Efektywność paliwowa opon.</i></p>	<p>Zamawiający przyzna za każdą oferowaną oponę punkty w zależności od jej klasy efektywności paliwowej, określonej zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1222/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem</p>	<p>Przykładowe postanowienie umowne:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wykonawca zobowiązuje się do dostarczenia opon posiadających klasę efektywności paliwowej zgodną z klasą zadeklarowaną w formularzu ofertowym stanowiącym załącznik nr do umowy. Dostarczone opony powinny mieć na bieżniku
--	--	---

	<p>efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów (Dz. Urz. UE L 342 z 22.12.2009 r., str. 46, z późn. zm.):</p> <p>a) klasa A – 15 punktów b) klasa B – 10 punktów c) klasa C – 8 punktów d) klasa D – 5 punktów e) klasa E – 0 punktów</p> <p>Punktacja w ramach kryterium efektywności paliwowej zostanie ustalona według poniższego wzoru:</p> $E = \frac{SP}{LO} \times \text{waga kryterium}$ <p>gdzie:</p> <p>SP – suma punktów przyznanych wszystkim oponom (w każdej pozycji asortymentowej liczba punktów przyznanych danej oponie zostanie pomnożona przez przewidywaną do</p>	<p>naklejkę zawierającą etykietę wskazującą m.in. klasę efektywności paliwowej zgodnie ze wzorem etykiety dla opon określonym w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1222/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów. W odniesieniu do każdej dostarczonej partii składającej się z jednej lub większej liczby identycznych opon, wykonawca może alternatywnie przedłożyć zamawiającemu drukowaną etykietę wskazującą ww. parametr.</p> <p>3. Środki dowodowe wskazane w ust. 2 służą weryfikacji zgodności klasy efektywności paliwowej dostarczonych opon z klasą określoną przez wykonawcę w formularzu ofertowym.</p> <p>4. W przypadku stwierdzonych na niekorzyść zamawiającego różnic w zakresie klasy efektywności</p>
--	--	---

	<p>zakupu liczbę opon, a następnie zsumowana zostanie liczba punktów uzyskanych we wszystkich pozycjach wykazu asortymentowego) LO – liczba opon wskazanych w wykazie asortymentowym</p>	<p>paliwowej między dostarczonymi oponami, a oponami zaoferowanymi przez wykonawcę w formularzu ofertowym, wykonawca zapłaci karę umowną w wysokości % wartości umowy za każdy przypadek naruszenia wymogów efektywności paliwowej opon. 5. Dostarczenie opon zostanie potwierdzone w protokole odbioru dostawy, którego wzór stanowi załącznik nr ... do umowy</p>
--	---	---

<p><i>Przyczepność na mokrej powierzchni</i></p>	<p>Zamawiający przyzna za każdą oferowaną oponę:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) klasa A - 15 punktów b) klasa B – 10 punktów c) klasa C – 5 punktów <p>Łączna liczba punktów w ramach kryterium zostanie obliczona poprzez wyciągnięcie średniej arytmetycznej spośród wszystkich pozycji opon zimowych, w następujący sposób:</p> $P = SP/LO$ <p>gdzie:</p> <p>SP – suma punktów przyznanych wszystkim oponom (w każdej pozycji wykazu liczba punktów przyznanych danej oponie zostanie pomnożoną przez przewidywaną do zakupu ilość opon, a następnie zostanie zsumowana liczba punktów uzyskanych we wszystkich pozycjach wykazu)</p> <p>LO – liczba opon wskazanych w wykazie asortymentowym (suma przewidywanej do zakupu</p>	<p>Wykonawca jest zobowiązany do dostarczenia wraz z ofertą wykazu opon, oraz karty technicznej lub wyników badań opon, zawierających informacje o klasie opon w zakresie przyczepności na mokrej nawierzchni, a także podpisanego oświadczenia o zobowiązaniu do dostarczenia wymienionych produktów w czasie wykonywania zamówienia.</p>
--	--	--

	ilości opon we wszystkich pozycjach wykazu).	
--	--	--

USŁUGI TRANSPORTOWE

<i>Normy emisji spalin pojazdów wykorzystywanych na potrzeby realizacji zamówienia.</i>	Zamawiający oceniając ofertę przyjmie poniższe zasady punktowania: a) wszystkie pojazdy spełniają normy emisji spalin co najmniej EURO V (lub EURO 5) – ... pkt (100% w ramach tego kryterium oceny ofert) b) pojazdy spełniają normy emisji spalin EURO IV (lub EURO 4) – 0 pkt (parametry techniczne pojazdów	Przykładowe postanowienie umowne 1. Wykonawca zobowiązany jest do wykorzystania do świadczenia usług będących przedmiotem niniejszej umowy pojazdów spełniających normy emisji spalin min. EURO IV. 2. W celu wykazania spełnienia wymogu, o którym mowa w ust. 1 wykonawca zobowiązany
---	---	---

	<p>odpowiadają określonym przez Zamawiającego warunkom udziału w postępowaniu w zakresie zdolności technicznej lub zawodowej wykonawców).</p>	<p>jest przedstawić zamawiającemu, w terminie dni od podpisania umowy, dokumenty potwierdzające spełnianie przez pojazdy wykorzystywane do realizacji zamówienia norm emisji spalin min. EURO IV. Dokumentem takim może być w szczególności wyciąg ze świadectwa homologacji albo świadectwo zgodności WE.</p> <p>3. Nieprzedłożenie ww. dokumentów w terminie określonym w ust. 2 traktowane będzie jako niewypełnienie zobowiązania, o którym mowa w ust.1.</p> <p>4. Zamawiający zastrzega sobie także prawo do kontroli spełniania wymogu określonego w ust. 1 na dowolnym innym etapie realizacji zamówienia, w szczególności poprzez kontrolę na miejscu i żądanie dokumentów, o których mowa w ust. 2.</p> <p>5. Przeprowadzenie kontroli i jej wynik zostaną</p>
--	---	--

		<p>udokumentowane w protokole podpisanym przez przedstawiciela wykonawcy oraz przedstawiciela zamawiającego, którego wzór stanowi załącznik nr ... do umowy.</p> <p>6. Zamawiający naliczy karę umowną w wysokości... wynagrodzenia brutto (dotyczy ryczału miesięcznego) za każdy stwierdzony przypadek niewypełnienia zobowiązania, o którym mowa w ust. 1.</p>
--	--	---

Opracowanie własne oraz na podstawie: Kryteria zielonych zamówień publicznych w UE i B. Brańko, K. Oldak-Bulanowska, M. Skowron, Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych, UZP, Warszawa 2018.

**VI. STRATEGIE
I REKOMENDACJE
PRZY WDRAŻANIU
ZIELONYCH ZAMÓWIEŃ**

1. Wytyczne w zakresie uwzględniania aspektów środowiskowych w aktach wewnętrznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Zgodnie z art. 87 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze działania organów, które je ustanowiły, są akty prawa miejscowego. Konstytucja w art. 94 do wydawania aktów prawa miejscowego upoważnia organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, jednak zastrzega, że przepisy te mogą być wydawane wyłącznie na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie. Ponadto art. 88 konstytucji warunkuje wejście w życie aktów prawa miejscowego od ich ogłoszenia. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej. Artykuł 18 tej ustawy określa, co należy do wyłącznej właściwości sejmiku województwa. Pierwszym punktem jest stanowienie aktów prawa miejscowego¹⁵², w szczególności:

- statutu województwa,
- zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim,
- zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

¹⁵² Zob. Wyrok WSA we Wrocławiu z 26 kwietnia 2006 r., sygn. akt IV SA/Wr 259/05 cyt. „Uchwały organów samorządu terytorialnego muszą być podejmowane wyłącznie na podstawie i w granicach prawa. Uchwała rady gminy może normować jedynie te sprawy, które zostały jej przekazane do unormowania w przepisie upoważniającym. Akt wykonawczy nie może wykraczać poza zakres spraw określonych w upoważnieniu, nawet wtedy, gdyby służyło to wykonaniu ustawy i było uzasadnione względami słuszności, celowości gospodarczej czy społecznej. Przepis udzielający kompetencji prawodawczej podlega wykładni dosłownej, a zatem nie może być interpretowany ani rozszerzająco, ani zawężająco. Każde wykroczenie poza zakres udzielonego upoważnienia stanowi naruszenie normy upoważniającej i zarazem konstytucyjnych warunków legalności aktu wykonawczego”.

Natomiast organem wykonawczym województwa jest Zarząd Województwa. Do kompetencji zarządu wymienionych w przepisach ustawy o samorządzie województwa należą:

- wykonywanie uchwał sejmiku województwa,
- gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo,
- przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa,
- przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i programów wojewódzkich oraz ich wykonywanie,
- organizowanie współpracy ze strukturami samorządów regionalnych, także w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi,
- kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym powoływanie i odwoływanie ich kierowników,
- uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego (organu pomocniczego marszałka województwa),
- odpowiedzialność za prawidłowe wykonanie budżetu.

Ustanawiając ogólną zasadę kompetencyjną samorządu województwa, przepis art. 2 ust. 2 u.s.w. wprowadził zasadę domniemania kompetencji województwa w sferze zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, które odnoszą się również i do zadań rządowych, jednakże nie zastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej¹⁵³. Organem wykonawczym województwa jest jego zarząd i to

¹⁵³ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 3 sierpnia 2021 r. II SA/OI 429/21 cyt. „Normy prawne stwarzają wyraźne podstawy do podejmowania przez gminę działań w sposób samodzielny, jednakże tylko w zakresie i granicach przez nie wyznaczonych. Samorząd terytorialny nie został wyposażony w możliwość kreowania żadnych kategorii zadań publicznych o charakterze lokalnym poza tymi, które zawierają się w konstytucyjnie i ustawowo określonych granicach przyznanych mu zadań. Dlatego też nie stosuje się zasady „co nie jest zakazane, jest dozwolone”, lecz regułę „dozwolone jest tylko to, co prawo wyraźnie przewiduje”.

on sam lub jednostki organizacyjne województwa w jego imieniu i z jego upoważnienia uprawnione są do wykonywania określonych zadań w zakresie obowiązków objętych ich kompetencjami. Tym samym wydaje się, iż podejmowanie przez ten organ uchwał kierunkowych stanowi upoważnienie do wydawania aktów kierunkowych, wskazujących cele, priorytety działania zarządu i podległych mu jednostek, ale nie przesądzających w jaki sposób i w jakich formach ma to działanie być podejmowane. Stanowione na podstawie tego upoważnienia uchwały mają charakter wewnętrzny zawierając wytyczne i zalecenia dla komórek podległych¹⁵⁴. Mogą określać ogólnie strategie działania, wskazywać hierarchię priorytetów w zakresie realizacji celów i zadań. Powyższe obrazuje jak należy dokonywać uregulowań związanych z udzielaniem zielonych zamówień publicznych w jednostkach urzędu. Potencjał jest znaczący, ale aby mógł być w pełni wykorzystany konieczne jest istnienie odpowiednich instrumentów prawnych przewidzianych w regulacjach z dziedziny zamówień publicznych i innych powiązanych aktach prawnych, ale jeszcze bardziej istotna jest świadomość po stronie zamawiających w zakresie problemów i potrzeb środowiskowych, a także wola i umiejętność zastosowania odpowiednich instrumentów zamówieniowych, aby móc odpowiedzieć na te problemy i sprostać potrzebom.

Przedstawione wytyczne dotyczą kilku aspektów związanych z realizacją zielonych zamówień publicznych: ram prawnych; zdolności zamawiających do wdrożenia danego rozwiązania; weryfikacji i monitorowania; gotowości rynku; zdolności wykonawców do dostarczania rozwiązań przyjaznych dla środowiska:

¹⁵⁴ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 16 czerwca 2020 r. II SA/Kr 306/20 cyt. „Określenie przez organ wykonawczy sposobu wykonania uchwały rady obejmować może wskazanie środków finansowych i rzeczowych koniecznych do wykonania uchwały, ustalenie harmonogramu jej realizacji, wyznaczenie osób odpowiedzialnych za wykonanie uchwały lub poszczególnych jej elementów itp. A zatem do kompetencji wójta (burmistrza, prezydenta miasta) należy podejmowanie decyzji przez kogo, w jakich terminach i za pomocą jakich środków oraz w jakim trybie mają być realizowane zadania wynikające z uchwały rady. Na podstawie tego upoważnienia ustawowego rada gminy nie może natomiast nakazywać organowi wykonawczemu stosowania konkretnych rozwiązań prawnych ani też narzucać sposobu załatwienia konkretnej sprawy”.

- a. zwiększenie stosowania zielonych zamówień publicznych poprzez włączenie proekologicznych kryteriów, procedur weryfikacji i monitorowania do obowiązujących ram prawnych,
- b. regularna aktualizacja standardów i kryteriów zielonych zamówień w celu zapewnienia zgodności z rozwojem technologicznym, szczególnie w przypadku zamówień publicznych,
- c. uwzględnienie aspektów i celów zielonych zamówień w dokumentach planowania polityki zakupowej. W przypadku sporu z wykonawcami, zamawiający ma możliwość odniesienia się do tego dokumentu i wskazania, dlaczego określone wymagania zostały uwzględnione w danym postępowaniu o zamówienie publiczne.
- d. opracowanie programów szkoleniowych, w celu zwiększania wiedzy pracowników zaangażowanych w realizację zielonych zamówień,
- f. przydzielenie personelu do przygotowanie dokumentów przetargowych dotyczących zielonych zamówień oraz na wybór i monitorowanie wybranych wykonawców podczas realizacji zamówienia,
- g. przygotowanie gotowych szablonów, które ułatwiłyby proste i szybkie zastosowanie procedur zielonych zamówień
- e. opracowanie szerszego katalogu zielonych kryteriów do stosowania w procedurach zielonych zamówień
- f. stosowanie metod opartych na obliczaniu kosztów cyklu życia w ramach tych kryteriów,
- g. stosowanie zielonych kryteriów w procedurach przetargowych.
- h. utworzenie odpowiednich mechanizmów monitorowania, umożliwiających zapewnienie przestrzegania zielonych kryteriów w procedurach zamówień publicznych,
- i. opracowanie specjalistycznych planów działania w zakresie zielonych zamówień, uwzględniających potrzeby i charakterystykę jednostki.

Zamawiający ma do dyspozycji szereg możliwości pozwalających udzielić zamówienia, którego przedmiot i sposób realizacji nie będzie miał negatywnego oddziaływania na środowisko lub ten wpływ będzie nieistotnie. Zamawiający wybiera

ofercie najkorzystniejszą dla osiągnięcia zakładanych celów, w określonych ramach budżetu, jednak już w opisie przedmiotu zamówienia i opisie kryteriów oceny ofert powinien wskazać i żądać od wykonawcy spełnienia określonych wymogów związanych z polityką realizacji zielonych zamówień. W przypadku uwzględniania aspektów środowiskowych w ramach zamówienia publicznego są one zależne od charakteru przedmiotu zamówienia: na roboty budowlane, dostawy oraz usługi. W przypadku uwzględniania kryteriów o charakterze pro środowiskowym uzasadnione będzie zastosowanie kryterium kosztowego. W przypadku zamówień o szczególnych cechach środowiskowych, zamawiający, w celu potwierdzenia zgodności oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z wymaganymi cechami, powinien w opisie przedmiotu zamówienia, opisie kryteriów oceny ofert lub w wymaganiach związanych z realizacją zamówienia żądać od wykonawcy określonej etykiety, która jednoznacznie potwierdzi określone wymagania. Wprowadzenie procedury przetargowej przy zawieraniu określonego rodzaju umów dotyczących łączy się z koniecznością zapewnienia odpowiedniego nadzoru nad tymi czynnościami. Mienie jednostek samorządu terytorialnego jako służące wykonywaniu zadań określonej wspólnoty powinno bowiem podlegać szczególnej ochronie. Zawieranie umowy w trybie przetargowym wiąże się również z przejrzystością i powszechną możliwością uczestniczenia w czynnościach prowadzących do wyboru kontrahenta przez podmiot dysponujący mieniem samorządowym.

2. Wytyczne wdrażania zielonych zamówień na innych płaszczyznach

W przypadku instytucji publicznych, a ściślej rzecz ujmując jednostek samorządu terytorialnego, proces udzielania zielonych zamówień publicznych można podzielić na dwa etapy: przygotowanie oraz wdrożenie. Zielone zamówieni publiczne może zostać wdrożone skutecznie tylko wtedy, gdy oba etapy zostaną zrealizowane z należytą starannością i wszechstronnie. Kluczowym efektem stadium przygotowawczego jest dokumentacja postępowania w sprawie udzielenia

zamówienia¹⁵⁵, a narzędziem przewodnim na etapie wdrażania, jest realna umowa na wykonanie zamówienia. Tym samym wymogi dotyczące ochrony środowiska muszą iść w parze z interesami gospodarczymi (oszczędność kosztowa, korzystne ceny ofertowe). Towary ekologiczne muszą pozostawać zgodne z innymi, nie ekologicznymi towarami i usługami. Warto zatem wskazać, iż podnoszenie świadomości na temat dostępnych produktów ekologicznych, z wykorzystaniem katalogów i reklam, stanowi kluczowy czynnik. Zamawiający ma prawo preferować rozwiązania, w szczególności dodatkowo punktować te produkty i dostawy, które zapewnią mu określone funkcjonalności. Zamawiający opisując poszczególne wymagania może wziąć pod uwagę nie tylko względy funkcjonalne, ale także zapewnienie wygody, komfortu użytkowników oraz zapewnienie większego bezpieczeństwa ekologicznego oferowanych towarów, usług czy też robót budowlanych. Zamawiający ma zatem prawo "premiować" dodatkowymi punktami rozwiązania, które według jego są rozwiązaniami korzystniejszymi (ekologicznymi). Podkreślić przy tym należy, że przyjęte kryteria powinny gwarantować przejrzystość i obiektywność procedury udzielania zamówienia, oraz powinny gwarantować zasadę równego traktowania wykonawców¹⁵⁶. Dlatego towary ekologiczne mogą wchodzić na rynek stopniowo, nawet jeżeli nie ma możliwości zastąpienia całego łańcucha. Ekologiczne towary i usługi są zasadniczo innowacyjne, jednak przedsiębiorstwa potrzebują zasobów finansowych, aby prowadzić badania nad zaawansowanymi

¹⁵⁵ Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 19 sierpnia 2022 r. KIO 2009/22 cyt. „Zamawiający powinien przede wszystkim ukształtować opis przedmiotu zamówienia poprzez określenie wymagań funkcjonalnych i wydajnościowych. Co do zasady nie jest dopuszczalne wskazanie w opisie przedmiotu zamówienia (bezpośrednio lub pośrednio) na konkretny produkt, chyba że:

- a) uzasadnia to przedmiot zamówienia (art. 99 ust. 4 p.z.p.),
- b) nie jest możliwe opisanie przedmiotu zamówienia w wystarczająco precyzyjny i zrozumiały sposób, a takim odniesieniem towarzyszą słowa "lub równoważne" (art. 99 ust. 5 p.z.p.)”.

¹⁵⁶ Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 27 kwietnia 2022 r. KIO 909/22 cyt. „Dokonanie opisu zamówienia w sposób sprzeczny z art. 99 ust. 1 p.z.p. w związku z art. 16 pkt 1 p.z.p. stanowi niemożliwą do usunięcia wadę uniemożliwiającą zawarcie niepodlegającej unieważnieniu umowy w sprawie zamówienia publicznego. W związku z powyższym zachodzą przesłanki określone w art. 255 ust. 6 p.z.p. i Zamawiający w tych okolicznościach sprawy powinien przedmiotowe postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego unieważnić”.

alternatywami ekologicznymi. Tym samym brak wspólnych kryteriów ekologicznych prowadzi do zwiększonych obciążeń administracyjnych. Nie zmienia to jednak zasadniczego, iż rynek zamówień publicznych, jest strategicznym narzędziem sprzyjającym powstawaniu przyjaznych środowisku postaw i promującym przyjazne środowisku produkty.

Warto zatem postawić tutaj pytanie jakie czynniki umożliwiają przedsiębiorstwom większe angażowanie się w ubieganie i realizację zielonych zamówień. W mojej ocenie będą to:

1. wewnętrzna zdolność i możliwości przedsiębiorstwa,
2. struktura rynku,
3. wdrożona polityka i obowiązujące ramy regulacyjne,
4. przejrzyste kryteria,
5. wiedza o podaży na rynku w odniesieniu do zielonych produktów,
6. organizacja programów szkoleniowych,
7. korzystne środowiskowe środki regulacyjne,
8. dostępność narzędzi takich jak punkty informacyjne,
9. dostępność procedur certyfikacji ekologicznej,
10. wdrożenie obliczania kosztów cyklu życia produktów,
11. systemy oznakowań ekologicznych,

Mając zatem na uwadze powyższe wydaje się właściwe utworzenie regionalnego planu działań obejmującego kluczowe środki i czynności mające na celu propagowanie zielonych zamówień publicznych. Zorganizowanie programów szkoleniowych w celu zwiększenia umiejętności urzędników zajmujących się zamówieniami w zakresie włączenia kwestii środowiskowych do procedur objętych postępowaniami o zamówienie publiczne. Dokonywania oceny kosztu całego cyklu życia w ramach procedur przetargowych i wybrania najkorzystniejszej oferty, podnoszenie świadomości na temat środowiskowych a tym samym ekonomicznych korzyści zielonych zamówień publicznych. Sprawdzenie dostępności zielonych kryteriów dla określonych kategorii produktów i usług. Wspieranie wspólnych inicjatyw zamówieniowych w drodze współpracy z innymi administracjami

publicznymi w zakresie zakupu towarów i usług. Stosowanie wszechstronnego podejścia przy określaniu wymogów technicznych zamówienia. Opracowanie specyfikacji technicznych obejmujących poziom efektywności środowiskowej produktu, usługi lub robót budowlanych. Czy też ustanowienie kryteriów przyznania zamówienia zachęcających wykonawców do zapewniania wyższych poziomów efektywności środowiskowej. Ustanowienie klauzul dotyczących realizacji zamówienia podkreślających zobowiązania środowiskowe podejmowane przez wykonawców. Warto też zastanowić się nad opracowaniem narzędzi ułatwiających stosowanie zielonych kryteriów, takich jak np. baza danych o produktach ekologicznych. Nie bez znaczenia będzie tutaj także promocja i rozpowszechnianie wiedzy nt. zielonych zamówień publicznych i dobrych przykładów zrealizowanych proekologicznych postępowań. Opisywanie przedmiotu zamówienia poprzez określenie potrzeb funkcjonalnych tym samym uwzględnienie potrzeb indywidualnych użytkowników oraz wprowadzenie jasnych ram prawnych regulujących – nakazujących stosowanie zielonych zamówień publicznych.

3. Potencjalne bariery i trudności przy uwzględnianiu aspektów środowiskowych w zamówieniach publicznych

Wskazując na trudności i bariery w stosowaniu zielonych zamówień publicznych, wydaje się, iż należy zwrócić uwagę na analizowanie możliwości zastosowania reguł zielonych zamówień w zamówieniach publicznych na etapie sporządzania planu zamówień, egzekwowania przez zamawiającego realizacji postanowień umów dotyczących klauzul związanych z zielonymi zamówieniami czy też podawania w ogłoszeniach dotyczących zamówień publicznych informacji o zastosowanej regule dotyczących zielonych zamówień publicznych. Aby wprowadzić zielone zamówienia w instytucjach zamawiających niezbędna jest zmiana nastawienia. W mojej ocenie podmioty lokalne dysponują ograniczonymi zasobami do wprowadzenia znaczących

zmian w swoich procedurach zamówieniowych¹⁵⁷. Z tym wiąże się również brak świadomości na temat korzyści wynikających ze stosowania zielonych zamówień. Brak obowiązkowych przepisów dotyczących tych zamówień. Nie bez znaczenia są tutaj też wysokie ceny określonych produktów ekologicznych oraz ostrzeżenie zielonych zamówień jako rodzaju zamówień mającego negatywny wpływ na konkurencyjność i lokalną gospodarkę. Trzeba również pamiętać o trudnościach z uznaniem praktyk ekologicznych na podstawie kryteriów i procedur środowiskowych oraz brakiem umiejętności własnego personelu organizacji w zakresie przygotowywania dokumentacji w ramach zielonych zamówień. Z punktu widzenia zamawiających, w szczególności samorządów lokalnych, zielone zamówienia publiczne powinny służyć zwiększeniu efektywności wydatkowania środków publicznych, bo za te same lub niewiele większe pieniądze wydatkowane na realizację zamówień publicznych osiągnane są dodatkowe korzyści ekologiczne, oszczędnościom w wydatkach publicznych, powstającym dzięki tak zwanym kosztom zaniechania, na przykład w zakresie emisji dwutlenku węgla, itp., budowaniu pozytywnego wizerunku zamawiających. Przepis art. 240 ustawy Pzp wymaga, by zamawiający opisał kryteria oceny ofert w sposób jednoznaczny i zrozumiały¹⁵⁸. Kryteria oceny ofert i ich opis nie mogą pozostawiać zamawiającemu nieograniczonej swobody wyboru najkorzystniejszej oferty oraz muszą umożliwić weryfikację i porównanie

¹⁵⁷ W wyroku z dnia 15 lipca 2010 r., KIO/UZP 1327/10, Krajowa Izba Odwoławcza zwróciła również uwagę, że „Szczególnej precyzji wymagają kryteria trudno mierzalne, stwarzające ryzyko dowolności oceny, takie jak estetyka, jakość, funkcjonalność, itp. Jeśli zamawiający decyduje się na ich stosowanie, ma obowiązek wskazać w specyfikacji istotnych warunków zamówienia szczegółowy opis sposobu ich zastosowania, tj. podać, co będzie brał pod uwagę przy ocenie ofert i jak będzie dokonywał punktacji.”

¹⁵⁸ W wyroku z dnia 3 września 2013 r., KIO 2007/13, Krajowa Izba Odwoławcza zwróciła uwagę, że „Kryteria oceny ofert muszą być zaprezentowane w SIWZ w taki sposób, by wykonawca na ich podstawie był w stanie uzyskać wiedzę, jakie cechy i właściwości oferowanego przez niego przedmiotu będą uznane za pozwalające na uzyskanie wysokiej pozycji w ramach porównania ofert. Powyższe sprowadza się do określenia, jakie cechy, właściwości, elementy ma spełniać kategoria podlegająca ocenie, w taki sposób, by wykonawca wiedział, co zostanie ocenione wyżej, a co niżej, jakie elementy są uznawane przez zamawiającego za lepsze i wysoko oceniane, jakie zaś niżej, albo jakie dyskwalifikują ofertę oraz zadanie wskazywane dla oceny w kryterium pozacenowym”.

poziomu oferowanego wykonania przedmiotu zamówienia na podstawie informacji przedstawianych w ofertach.

Przykładowe kryteria oceny oferty zostały wskazane w art. 242 ust. 2 ustawy Pzp.

Kryteriami jakościowymi mogą być w szczególności kryteria odnoszące się do:

1. jakości, w tym do parametrów technicznych, właściwości estetycznych i funkcjonalnych takich jak dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników;
2. aspektów społecznych, w tym integracji zawodowej i społecznej osób, o których mowa w art. 94 ust. 1;
3. aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia;
4. aspektów innowacyjnych;
5. organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą one mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;

Kryteria oceny ofert muszą być związane z przedmiotem zamówienia. Związek kryteriów oceny ofert z przedmiotem zamówienia istnieje wówczas, gdy kryteria te dotyczą robót budowlanych, dostaw lub usług, będących przedmiotem zamówienia w dowolnych aspektach oraz w odniesieniu do dowolnych etapów ich cyklu życia, w tym do elementów składających się na proces produkcji, dostarczania lub wprowadzania na rynek, nawet jeżeli elementy te nie są istotną cechą przedmiotu zamówienia.

Zamawiający wybiera ofertę najkorzystniejszą na podstawie opisu kryteriów oceny ofert, wag tych kryteriów i sposobu oceny ofert.

Opis kryteriów oceny ofert, wag tych kryteriów i sposobu oceny ofert musi umożliwić obiektywną ocenę każdej oferty. Będzie to możliwe tylko wtedy, gdy te same kryteria oceny ofert będą wymierne i zobiektywowane oraz niezmiennie stosowane przy ocenie każdej oferty w tym samym postępowaniu. Co do zasady jednak – w kontekście zielonych zamówień - zamawiający może stosować kryteria

oceny ofert, które umożliwią mu otrzymanie wysokiej jakości robót budowlanych, dostaw i usług, odpowiadających jego potrzebom¹⁵⁹.

¹⁵⁹ W wyroku z dnia 15 lipca 2010 r., KIO/UZP 1327/10, Krajowa Izba Odwoławcza zwróciła natomiast uwagę, że nie można kwestionować prawa zamawiającego do ustalenia takich kryteriów oceny ofert, które są niezbędne do dokonania wyboru oferty w największym stopniu spełniającej jego oczekiwania. Takie uprawnienie zamawiającego wynika bowiem z art. 91 ust. 2 Pzp2004, który - nie określając zamkniętego katalogu kryteriów, jakimi można się kierować przy wyborze oferty - zezwala na ich dowolne ustalenie, pod warunkiem, że dotyczyć będą przedmiotu zamówienia oraz z ograniczeniem dotyczącym kryteriów podmiotowych (art. 92 ust. 3 Pzp2004). Jednakże w kontekście zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców swoboda ustalania kryteriów oceny ofert doznaje dalszych ograniczeń. Zasada powyższa wyraża się bowiem m.in. w obowiązku jednakowego traktowania wszystkich wykonawców (a więc również oceny ich ofert wg tych samych zasad) oraz prowadzenia postępowania w sposób pozwalający na zweryfikowanie prawidłowości postępowania zamawiającego, w tym w zakresie oceny ofert.

VII. ZAKOŃCZENIE

Obecna pozycja zamówień publicznych dostarcza niebagatelnych możliwości w realizacji programów środowiskowych i pozwala na uzyskanie wymiernych korzyści finansowych przez posługujących się nimi instytucjami sektora finansów publicznych. Wykorzystanie tak ogromnego potencjału, na praktycznie wszystkich stadiach procedury przetargowej, ma przełożenie na uzyskanie w danej dziedzinie zamierzonego efektu. Zielone zamówienia publiczne będąc operacyjnym instrumentem zrównoważonego rozwoju wpływają również na tworzenie miejsc pracy m.in. w zakresie wdrażania „zielonej gospodarki”. Łączą w sobie wymiar ekonomiczny i ekologiczny z budowaniem wysokiej jakości życia¹⁶⁰. Zastosowanie kryteriów środowiskowych przez jednostki samorządu terytorialnego może dotyczyć praktycznie wszystkich zamówień publicznych i obejmuje wydatki całego sektora publicznego. O potencjale rynku zielonych zamówień, decyduje jego wartość i parametry ilościowe, takie jak liczba ogłoszeń o postępowaniach. Ważne są też edukacja i budowa świadomości ekologicznej związane z oszczędzaniem mediów, w tym przede wszystkim ciepła, energii elektrycznej i wody. Przetargi dotyczą kompleksowej termomodernizacji budynków szkolnych. Zielone zamówienia publiczne poprzez stosowanie kryteriów redukujących negatywny wpływ na środowisko mają na celu propagowanie ekologicznych postaw poprzez wykorzystywanie metod i materiałów pozwalających uzyskiwać usługi, towary, produkty lub realizować inwestycje, które będą oddziaływały na środowisko dużo

¹⁶⁰ E. Czarnecka, *Wspieramy dobre zarządzanie*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012, s. 18; J. Kulczycka, E. Pietrzyk-Sokulska, A. Henclik, R. Koneczna, Ł. Lelek, M. Cholewa, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, *Szanse i zagrożenia dla przemysłu związanego z rozwojem „zielonej gospodarki”*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, s.82-86; N. Ćwik (red.), *Wspólna odpowiedzialność, rola marketingu*, Forum Odpowiedzialnego Biznesu, Warszawa 2012, s. 70-72.; B. Maciejewska, D. Szwed, *Zielone miasto nowej generacji*, Zielony Instytut, Fundacja Zielonej Polityki, Toruń 2010, s. 20; *Developing the green economy in Ireland, report of the high-level group on green enterprise*, Forfas, Department of Enterprise, Trade and Employment, Dublin 2009, p. 13-15.

korzystniej niż materiały lub inwestycje uzyskane w sposób tradycyjny¹⁶¹. Zielone zamówienia publiczne, wpływając na zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych i ilości zanieczyszczeń powstających w wyniku inwestycji realizowanych w oparciu o przetargi publiczne, pozytywnie oddziałują na poprawę stanu środowiska przyrodniczego i jakość życia. Mimo, że rynek zamówień publicznych z warunkami środowiskowymi jest jeszcze względnie młody, samorządy zaangażowane w realizację zrównoważonego rozwoju mają ambicje wdrożenia rozwiązań i regulacji prawnych wewnątrz organizacji, obejmujących stosowanie polityki zielonych zamówień publicznych. JST winny regulować tę kwestię aktami prawa miejscowego. Zielone zamówienia publiczne stanowią w ramach systemu zamówień publicznych narzędzie instytucjonalne gospodarczej polityki państwa, bezpośrednio oddziałującej na sferę publiczną. Są narzędziem interwencji państwa w zakresie realizacji polityki wydatków publicznych. W zakresie oddziaływania na sferę publiczną same zamówienia publiczne oznaczają, obok całego kontekstu procesowo-proceduralnego, wprost umowy o charakterze odpłatnym zawierane pomiędzy jednym lub więcej instytucjami, podmiotami zamawiającymi, a jednym lub więcej wykonawcami, których przedmiotem jest wykonywanie m. in.: robót budowlanych, dostaw, generowanie produktów lub świadczenie usług przy uwzględnieniu systemu przepisów określających procedury, wg których te umowy są zawierane i wybierani są ich realizatorzy. Zamówienia publiczne są również zestawem zasad i procedur regulowanych specyficznymi przepisami wynikającymi z koncepcji zarządzania finansami publicznymi, umożliwiającymi realizację zadań publicznych, służących szeroko pojętemu dobru publicznemu, wdrażanych poprzez min. struktury terytorialne. Stanowią reguły, według których podmioty gospodarcze włączają kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukują rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ wyrobów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a

¹⁶¹ <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/zrownowazone-zamowienia-publiczne/zielone-zamowienia>
[data dostępu 17.11.2022 r.]

poprzez to oddziałujących na rozwój i upowszechnienie technologii przyjaznych środowisku¹⁶².

Reasumując, rynek zielonych zamówień publicznych ze względu na swoją wielkość i charakterystykę wykazuje rosnący potencjał w zakresie kreowania zrównoważonego rozwoju i innowacji, szczególnie tych przyjaznych środowisku. Ponadto może służyć upowszechnianiu rozwiązań prośrodowiskowych oraz wpływać na upowszechnianie wzorców produkcji i konsumpcji zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju. Wpisuje się to także w rozwój zielonej gospodarki, oszczędnie korzystającej z zasobów. Skala osiągniętych korzyści zależy przede wszystkim od powszechności stosowania aspektów ekologicznych w zamówieniach publicznych. Dlatego tak ważne jest, aby zamawiający korzystali z klauzul dotyczących rozwiązań ekologicznych. Działa tu efekt skali, im częściej klauzule będą wykorzystywane, tym większe korzyści będzie można osiągnąć w wymiarze gminy, powiatu, regionu czy kraju. Warto więc pokazać, na podstawie praktycznych doświadczeń, korzyści osiągnięte dzięki zielonym zamówieniom publicznym.

¹⁶² M. Pchałek, A. Juchnik, P. Kupczyk, *Prawne aspekty zielonych zamówień publicznych*, [w:] *Zielone zamówienia publiczne*, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2009, s. 9.; Urząd Zamówień Publicznych, *Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012*, Warszawa 2010.

